

POSYNODÁLNA APOŠTOLSKÁ EXHORTÁCIA SVÄTÉHO OTCA FRANTIŠKA CHRISTUS VIVIT

mladým a celému Božiemu ľudu

1. Kristus žije. On je naša nádej a najkrajšia mladosť tohto sveta. Všetko, čoho sa dotkne, sa stáva mladým; stáva sa novým, naplňa sa životom. Preto prvé slová, ktorými sa chcem obrátiť na každého mladého kresťana, sú tieto: Kristus žije a chce, aby si bol živý!

2. Je v tebe, je s tebou a nikdy neodchádza. Ty sa síce môžeš vzdialiť, no vedľa teba je Vzkriesený, ktorý ťa volá a čaká na teba, aby si začal odznova. Keď sa pre svoje smútky, žiale, obavy, pochybnosti alebo zlyhania cítiš starý, on bude tam, aby ti znova dodal silu a nádej.

3. Všetkým mladým kresťanom s láskou píšem túto apoštolskú exhortáciu, teda list. Chcem sa v ňom odvolať na niektoré body, o ktorých nás presviedča naša viera a zároveň nás povzbudzuje rásť vo svätosti a v angažovanosti za svoje povolanie. No keďže ide o míľnik na cesty synody, obraciam sa zároveň na celý Boží ľud, na pastierov a veriacich, aby tak uvažovanie o mladých a v prospech mladých bolo výzvou a povzbudením pre nás všetkých. No predsa v niektorých odsekoch budem hovoriť priamo mladým, kým v iných vzhlľadom na cirkevné rozlišovanie predložím všeobecnejší prístup.

4. Inšpiroval som sa bohatstvom úvah a dialógov vlašnejšej synody. Nebudem môcť zhrnúť všetky príspevky, ktoré si môžete prečítať v záverečnom dokumente, ale pri písaní tohto listu som sa usiloval zachytiť návrhy, ktoré sa mi zdali významnejšie. Takto bude moje slovo obohatené o tisícky hlasov veriacich celého sveta, ktorí poslali na synodu svoje názory. Aj neveriaci mladí, ktorí sa chceli zúčastniť svojimi úvahami, predložili problémy, ktoré vo mne vyvolali nové otázky.

Prvá kapitola

Čo hovorí o mladých Božie slovo?

5. Pripomeňme si niektoré poklady Svätého písma, v ktorých sa viackrát hovorí o mladých a o tom, ako im Pán ide v ústrety.

V Starom zákone

6. V časoch, keď sa s mladými príliš nepočítalo, niektoré texty poukazujú na to, že Boh sa pozerá inými očami. Napríklad vieme, že Jozef bol v rodine jeden z najmladších (porov. *Gn 37, 2 – 3*). Napriek tomu mu Boh v sne oznámil veľké veci a svojich bratov prevýšil dôležitými úlohami, keď mal sedemnásť rokov (porov. *Gn 37 – 47*).

7. U Gedeona spoznávame úprimnosť mladých, ktorí nemajú vo zvyku zjemňovať skutočnosť. Keď mu anjel povedal, že Pán je s ním, odpovedal: „Keď je Pán s nami, prečo nás toto všetko postihlo?“ (*Sdc 6, 13*). Pán sa však nenamrzal pre túto výčitku a zopakoval mu riskantnú úlohu: „Chod' s touto svojou silou a vyslobod' Izrael“ (*Sdc 6, 14*).

8. Samuel bol neistý mladík, ale Pán s ním viedol rozhovor. Vďaka rade jedného dospelého otvoril si srdce na počúvanie Božieho volania: „Hovor, Pane, tvoj sluha počúva“ (*1 Sam 3, 9, 10*). Preto bol veľkým prorokom, ktorý zasiahol v dôležitých okamihoch svojej vlasti. Aj kráľ Šaul bol mladý, keď ho Pán povolal, aby plnil svoje poslanie (porov. *1 Sam 9, 2*).

9. Kráľa Dávida vybrali ešte ako chlapca. Keď prorok Samuel hľadal budúceho kráľa Izraela, istý človek mu ako kandidátov predstavil svojich starších a skúsenejších synov. Prorok však povedal, že vyvolený je mladý Dávid, ktorý pásol ovce (porov. *1 Sam 16, 6 – 13*), pretože „človek hľadá na výzor, ale Pán hľadá na srdce“ (v. 7). Sláva mladosti je skôr v srdci než vo fyzickej sile alebo v dojme, aký vytvára v druhých.

10. Keď mal Šalamún nastúpiť namiesto otca, cítil sa stratený a povedal Bohu: „Ale ja som malý chlapec, neviem, čo si počať“ (*1 Kr 3, 7*). No smelosť mladosti ho podnietila vyprosiť si od Boha múdrosť a venoval sa svojmu poslaniu. Niečo podobné sa stalo prorokovi Jeremiášovi, ktorý bol povolaný prebudiť svoj ľud, keď bol ešte veľmi mladý. V bázni povedal: „Ach, Pane, veď neviem hovoriť, mladučký som“ (*Jer 1, 6*), ale Pán ho žiadal, aby tak nehovoril (porov. *Jer 1, 7*), a dodal: „Neboj sa ich, veď ja som s tebou, aby som ťa vyslobodil“ (*Jer 1, 8*). Oddanosť proroka Jeremiáša svojmu poslaniu dokazuje, čo sa stane možným, keď sa spojí sviežosť mladosti s Božou silou.

11. Jedno hebrejské dievčatko, ktoré slúžilo u cudzieho vojenského veliteľa Námana, sa s vierou pričínilo o jeho uzdravenie z choroby (porov. *2 Kr 5, 2 – 6*). Mladá Rút bola príkladom veľkodušnosti v tom, že zostala so svojou svokrou, ktorá upadla do nemilosti (porov. *Rút 1, 1 – 18*), a prejavila aj odvahu napredovať v živote (porov. *Rút 4, 1 – 17*).

V Novom zákone

12. Jedno z Ježišových podobenstiev (porov. *Lk 15, 11 – 32*) hovorí o tom, že „mladší“ syn chcel odísť z otcovského domu do ďalekej krajiny (porov. v. 12 – 13). Jeho sny o nezávislosti sa však zmenili na zhýralosť a neviazanosť (porov. v. 13), pričom zakúsil tvrdosť osamelosti

a chudoby (porov. v. 14 – 16). No bol schopný zamyslieť sa a začať znova (porov. v. 17 – 19), preto sa rozhodol, že vstane (porov. v. 20). Pre srdce mladého človeka je typické, že je ochotný zmeniť sa, je schopný vstať a nechať sa poučiť od života. Ako nesprevádzať syna, ktorý sa podujal na niečo také? Starší brat mal však už staré srdce, nechal sa zaujať lakomstvom, egoizmom a závišťou (porov. v. 28 – 30). Ježiš viac chváli mladého hriešnika, ktorý nastúpil na dobrú cestu, než toho, ktorý si myslí, že je verný, ale nežije ducha lásky a milosrdenstva.

13. Večne mladý Ježiš nám chce darovať srdce, ktoré bude stále mladé. Božie slovo od nás žiada: „Vyčistite starý kvas, aby ste boli novým cestom“ (*1 Kor 5, 7*). Zároveň nás pozýva vyzliecť si „starého človeka“, aby sme si obliekli „nového“ (porov. *Kol 3, 9, 10*).¹ A keď vysvetľuje, čo znamená obliecť si mladosť, „ktorá sa obnovuje“ (v. 10), hovorí, že to znamená mať „hlboké milosrdenstvo, láskavosť, pokoru, miernosť a trpezlivosť“. „Znášajte sa navzájom a odpúšťajte si, ak by mal niekto niečo proti druhému“ (*Kol 3, 12 – 13*). Znamená to, že pravá mladosť spočíva v tom, že máme srdce schopné milovať. A naopak, starnutie duše je všetko, čo nás oddeľuje od druhých. Preto uzatvára: „Ale nad všetko toto majte lásku, ktorá je zväzkom dokonalosti“ (*Kol 3, 14*).

14. Všimnime si, že Ježišovi sa nepáčilo, keď dospelí pozerali na najmladších s pohrdaním alebo ich despoticky držali vo svojich službách. Naopak, požadoval: „Kto je medzi vami najväčší, nech je ako najmenší“ (*Lk 22, 26*). U neho vek nepredstavoval privilégium a to, že mal niekto menej rokov, neznamenal, že má menšiu hodnotu alebo menšiu dôstojnosť.

15. Božie slovo hovorí, že s mladými treba zaobchádzať „ako s bratmi“ (*1 Tim 5, 1*), a rodičom odporúča: „Nedráždite svoje deti, aby nezmalomyselneli“ (*Kol 3, 21*). Mladý človek nemôže byť malomyselný, jeho charakteristikou je, že sníva o veľkých veciach, hľadá široké obzory, odváži sa na viac, má chuť dobyť svet, vie prijať náročné návrhy a chce vydať zo seba čo najviac, aby vybudoval niečo lepšie. Preto nalieham na mladých, aby si nedali ukradnúť nádej, a každému opakujem: „Nech nik tebou nepohŕda preto, že si mladý“ (*1 Tim 4, 12*).

16. No zároveň sa mladým odporúča: „Podriadujte sa starším“ (*1 Pt 5, 5*). Biblia nás stále povzbudzuje, aby sme mali veľkú úctu voči starým, pretože majú dedičstvo skúsenosti, zažili úspechy aj zlyhania, radosti a veľké bolesti života, nádeje a sklamanie, a v tichu srdca si uchovávajú mnohé príbehy, ktoré nám môžu pomôcť nepomýliť sa a nenechať sa oklamať falošnými preludmi. Slovo múdrego starca pozýva rešpektovať isté hranice a dokázať sa v správnej chvíli ovládať: „Povzbudzuj mladíkov, aby boli triezvi“ (*Tít 2, 6*). Nie je dobré upadnúť do kultu mladosti alebo do mladíckeho postoja pohrdania ostatnými pre ich roky alebo preto, že patria do inej generácie. Ježiš hovoril, že múdry vie vynášať zo svojho pokladu veci nové i staré (porov. *Mt 13, 52*). Múdry mladý človek sa otvára budúcnosti, ale vždy je schopný uplatniť niečo zo skúsenosti iných.

17. V Markovom evanjeliu sa objavuje človek, ktorý potom, ako mu Ježiš pripomenul prikázania, tvrdí: „Toto všetko som zachovával od svojej mladosti“ (10, 20). Hovorí sa to už v žalmoch: „Ty, Pane, si moja nádej od mojej mladosti. [...] Bože, ty si ma poučal od mojej mladosti a ja až doteraz ohlasujem tvoje diela zázračné“ (*Ž 71, 5, 7*). Netreba ľutovať, ak strávime svoju mladosť tak, že sme dobrí, otvárame srdce Pánovi, žijeme iným spôsobom. Nič z tohto nás neoberá o mladosť, ale ju posilňuje a obnovuje: „Mladosť sa ti obnovuje ako orlovi“ (*Ž 103, 5*). Preto sv. Augustín žialil: „Neskoro som ťa začal milovať, krása taká stará

---

¹ To isté grécke slovo, ktoré znamená „nový“, sa používa na vyjadrenie „mladý“.

a taká nová, neskoro som ťa začal milovať!“² A predsa spomínaný bohatý muž, ktorý bol verný Bohu vo svojej mladosti, dovolil, aby ho roky odviedli od jeho snov, a radšej zostal naviazaný na svoje bohatstvo (porov. *Mk* 10, 22).

18. No v Matúšovom evanjeliu sa objavuje mladík (porov. *Mt* 19, 20. 22), ktorý prišiel za Ježišom, aby sa ho spýtal na viac (porov. v. 20), s duchom typickým pre mladých, otvoreným pre nové obzory a veľké výzvy. V skutočnosti jeho duch nebol taký mladý, pretože sa už naviazal na bohatstvo a pohodlie. Ústami tvrdil, že chce niečo viac, ale keď od neho Ježiš žiadal, aby bol štedrý a rozdal svoj majetok, uvedomil si, že nie je schopný odpútať sa od toho, čo vlastní. Napokon „keď počul toto slovo, odišiel smutný“ (v. 22). Zriekol sa svojej mladosti.

19. Evanjelium hovorí aj o niektorých múdрых mladých dievčatách, ktoré boli pripravené a pozorné, zatiaľ čo iné žili roztržito a ospalo (porov. *Mt* 25, 1 – 13). Možno totiž stráviť svoju mladosť v rozptýlení, lietať po povrchu života, driemať, bez schopnosti budovať hlboké vzťahy a vstúpiť do jadra života. Takýmto spôsobom si pripravujeme chudobnú budúcnosť, bez základov. Alebo možno stráviť svoju mladosť pestovaním krásnych a veľkých vecí, a takto si pripravovať budúcnosť plnú života a vnútorného bohatstva.

20. Ak si stratil vnútornú silu, sny, nadšenie, nádej a veľkodušnosť, pred tebou sa objavuje Ježiš, ako sa objavil pred mŕtvym synom vdovy, a celou svojou mocou vzkrieseného Pána ťa povzbudzuje: „Mládenc, hovorím ti, vstaň!“ (*Lk* 7, 14).

21. V Božom slove je bezpochyby mnoho ďalších textov, ktoré nás môžu osvietiť v tomto životnom období. Niektoré z nich budeme analyzovať v ďalších kapitolách.

---

² *Vyznania*, X, 27. PL 32, 795.

Druhá kapitola

Ježiš Kristus stále mladý

22. Ježiš je „mladý medzi mladými, aby bol pre mladých príkladom a zasvätil ich Pánovi“.³ Preto synoda potvrdila, že „mladosť je originálnym a podnecujúcim obdobím života, ktorý Ježiš prežíval a posvätil ho“.⁴ Čo nám hovorí evanjelium o Ježišovej mladosti?

Ježišova mladosť

23. Pán „vydýchol dušu“ (*Mt* 27, 50) na kríži, keď mal niečo vyše tridsať rokov (porov. *Lk* 3, 23). Je dôležité uvedomiť si, že Ježiš bol mladý. Dal svoj život vo veku, ktorý sa dnes označuje výrazom dospelý mladý. Svoje verejné poslanie začal uskutočňovať v mladosti, a tak „zažiarilo svetlo“ (*Mt* 4, 16), najmä keď dával svoj život až do konca. Tento záver nebol improvizovaný, naopak, celá jeho mladosť vo všetkých okamihoch bola vzácnu prípravou, pretože „všetko v Ježišovom živote je znakom jeho tajomstva“⁵ a „celý Kristov život je tajomstvom vykúpenia“.⁶

24. Evanjelium nehovorí o Ježišovo detstve, ale prináša niekoľko udalostí z jeho dospievania a mladosti. Matúš umiestňuje obdobie Pánovej mladosti medzi dve udalosti – medzi návrat jeho rodiny do Nazareta po období exilu a jeho krst v Jordáne, kde začal verejné účinkovanie. Posledným obrazom o dieťati Ježišovi je obraz malého utečenca v Egypte (porov. *Mt* 2, 14 – 15) a potom repatrianta v Nazarete (porov. *Mt* 2, 19 – 23). Prvé obrazy o Ježišovi ako dospelom mladom človeku nám ho ukazujú uprostred zástupu ľudí pri rieke Jordán, keď sa ako jeden z mnohých prišiel dať pokrstiť svojmu bratrancovi Jánovi Krstiteľovi (porov. *Mt* 3, 13 – 17).

25. Tento krst nebol ako náš, ktorý nás uvádza do života milosti, ale bolo to zasvätenie sa pred začatím veľkého životného poslania. Evanjelium hovorí, že jeho krst bol dôvodom Otcovej radosti a dobrozdania: „Ty si môj milovaný Syn“ (*Lk* 3, 22). Hneď nato sa ukázalo, že Ježiš je naplnený Duchom Svätým a Duch ho zaviedol na púšť (porov. *Lk* 4, 1 – 14). Takto bol pripravený ísť kázať a robiť zázraky, oslobodzovať a uzdravovať (porov. *Lk* 4, 1 – 14). Každý mladý človek vo chvíli, keď zacíti povolanie plniť na zemi určité poslanie, dostáva pozvanie zaregistrovať vo svojom vnútri tie isté slová, ktoré mu adresuje Boh Otec: „Ty si môj milovaný syn.“

26. Medzi týmito dvomi udalosťami nachádzame jednu, ktorá nám predstavuje Ježiša ako dospievajúceho. Je to vtedy, keď sa so svojimi rodičmi vrátil do Nazareta potom, ako sa im stratil a ako ho našli v chráme (porov. *Lk* 2, 41 – 51). Tu sa hovorí, že „im bol poslušný“ (porov. *Lk* 2, 51), teda neodmietal svoju rodinu. Hneď nato Lukáš dodáva, že „Ježiš sa vzrástol v múdrosti, veku a v obľube u Boha i u ľudí“ (*Lk* 2, 52). Znamená to, že sa pripravoval a tento čas využíval na prehĺbenie svojho vzťahu s Otcom a s ostatnými. Svätý Ján Pavol II. vysvetľuje, že nerástol len fyzicky, ale že „u Ježiša šlo aj o duchovný rast“,

³ Svätý Irenej, *Adversus haereses*, II. 22, 4: PG 7, 784

⁴ *Záverečný dokument 15. riadneho generálneho zasadania synody biskupov*, 60. Odtiaľ sa dokument bude citovať skratkou ZD. Možno ho nájsť na http://www.vatican.va/roman_curia/synod/documents/rc_synod_doc_20181027_doc-final-instrumentu-xvassemblea-giovani_it.html

⁵ *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 515.

⁶ *Tamže*, 517.

pretože „plnosť milosti sa u neho vzťahuje na vek – je to vždy plnosť, ale plnosť, ktorá rastie s vekom“.⁷

27. Na základe týchto evanjeliových údajov môžeme tvrdiť, že Ježiš sa v období mladosti „formoval“, pripravoval na uskutočňovanie Otcovho plánu. Jeho dospievanie a mladosť ho usmerňovali k najvyššiemu poslaniu.

28. Počas dospievania a mladosti mal Ježišov vzťah s Otcom charakter milovaného Syna. Otec ho priťahoval a on rástol v zaujatí vecou svojho Otca: „Nevedeli ste, že mám byť tam, kde ide o môjho Otca?“ (Lk 2, 49). No nesmieme si myslieť, že Ježiš ako dospievajúci bol samotárom alebo mladým človekom, ktorý myslí na seba. Jeho vzťah s ľuďmi bol vzťahom mladého človeka, ktorý sa naplno podieľa na živote rodiny zaradenej do života na dedine. Od otca sa naučil pracovať a potom ho nahradil ako tesár. Preto sa v evanjeliu pri istej príležitosti nazýva „synom tesára“ (Mt 13, 55) a inokedy jednoducho „tesárom“ (Mk 6, 3). Tento detail poukazuje na to, že bol dedinským chlapcom ako ostatní a mal celkom normálne vzťahy. Nikto ho nepovažoval za čudáka alebo izolovaného od ostatných. Práve preto vo chvíli, keď sa Ježiš prihlásil, že bude kázať, ľudia si nevedeli vysvetliť, kde vzal takú múdrosť: „Vari to nie je Jozefov syn?“ (Lk 4, 22).

29. V skutočnosti „ani Ježiš nevyrastal iba v uzavretom a výlučnom vzťahu s Máriou a Jozefom, ale s obľubou sa pohyboval v rámci širšej rodiny, kde boli príbuzní a priatelia“.⁸ Preto vieme pochopiť, prečo boli rodičia pri návrate z púte spokojní. Mysleli si totiž, že ich dvanásťročný chlapec (porov. Lk 2, 42) kráča slobodne v zástupe ľudí, i keď ho celý deň nevideli: „Nazdávali sa, že je v sprievode. Prešli celý deň cesty...“ (Lk 2, 44). Mysleli si, že Ježiš je určite tam, pohybuje sa medzi ostatnými, žartuje s rovesníkmi, počúva rozprávanie dospelých a prežíva radosti a smútky putujúcej skupiny. Grécky výraz *synodia*, ktorý použil Lukáš pre skupinu pútnikov, znamená presne túto „komunitu na ceste“, ktorej je Svätá rodina súčasťou. Ježiš sa vďaka dôvere rodičov slobodne pohybuje a učí sa kráčať so všetkými ostatnými.

Jeho mladosť nás učí

30. Tieto aspekty Ježišovho života môžu byť inšpiráciou pre každého mladého človeka, ktorý sa rozvíja a pripravuje na plnenie svojho poslania. To so sebou prináša dozrievanie vo vzťahu k nebeskému Otcovi, vo vedomí, že je jedným z členov rodiny a komunity, a v otvorenosti nechať sa naplniť Duchom a dať sa viesť k plneniu poslania, ktoré mu Boh zveruje, k plneniu svojho povolania. Nič z tohto všetkého by sa nemalo v pastorácii mladých ignorovať, aby sme nevytvárali projekty, ktoré odizolujú mladých od rodiny a sveta, alebo z nich urobia vybranú menšinu, chránenú od každej nákazy. Potrebujeme skôr projekty, ktoré ich budú posilňovať, sprevádzať a usmerňovať v stretnutí s druhými, vo veľkodušnej službe, v poslaní.

31. Ježiš vás, mladých, neučí z diaľky alebo zvonka, ale vychádza z tej istej mladosti, ktorú s vami prežíva. Je veľmi dôležité kontemplovať mladého Ježiša, ako nám ho ukazujú evanjeliá, pretože on bol skutočne jeden z vás, a u neho možno rozpoznať mnoho aspektov, typických pre mladé srdcia. Vidíme to napríklad z týchto charakteristík: „Ježiš bezpodmienečne dôveroval Otcovi, pestoval priateľstvo so svojimi učeníkmi a zostal im verný aj v krízových okamihoch. Hlboko súciteľ s najslabšími, zvlášť s chudobnými, chorými, hriešnikmi a vylúčenými. Mal odvahu čeliť náboženským a politickým predstaviteľom svojej

⁷ *Katechéza* (27. júna 1990), 2 – 3: *Insegnamenti* 13, 1 (1990), 1680 – 1681.

⁸ Posynodálna apoštolská exhortácia *Amoris laetitia* (19. marca 2016), čl. 182: *AAS* 108 (2016), s. 384.

doby; vedel, čo znamená byť nepochopený a odmietnutý; zakúsil strach z utrpenia a poznal krehkosť umučenia. Obrátil svoj zrak do budúcnosti a zveril sa do bezpečných rúk Otca a sile Ducha. V Ježišovi sa môžu nájsť všetci mladí.“⁹

32. Na druhej strane, Ježiš vstal z mŕtvych a chce nás urobiť účastnými na novosti vzkriesenia. Je pravou mladosťou zostarnutého sveta a je aj mladosťou vesmíru, ktorý čaká „v pôrodných bolestiach“ (*Rim* 8, 22), že sa oblečie do jeho svetla a života. V jeho blízkosti môžeme piť z pravého prameňa, ktorý udržuje živými naše sny, naše plány, naše veľké ideály a poháňa nás do ohlasovania života, ktorý sa oplatí žiť. Z dvoch zaujímavých detailov Markovho evanjelia môžeme vidieť povolanie k pravej mladosti vzkriesených. Pri Pánovom umučení sa objavuje bojazlivý mladík, ktorý chcel nasledovať Ježiša, ale utiekol nahý (porov. 14, 51 – 52), mladík, ktorý nemal silu riskovať všetko, aby nasledoval Pána. No pri prázdnom hrobe vidíme iného mladíka, „oblečeného do bieleho rúcha“ (16, 5), ktorý hovorí ženám, aby sa nebáli a ohlasovali radosť vzkriesenia (porov. 16, 6 – 7).

33. Pán nás volá začať hviezdy v noci iných mladých. Pozýva nás pozerat' na pravé hviezdy, na tie pestré znamenia, ktoré nám dáva, aby sme nezostali stáť, ale napodobňovali rozsievачa, ktorý pozoruje hviezdy, skôr ako sa vydá poorať svoje pole. Boh pre nás zažina hviezdy, aby sme mohli kráčať ďalej: „A hviezdy svietia na svojich strážach a tešia sa; ak ich zavolá, odpovedia“ (*Bar* 3, 34 – 35). Ale Kristus sám je pre nás veľkým svetlom nádeje a sprievodcom v našej noci, pretože on je tá „žiarivá ranná hviezda“ (*Zjv* 22, 16).

Mladosť Cirkvi

34. Mladosť je skôr stav srdca než vek. A teda starobylá inštitúcia, akou je Cirkev, sa v rozličných fázach svojich veľmi dlhých dejín môže obnovovať a znova sa stať mladou. Vskutku, v najtragickejších chvíľach svojich dejín sa cíti povolaná vrátiť sa k podstate svojej prvej lásky. Keď Druhý vatikánsky koncil pripomína túto pravdu, tvrdí, že „Cirkev, obohatená dlhou minulosťou, v ktorej stále žila, kráčajúc k ľudskej dokonalosti v čase a k poslednému osudu dejín a života, je skutočnou mladosťou sveta“. V nej je vždy možné stretnúť sa s Kristom, „spoločníkom a priateľom mladých“.¹⁰

Cirkev, ktorá je otvorená obnove

35. Prosme Pána, aby oslobodil Cirkev od tých, čo ju chcú urobiť starou, čo ju chcú upriamiť na minulosť, brzdiť ju, robiť nehybnou. Prosme aj za to, aby ju oslobodil od iného pokušenia: myslieť si, že je mladá, pretože prijíma všetko, čo jej ponúka svet; myslieť si, že sa obnoví tým, že ukryje svoje posolstvo a prispôsobí sa druhým. Nie. Je mladá vtedy, keď je sama sebou, keď denne prijíma stále novú silu z Božieho slova, z Eucharistie, z prítomnosti Krista a zo sily Ducha. Je mladá, keď je schopná neustále sa vracat' k svojmu prameňu.

36. Je pravda, že my, členovia Cirkvi, nemáme byť čudáci. Všetci majú cítiť, že sme ich bratia a susedia ako v prípade apoštolov, ktorí „boli milí celému ľudu“ (*Sk* 2, 47; porov. 4, 21. 33; 5, 13). Zároveň však musíme mať odvahu byť iní, poukázať druhým na sny, ktoré tento svet neponúka, svedčiť o krásnej veľkodušnosti, služby, čistoty, pevnosti, odpustenia, vernosti povolaniu, modlitby, boja za spravodlivosť a spoločné dobro, lásky k chudobným, sociálneho priateľstva.

⁹ ZD 63.

¹⁰ *Posolstvo ľudstvu: Mladým* (7. decembra 1965): AAS 58 (1966), 18.

37. Kristova Cirkev môže vždy podľahnúť pokušeniu, že stratí nadšenie, pretože už nepočúva Pánovo volanie riskovať z viery, dávať všetko bez ohľadu na nebezpečenstvá; môže podľahnúť pokušeniu, že začne vyhľadávať falošné svetské istoty. Sú to práve mladí, ktorí jej môžu pomôcť zostať mladou, neskorumpovať sa, nezastaviť sa, nespýšniť, nezmeniť sa na sektu, byť chudobnejšia a schopná vydať svedectvo, byť nablízku posledným a vyradeným, bojovať za spravodlivosť a s pokorou prijímať, keď od nej žiadajú vysvetlenie. Mladí môžu vniesť do Cirkvi krásu mladosti tým, že podnecujú jej „schopnosť tešiť sa z toho, čo sa začína, nezištne sa dávať, obnovovať sa a znova dobývať niečo nové“.¹¹

38. Kto z nás už nie je mladý vekom, potrebuje príležitosti, aby zblízka počul hlas a podnety mladých; „blízkosť totiž vytvára podmienky nato, aby Cirkev bola priestorom na dialóg a vydávanie svedectva o bratstve, ktoré fascinuje“.¹² Potrebujeme vytvárať väčší priestor, v ktorom bude znieť hlas mladých: „Počúvanie umožňuje výmenu darov, vytvára kontext na empatiu. [...] Zároveň určuje podmienky na ohlasovanie evanjelia, aby účinným a plodným spôsobom zasiahlo srdcia.“¹³

Cirkev pozorná na znamenia čias

39. „Ak sa aj mnohým mladým javia slová ako Boh, náboženstvo a Cirkev prázdne, sú vnímaví na postavu Ježiša, keď sa im predstaví príťažlivým a účinným spôsobom.“¹⁴ Preto je potrebné, aby sa Cirkev príliš nezameriavala na seba, ale predovšetkým odrážala Ježiša Krista. To znamená s pokorou uznať, že niektoré konkrétne veci sa musia zmeniť, a preto je potrebné, aby zachytila vízie, ba aj kritiku mladých.

40. Na synode sa konštatovalo, že „značný počet mladých z rôznych dôvodov nežiada od Cirkvi nič, pretože ju nepovažuje za dôležitú pre svoju existenciu. Niektorí však výslovne žiadajú, aby ich nechala na pokoji, pretože jej prítomnosť pociťujú ako otravnú, ba dráždivú. Táto požiadavka často nevzniká z nekritického či impulzívneho pohrdania, ale má svoje korene vo vážnych a pochopiteľných dôvodoch: sú to sexuálne a ekonomické škandály; nepripravenosť vysvätených služobníkov, ktorí nedokážu správne zachytiť senzibilitu mladých; slabá starostlivosť v príprave homílií a vysvetľovaní Božieho slova; poverovanie mladých v rámci kresťanskej komunity pasívnymi úlohami; ťažkosť Cirkvi pri zdôvodňovaní svojich náukových a etických postojov vzhľadom na súčasnú spoločnosť“.¹⁵

41. Aj keď mnohí mladí sú spokojní, keď vidia Cirkev, ktorá s pokorou prejavuje istotu o svojich daroch a je aj schopná legitímnej bratskej kritiky, iní mladí chcú mať Cirkev, ktorá by viac počúvala a neustále by neodsudzovala svet. Nechcú, aby bola Cirkev mlčanlivá a bojzlivá, ale ani to, aby viedla vojnu kvôli dvom alebo trom témam, ktoré ju znepokojujú. Aby bola v očiach mladých hodnoverná, niekedy musí mať pokoru počúvať, objaviť v tom, čo druhí hovoria, svetlo, ktoré jej môže pomôcť lepšie spoznať evanjelium. Cirkev, ktorá sa bráni, ktorá zabúda na pokoru, ktorá prestane počúvať a nenechá sa vtiahnuť do diskusie, stráca mladosť a mení sa na múzeum. Ako môže takto pojať sny mladých? Ak vlastní pravdu evanjelia, to ešte neznamená, že ho dokonale pochopila; skôr musí stále rásť v chápaní tohto nevyčerateľného pokladu.¹⁶

---

¹¹ *Tamže*.

¹² *ZD 1*.

¹³ *Tamže*, 8.

¹⁴ *Tamže*, 50.

¹⁵ *Tamže*, 53.

¹⁶ Porov. Druhý vatikánsky koncil, dogmatická konštitúcia *Dei verbum*, 8.

42. Napríklad Cirkev príliš úzkostlivá a viazaná na štruktúry môže byť trvalo kritická vzhľadom na všetko, čo sa hovorí na obranu práv žien, a neustále poukazovať na riziká a možné omyly pri takýchto nárokoch. A naopak, živá Cirkev môže reagovať tak, že venuje pozornosť oprávneným nárokom žien, ktoré požadujú väčšiu spravodlivosť a rovnosť. Živá Cirkev si môže pripomenúť históriu a uznať dlhý proces autoritárstva zo strany mužov, podrobovanie, rôzne formy zotročovania, zneužívania a násilia spôsobené mužskou nadradenosťou. S týmto pohľadom bude schopná vziať za svoje tieto právne nároky a s presvedčením prispeje k väčšej vzájomnosti medzi mužmi a ženami, hoci nebude súhlasiť so všetkým, čo navrhujú niektoré feministické skupiny. V tejto línii chcela synoda obnoviť úlohu Cirkvi zameranú „proti každej diskriminácii a násiliu na základe pohlavia“.¹⁷ Takáto je reakcia Cirkvi, ktorá sa udržuje mladá a vďaka senzibilitate mladých si nechá klásť otázky a prijíma podnety.

Mária, dievča z Nazareta

43. V srdci Cirkvi žiari Mária. Je veľkým vzorom pre mladú Cirkev, ktorá chce nasledovať Krista so sviežosťou a poddajnosťou. Keď bola mladá, prijala anjelovo zvestovanie a nebála sa klásť otázky (porov. *Lk* 1, 34). Mala však ochotnú dušu a povedala: „Hľa, služobnica Pána“ (*Lk* 1, 38).

44. „Vždy na nás zapôsobí sila tohto ‚áno‘ Márie, ktorá bola mladá, sila slov ‚nech sa mi stane‘, ktoré povedala anjelovi. Toto nebolo pasívne a rezignované prijatie. Bolo to niečo iné, ako povedať ‚áno‘ a potom si pomyslieť: ‚Dobre, skúsime to a uvidíme, čo sa stane.‘ Mária nepoznala výraz ‚uvidíme, čo sa stane‘. Bola odhodlaná, pochopila, o čo išlo, a povedala ‚áno‘ bez výhovoriek. Jej ‚áno‘ bolo niečo viac, niečo odlišné. Bolo to ‚áno‘ toho, kto sa chce zaangažovať a riskovať, kto chce dať v stávkú všetko bez ďalšej záruky istoty poznania, že bude nositeľkou prísľubu. A pýtam sa každého z vás: cítite sa byť nositeľmi prísľubu? Aký prísľub nosím v srdci, ktorý mám uplatniť? Mária mala nepochybne ťažké poslanie, ale ťažkosti neboli dôvodom povedať ‚nie‘. Je isté, že mala komplikácie, ale neboli to komplikácie, ktoré sa prejavujú vtedy, keď nás paralyzuje zbabelosť, lebo nemáme všetko popredu jasné alebo zabezpečené. Mária si nekúpila životnú poisťku! Mária vstúpila do hry, a preto je silná, preto je *influencer*, je Božia *influencerka*! Jej ‚áno‘ a túžba slúžiť boli silnejšie ako pochybnosti a ťažkosti.“¹⁸

45. Bez toho, aby unikala alebo podliehala preludom, „dokázala sprevádzať svojho Syna v bolesti, [...] podopierať ho pohľadom a ochraňovať ho srdcom. Bolesti, ktorými trpela, ju však nezlomili. Bola silná žena svojho ‚áno‘, ktorá podopiera a sprevádza, ochraňuje a objíma. Je veľkou strážkyňou nádeje. [...] Od nej sa učíme povedať ‚áno‘ s húževnatou vytrvalosťou a tvorivosťou tých, čo nestrácajú hlavu a znova začínajú“.¹⁹

46. Mária bola dievča s veľkou dušou, ktoré jasalo od radosti (porov. *Lk* 1, 47), dievča s očami prežiarenými Duchom Svätým, ktoré s vierou kontemplovalo život a všetko si zachovávalo v srdci (porov. *Lk* 2, 19. 51). Nezostala pasívna, bola hotová vydať sa na cestu, keď sa dozvedela, že jej sesternica ju potrebuje; už nemyslela na svoje plány, ale „ponáhľala sa“ (*Lk* 1, 39) cez hornatý kraj.

---

¹⁷ ZD 150.

¹⁸ *Príhovor na vigíliu s mladými na 34. svetových dňoch mládeže v Paname* (26. januára 2019): *L'Osservatore Romano*, 28. – 29. januára 2019, 6.

¹⁹ *Modlitba na záver krížovej cesty 34. svetových dní mládeže v Paname* (25. januára 2019): *L'Osservatore Romano*, 27. januára 2019, 12.

47. A keď bolo treba chrániť dieťa, vidíme ju ísť s Jozefom do vzdialenej krajiny (porov. *Mt* 2, 13 – 14). Preto zostáva aj uprostred učeníkov zhromaždených na modlitbách v očakávaní Ducha Svätého (porov. *Sk* 1, 14). A tak sa aj vďaka jej prítomnosti zrodila mladá Cirkev s jej apoštolmi, ktorí vyšli do sveta, aby dali vznik novému svetu (porov. *Sk* 2, 4 – 11).

48. Toto dievča je dnes Matkou, ktorá bdie nad svojimi deťmi, nad nami, ktorí kráčame životom často unavení, núdzni, ale s túžbou, aby svetlo nádeje nevyhaslo. Toto je to, čo chceme: aby svetlo nádeje nevyhaslo. Naša Matka hľadá na putujúci ľud, ľud mladých, ktorý miluje, ktorý ju hľadá v stíšení srdca napriek tomu, že popri ceste je veľa hluku, rozhovorov, rozptýlení. Ale pred očami Matky je miesto len pre ticho plné nádeje. A tak Mária znova osvecuje našu mladosť.

Mladí svätí

49. Srdce Cirkvi je plné aj mladých svätých, ktorí dali život za Krista, mnohí z nich až po mučenie. Sú vzácnym obrazom mladého Krista, ktorých žiarivé svedectvo nás podnecuje, aby sme sa prebudili z ospalosti. Synoda zdôraznila, že „mnohí mladí svätí umožnili, aby črty mladosti zažiarili v celej svojej kráse a aby sa vo svojej dobe stali pravými prorokmi zmeny. Ich príklad ukazuje, čoho sú schopní mladí, keď sa otvoria stretnutiu s Kristom“.²⁰

50. „Svätosťou mladých môže Cirkev obnoviť svoj duchovný zápal a svoje apoštolské nasadenie. Balzam svätosti, ktorý sa rodí z dobrého života mnohých mladých, môže vyliečiť rany Cirkvi a sveta, znova nás priviesť k plnosti lásky, ku ktorej sme odjakživa povolani: mladí svätí nás podnecujú vrátiť sa k našej prvej láske (porov. *Sk* 2, 4).²¹ Niektorí svätí nepoznali život v dospelosti a zanechali nám svedectvo o inom spôsobe prežívania mladosti. Spomeňme aspoň niektorých z nich. Sú z rôznych historických období a každý z nich prežíval svätosť svojím spôsobom.

51. V 3. storočí bol svätý Šebastián mladým kapitánom pretoriánskej stráže. Rozpráva sa, že všade hovoril o Kristovi a usiloval sa obrátiť svojich spoločníkov, až kým mu neprikázali, aby sa zriekol viery. Keďže to neprijal, vrhli na neho záplavu šípov. Prežil to a naďalej neohrozene ohlasoval Krista. Nakoniec ho tak zbičovali, že ho zabili.

52. Keď bol svätý František z Assisi mladý a plný snov, počul Ježišovo volanie, aby sa stal chudobným ako on a aby svojím svedectvom obnovil Cirkev. S radosťou sa všetkého zriekol a je svätcom všeobecného bratstva, bratom všetkých, ktorý chválil Pána v jeho stvorení. Zomrel v roku 1226.

53. Svätá Jana z Arku sa narodila v roku 1412. Bola to mladá sedlička, ktorá napriek svojmu mladému veku bojovala a bránila Francúzsko pred votrelcami. Nepochopená pre svoje vystupovanie a spôsob prežívania viery zomrela upálená na hranici.

54. Blahoslavený Andrej Phû Yê bol mladý Vietnamec, ktorý žil v 17. storočí. Bol katechétom a pomáhal misionárom. Uväznili ho pre vieru, a keďže sa jej nechcel zriecť, zabili ho. Zomrel s menom „Ježiš“ na perách.

---

²⁰ ZD 65.

²¹ *Tamže*, 167.

55. V tom istom storočí svätú Katarínu Tekakwithu, mladú domorodú laičku zo Severnej Ameriky, prenasledovali pre vieru. Na úteku prešla hustými pralesmi pešo viac ako tristo kilometrov. Zasvätila sa Bohu, a keď zomierala, povedala: „Ježiš, milujem ťa!“

56. Svätý Dominik Savio ponúkol Márii všetky svoje utrpenia. Keď svätý Ján Bosco poučil chlapcov, že svätosť spočíva v stálej radosi, otvoril svoje srdce nákazlivej radosi. Usiloval sa byť nablízku kamarátom najviac opusteným a chorým. Zomrel v roku 1857, keď mal štrnásť rokov. Jeho posledné slová zneli: „Aké je úžasné, čo vidím!“

57. Svätá Terézia z Lisieux sa narodila v roku 1873. Keď mala pätnásť rokov, po prekonaní mnohých ťažkostí sa jej podarilo vstúpiť do karmelitánskeho kláštora. Žila malú cestu úplnej dôvery v Pánovu lásku. Chcela svojou modlitbou živiť oheň lásky, ktorý hýbe Cirkvou.

58. Blahoslavený Zefirín Namuncurá bol mladý Argentínčan, syn dôležitého domorodého náčelníka. Stal sa saleziánskym seminaristom so silnou túžbou vrátiť sa k svojmu kmeňu a priniesť mu Ježiša Krista. Zomrel v roku 1905.

59. Blahoslavený Izidor Bakanja bol laik z Konga, ktorý vydával svedectvo o svojej viere. Dlho ho mučili, pretože hovoril o kresťanstve iným mladým. Zomrel v roku 1909, keď odpustil svojmu katovi.

60. Blahoslavený Pier Giorgio Frassati, ktorý zomrel v roku 1925, „bol mladík vyznačujúci sa strhujúcou radosťou, ktorou premáhal v živote aj mnohé ťažkosti“.²² Hovoril, že chce odplácať Ježišovu lásku, ktorú prijímal v Eucharistii, tým, že navštevoval chudobných a pomáhal im.

61. Blahoslavený Marcel Callo bol mladý Francúz, ktorý zomrel v roku 1945. V Rakúsku ho uväznili v koncentračnom tábore, kde uprostred ťažkých prác posilňoval vo viere svojich spoločníkov zajatcov.

62. Mladá blahoslavená Chiara Badanová, ktorá zomrela v roku 1990, „skúsila, ako môže láska premeniť bolesť [...]. Kľúčom jej pokoja a radosi bola úplná dôvera v Pána a prijatie choroby ako tajomného prejavu jeho vôle pre dobro jej samej a všetkých ostatných“.²³

63. Nech všetci títo, spolu s mnohými mladými, ktorí často v tichu a anonymite prežívali do hĺbky evanjelium, orodujú za Cirkev, aby bola plná radosných, odvážnych mladých ľudí, zaangažovaných za to, aby obdarili svet novými svedectvami svätosti.

---

²² Sv. Ján Pavol II., *Prihovor k mladým v Turíne* (13. apríla 1980), 4: *Insegnamenti* 3, 1 (1980), 905.

²³ Benedikt XVI., *Posolstvo na 27. svetové dni mládeže* (15. marca 2012): *AAS* 104 (2012), 359.

Tretia kapitola

Vy ste Božie „teraz“

64. Po tomto pohľade na Božie slovo sa nemôžeme obmedziť na tvrdenie, že mladí sú budúcnosťou sveta: mladí sú prítomnosťou, obohacujú ju svojim príspevkom. Mladý človek už nie je dieťaťom; nachádza sa v životnom období, keď začína preberať rozličné zodpovednosti, spolu s dospelými sa podieľa na rozvoji rodiny, spoločnosti, Cirkvi. No časy sa menia, a to nás vedie k otázke: akí sú dnešní mladí, čo sa deje s mladými v súčasnosti?

Z pozitívneho hľadiska

65. Synoda uznala, že veriaci v Cirkvi nemajú vždy Ježišov postoj. Namiesto toho, aby mladých pozorne počúvali, „niekedy u nich prevažuje tendencia dávať vopred vyhotovené odpovede a pripravené recepty, čím neumožňujú, aby otázky mladých vyšli na povrch v ich novosti a aby veriaci z nich mohli pochopiť, k čomu ich mladí vyzývajú“.²⁴ Keď však Cirkev zanechá strnulé schémy a otvorí sa ochotnému a pozornému počúvaniu mladých, táto empatia ju obohatí, pretože „umožní mladým ponúknuť komunite svoj prínos, pomôže jej získať citlivosť na nové veci a zvážiť nové otázky“.²⁵

66. Dnes sme my dospelí vystavení pokušeniu vyhotovovať zoznam katastrof a chýb mladých dnešnej doby. Nieкто nám možno zatlieska, pretože vyzeráme ako experti na určovanie negatívnych aspektov a nebezpečenstiev. Ale aký bude výsledok tohto postoja? Čoraz väčšia vzdialenosť, menšia blízkosť, menej vzájomnej pomoci.

67. Pozorný pohľad toho, kto je povolán byť otcom, pastierom a sprievodcom mladých, spočíva v tom, že dokáže objaviť plamienok, ktorý ešte horí; trstinu, o ktorej sa zdá, že sa už už zlomí, ale nie je ešte zlomená (porov. Iz 42, 3). Je to schopnosť objaviť priechody, kde iní vidia len múry; spoznať možnosti, kde iní vidia iba nebezpečenstvá. Takýto je pohľad Boha Otca, schopný zhodnotiť a živiť zárodoky dobra zasiaté do srdca mladých. Srdce každého mladého človeka treba preto považovať za „svätú zem“, za nositeľa zárodkov Božieho života, pred ktorým si máme „vyzúť obuv“, aby sme sa mohli priblížiť a skúmať tajomstvo.

Rôznosť svetov mládeže

68. Mohli by sme sa pokúsiť opísať charakteristické črty dnešných mladých, ale najprv by som chcel zhrnúť pozorovanie synodálnych otcov: „Už samotné zloženie synody poukázalo na prítomnosť a prínos rôznych regiónov sveta; vyjadriло krásu skutočnosti, že sme univerzálnou Cirkvou. No aj v kontexte rastúcej globalizácie synodálni otcovia žiadali, aby sa v tejto súvislosti zdôraznili mnohé rozdiely medzi kontextami a kultúrami aj vnútri tej istej krajiny. Pluralita svetov mládeže je taká veľká, že v niektorých krajinách je tendencia používať termín ‚mládež‘ v množnom čísle. Okrem toho veková vrstva, ktorú brala do úvahy táto synoda (16 – 29 rokov), nepredstavuje homogénny celok, ale pozostáva zo skupín, ktoré žijú v osobitných situáciách.“²⁶

69. Aj z demografického hľadiska je v niektorých krajinách veľa mladých, zatiaľ čo iné majú mieru pôrodnosti veľmi nízku. „Ďalší rozdiel vyplýva z dejín. Odlišná situácia je v krajinách

---

²⁴ ZD 8.

²⁵ Tamže.

²⁶ Tamže, 10.

a na kontinentoch so starou kresťanskou tradíciou: ich kultúra je nositeľkou pamäti, ktorá by nemala zaniknúť. Potom sú tu krajiny a kontinenty poznačené inými náboženskými tradíciami, v ktorých je kresťanstvo menšinové a niekedy len nedávneho dáta. Na iných územiach sú kresťanské komunity a mladí, ktorí sú ich súčasťou, objektom prenasledovania.²⁷ Okrem toho treba rozlišovať medzi mladými, „ktorí majú prístup k rastúcemu množstvu príležitostí, aké im ponúka globalizácia, a tými, ktorí žijú na okraji spoločnosti alebo vo vidieckom svete a trpia dôsledkami foriem vylúčovania a vyradovania“.²⁸

70. Je veľa ďalších rozdielov, ktoré je na tomto mieste ťažké detailne opísať. Nezdá sa mi preto vhodné zdržiavať sa vyčerpávajúcou analýzou mladých v dnešnom svete, ako žijú a čo sa s nimi deje. No keďže nemôžem prejsť bez povšimnutia realitu, nakrátko sa zastavím pri niektorých príspevkoch, ktoré prišli ešte pred synodou, a pri ďalších, ktoré som zozbieral počas jej konania.

Niektoré skúsenosti mladých

71. Mládež nie je predmet, ktorý možno analyzovať abstraktným spôsobom. V skutočnosti nejestvuje „mládež“, jestvujú mladí ľudia s ich konkrétnym životom. V dnešnom, rýchlo sa meniacom svete je veľa životov vystavených utrpeniu a manipulácii.

Mladí vo svete, ktorý je v kríze

72. Synodálni otcovia s bolesťou konštatovali, že „mnohí mladí dnes žijú vo vojnových oblastiach a podstupujú násilie v nespočetne rôznych formách: únosy, vydieranie, organizovaný zločin, obchodovanie s ľuďmi, otroctvo a sexuálne zneužívanie, znásilnenia počas vojny a pod. Iní mladí ľudia pre svoju vieru ťažko nachádzajú miesto v spoločnosti a podstupujú rôzne druhy prenasledovania, dokonca až po smrť. Je veľa mladých, ktorí z donútenia alebo z nedostatku inej alternatívy páchajú zločiny a násilné činy: ide o detských vojakov, ozbrojené zločinecké bandy, obchodovanie s drogami, terorizmus a pod. Toto násilie ničí mnohé mladé životy. Zneužitia a závislosti, ako aj násilie a úchyľky patria medzi dôvody, ktoré privádzajú mladých do väzníc – s osobitným výskytom v niektorých etnických a sociálnych skupinách“.²⁹

73. Mnohí mladí sú zideologizovaní, zneužívaní a využívaní ako mäso na jatkách alebo ako úderná sila na zničenie, zastrašenie či zosmiešnenie iných. A čo je horšie, mnohí sa zmenia na individualistické, nepriateľské subjekty podozrievavé voči všetkým, a stanú sa tak ľahkou korisťou neľudských návrhov a ničivých plánov, vypracovaných politickými skupinami alebo ekonomickou mocou.

74. Ešte „početnejší sú vo svete mladí, ktorí trpia formami vysunutia na okraj a sociálneho vylúčenia z náboženských, etnických alebo ekonomických dôvodov. Nemožno zabudnúť na ťažkú situáciu dospievajúcich a mladých dievčat, ktoré zostávajú tehotné, a pohromu potratov, ako aj rozšírenosť HIV, rôzne formy závislosti (drogy, hazardné hry, pornografia a pod.) a situáciu detí a mladých na uliciach, ktorí nemajú domov, rodinu a ekonomické

---

²⁷ *Tamže*, 11.

²⁸ *Tamže*, 12.

²⁹ *Tamže*, 41

prostriedky“.³⁰ A pokiaľ ide o ženy, ich situácia vysunutia na okraj je dvojnásobne bolestivá a ťažká.

75. Nemôžeme byť Cirkvou, ktorá neplače zoči-voči týmto drámam svojich mladých synov a dcér. Nikdy si na to nemôžeme zvyknúť, pretože kto nevie plakať, nie je matkou. My chceme plakať, aby aj spoločnosť bola viac matkou; aby sa namiesto zabíjania naučila rodiť, aby bola prísľubom života. Plačme, keď si spomíname na mladých, ktorí zomreli pre biedu a násilie, a žiadajme spoločnosť, aby sa naučila byť solidárnou matkou. Táto bolesť neprechádza, sprevádza nás na každom kroku, pretože realitu nemožno skryť. Najhoršia vec, ktorú môžeme urobiť, je uplatňovať recept svetského ducha, ktorý spočíva v znecitlivení mladých ďalšími správami, ďalším rozptýlením, banalitami.

76. Možno „tí z nás, ktorí prežívajú život viac-menej bez núdze, nevedia plakať. Isté skutočnosti života možno vidieť len očami umytými slzami. Povzbudzujem každého z vás, aby si položil otázku: Viem plakať? Viem plakať, keď vidím dieťa hladné, nadrogované na ulici, dieťa bez domova, dieťa opustené, zneužitú, dieťa využívané spoločnosťou ako otrok? Alebo je môj plač vecou nálady, plač toho, kto chce mať viac“?³¹ Nauč sa plakať pre mladých, ktorí sa majú horšie ako ty. Milosrdenstvo a súcitiť sa vyjadrujú aj plačom. Ak ti to nejde, pros Pána, aby ti pomohol roniť slzy pre utrpenie iných. Len keď budeš vedieť plakať, len vtedy budeš schopný srdcom urobiť niečo pre druhých.

77. Niekedy je bolesť niektorých mladých trýznivá. Je to bolesť, ktorú nemožno vyjadriť slovami. Je to bolesť, ktorá udiera ako facka. Títo mladí môžu povedať Bohu len to, že veľmi trpia, že je pre nich veľmi ťažké napredovať, že už nikomu neveria. V tomto mučivom výkriku sa však nachádzajú Ježišove slová: „Blahoslavení plačúci, lebo oni budú potešení“ (Mt 5, 4). Niektorým mladým ľuďom sa podarilo vykročiť na cestu životom, pretože ich zasiahlo toto Božie prísľúbenie. Kiežby všetci mladí, ktorí trpia, zažili blízkosť kresťanskej komunity, ktorá by dala zaznieť týmto slovám vo svojich skutkoch, objatiach a konkrétnej pomoci!

78. Je pravda, že mocní ľudia poskytujú určitú pomoc, ale často za veľkú cenu. V mnohých chudobných krajinách sa ekonomická pomoc zo strany bohatších krajín alebo medzinárodných organizácií obvykle viaže na prijatie návrhov Západu v oblasti sexuality, manželstva, života alebo sociálnej spravodlivosti. Táto ideologická kolonizácia osobitným spôsobom poškodzuje mladých. Zároveň vidíme, ako určitý druh reklamy učí ľudí byť stále nespokojnými a prispieva ku kultúre vyradovania, v ktorej sa práve mladí stávajú materiálom na spôsob „použi a vyhod“.

79. Dnešná kultúra predstavuje model osoby, ktorý je úzko spätý s obrazom mladého človeka. Kto vyzerá mladý a robí kúry na odstránenie stôp času, cíti sa pekný. Mladé telá sa neustále využívajú v reklame ako predmet obchodu. Vzorom krásy je mladosť, ale dajme pozor, pretože toto nie je oslava mladých. Znamená len to, že dospelí si chcú ukradnúť mladosť pre seba, niežeby si mladých vážili, milovali a starali sa o nich.

80. Niektorí mladí „pocitujú rodinné tradície ako utláčajúce a unikajú z nich podnietení globalizovanou kultúrou, ktorá ich necháva bez orientácie. V iných častiach sveta zasa nie je medzi mladými a dospelými pravý generačný konflikt, ale je tu vzájomné odcudzenie. Dospelí sa neusilujú alebo sa im nedarí odovzdať dôležité existenciálne hodnoty alebo

---

³⁰ *Tamže*, 42.

³¹ *Príhovor k mladým v Manile* (18. januára 2015): *L'Osservatore Romano*, 19. – 20. januára 2015, s. 7.

preberajú mladistvý štýl, čím prevracajú vzťah medzi generáciami. Tento vzťah medzi mladými a dospelými je vystavený riziku, že zostane len na citovej rovine a nepôjde v ňom o výchovný a kultúrny rozmer³². Aké je to škodlivé pre mladých, hoci niektorí si to vôbec neuvedomujú! Samotní mladí ľudia nás upozornili, že je to nesmiernou prekážkou pri odovzdávaní viery „v krajinách, kde nie je sloboda prejavu; kde sa mladým [...] nedovoľuje zúčastňovať na živote Cirkvi“³³.

Priania, zranenia a hľadanie

81. Mladí vedia, že telo a sexualita sú podstatné pre ich život a rozvoj identity. No vo svete, ktorý zveľbuje výlučne sexualitu, je ťažké udržať si správny vzťah voči telu a vyrovnané prežívať citové vzťahy. Z týchto aj z iných dôvodov je sexuálna morálka často „príčinou nedorozumenia a vzdialenia sa od Cirkvi, lebo sa vníma ako priestor, v ktorom sa súdi a odsudzuje“. Zároveň mladí vyjadrujú „výslovné prianie konfrontovať sa s otázkami, ktoré sa týkajú rozdielov medzi mužskou a ženskou identitou, vzájomnosti medzi mužmi a ženami, homosexuality“³⁴.

82. V dnešných časoch „rozvoj vedy a biochemických technológií silno ovplyvňuje vnímanie tela. Podsúva myšlienku, že telo možno neobmedzene modifikovať. Schopnosť zasahovať do DNA, možnosť vkladať do organizmu umelé súčasti (*cyborg*) a rozvoj neurologických vied sú veľkým zdrojom, ale zároveň vyvolávajú vážne antropologické a etické otázky“³⁵. Pod ich vplyvom môžeme zabudnúť, že život je dar, že sme stvorené a obmedzené bytia a že nás môže ľahko zneužiť ten, kto má technologickú moc.³⁶ „Okrem toho v niektorých prostrediach mladých sa šíri príťažlivosť riskantného správania ako nástroja na skúmanie seba samých, na vyhľadávanie silných emócií a na dosiahnutie uznania. [...] Takéto javy, ktorým sú vystavené mladé generácie, sú prekážkou vyrovnaného a pokojného dozrievania.“³⁷

83. U mladých nachádzame do duše vtlačené utržené rany, zlyhania a smutné spomienky. Často „sú to zranenia pochádzajúce zo životných zlyhaní v minulosti, zo zmarených túžob, z podstupených nespravodlivostí a diskriminácie, alebo z toho, že sa necítia milovaní a uznávaní“. „Potom sú tu morálne rany, bremeno omylov, pocit viny pre chyby, ktorých sa dopustili.“³⁸ Ježiš vstupuje do týchto krížov mladých, aby im ponúkol priateľstvo, úľavu, ozdravujúcu spoločnosť. Cirkev zasa chce byť jeho nástrojom v tomto procese, smerujúcom k vnútornému uzdraveniu a pokoju srdca.

84. U niektorých mladých vnímame túžbu po Bohu, aj keď nemá všetky rysy Boha zjavenia. U iných možno vytušiť sen o bratstve, čo nie je málo. U mnohých mladých môže byť reálna túžba rozvíjať svoje schopnosti, aby mohli niečo ponúknuť svetu. U ďalších vidíme osobitnú citlivosť na umenie alebo hľadanie harmónie s prírodou. U iných to môže byť veľká potreba komunikácie. U mnohých z nich nachádzame hlbokú túžbu po inom živote. Sú to autentické východiská, vnútorné energie, ktoré s otvorenosťou čakajú na podnetné slovo, svetlo a povzbudenie.

---

³² ZD 34.

³³ Dokument z predsynodálneho stretnutia v príprave na 15. riadne generálne zhromaždenie Synody biskupov (24. marca 2018), I, 1.

³⁴ ZD 39.

³⁵ Tamže, 37.

³⁶ Porov. encyklika *Laudato si'* (24. mája 2015), 106: AAS 107 (2015), s. 889 – 890.

³⁷ ZD 37.

³⁸ Tamže, 67.

85. Synoda sa osobitne zaoberala tromi veľmi dôležitými témami. Na tomto mieste chcem uviesť jej závery, aj keď si ešte budú vyžadovať ďalšie analýzy, ako aj obsažnejšiu, primeranejšiu a účinnejšiu odpoveď.

Digitálne prostredie

86. „Pre súčasný svet je charakteristické digitálne prostredie. Bežne sú do neho neustále ponorené široké vrstvy ľudstva. Nejde už len o ‚používanie‘ komunikačných prostriedkov, ale o život vo vysoko digitalizovanej kultúre, ktorá má veľmi hlboký vplyv na pojem času a priestoru, na vnímanie seba, iných a sveta, na spôsob komunikovania, poznávania, informovania, nadväzovania vzťahov s druhými. Prístup ku skutočnosti, ktorá má tendenciu dávať prednosť obrazu pred počúvaním a čítaním, ovplyvňuje spôsob poznávania a rozvoj kritického zmyslu.“³⁹

87. Internet a sociálne siete priniesli nový spôsob komunikácie a vytvárania zväzkov. „Sú priestorom, kde mladí trávajú veľa času a s ľahkosťou sa stretávajú, aj keď nie všetci majú k nim rovnaký prístup, zvlášť v niektorých oblastiach sveta. No tieto prostriedky sú okrem prístupu k informáciám a poznaniu mimoriadnou príležitosťou na dialóg, stretnutie a výmenu medzi ľuďmi. Okrem toho je digitálne prostredie kontextom sociálnopolitickej participácie a aktívneho občianstva a môže uľahčiť obeh nezávislých informácií, schopných účinne chrániť záujmy najzraniteľnejších osôb odhaľovaním porušovania ich práv. V mnohých krajinách *web* a *social network* už predstavujú legitímne miesto, kde možno prísť do styku s mladými a zapojiť ich do aktivít, a to aj do pastoračných iniciatív a činností“.⁴⁰

88. Na pochopenie tohto fenoménu v jeho úplnosti je však potrebné uznať, že ako každá ľudská skutočnosť, aj on má svoje limity a nedostatky. Nie je zdravé zamieňať si komunikáciu s čírym virtuálnym kontaktom. Je totiž pravda, že „digitálne prostredie je aj územím osamotenosti, manipulácie, využívania a násilia až po krajný prípad *dark webu*. Digitálne médiá môžu človeka vystaviť riziku závislosti, izolácie a postupnej straty kontaktu s konkrétnou realitou a sú prekážkou rozvoja autentických medziosobných vzťahov. V sociálnych médiách sa šíria nové formy násilia, napr. kyberbulizmus (kyberšikana). *Web* je aj kanálom šírenia pornografie a zneužívania ľudí so sexuálnym cieľom alebo prostredníctvom hazardných hier“.⁴¹

89. Netreba zabúdať ani na to, že „v digitálnom svete pôsobia mamutie ekonomické záujmy, schopné realizovať subtilne aj invazívne formy kontroly vytváraním mechanizmov manipulácie svedomia a demokratického procesu. Fungovanie mnohých platforiem umožňuje stretnutie osôb s rovnakým myslením, ale bráni konfrontácii rozdielností. Tieto uzatvorené okruhy umožňujú šírenie falošných informácií a správ, podnecujú predsudky a nenávisť. Množenie sa *fake news* je prejavom kultúry, ktorá stratila zmysel pre pravdu a ohýba fakty v prospech partikulárnych záujmov. Povesť ľudí je v nebezpečenstve prostredníctvom rýchlych *on line* procesov posudzovania. Jav sa týka aj Cirkvi a jej pastierov“.⁴²

90. V dokumente, ktorý pred synodou pripravilo 300 mladých z celého sveta, sa signalizuje, že „vzťahy *on line* sa môžu stať neľudskými. Digitálne priestory nás robia slepými na krehkosť druhého a bránia nám v sebareflexii. Problémy ako pornografia skresľujú u mladých

---

³⁹ *Tamže*, 21.

⁴⁰ *Tamže*, 22.

⁴¹ *Tamže*, 23.

⁴² *Tamže*, 24.

chápanie ľudskej sexuality. Technológia, ktorá sa používa takýmto spôsobom, vytvára klamlivú paralelnú realitu, ktorá ignoruje ľudskú dôstojnosť⁴³. Ponorenie sa do virtuálneho sveta umožnilo istý druh „digitálnej migrácie“, to jest vzdialenie sa od rodiny, od kultúrnych a náboženských hodnôt, čo vovádza veľa ľudí do sveta osamotenosti a sebaklamu, takže zakusujú stratu koreňov, hoci fyzicky zostávajú na tom istom mieste. Nový a prekypujúci život mladých, ktorí sa nájstojčivo usilujú presadiť svoju osobnosť, naráža na novú výzvu: je ňou interakcia medzi reálnym a virtuálnym svetom, do ktorého vstupujú sami ako na neznámy kontinent. Dnešní mladí majú ako prví urobiť syntézu medzi tým, čo je osobné, čo je špecifické pre ich kultúru, a tým, čo je globálne. To znamená, že musia nájsť cesty, ako prejsť z virtuálneho kontaktu k dobrej, zdravej komunikácii.

Migranti ako symbol dnešnej doby

91. Ako si nepripomenúť mladých, ktorí sú priamo zatiahnutí do migrácie? „Na svetovej úrovni je to štrukturálny fenomén, nie prechodný núdzový stav. Migrácia sa môže diať v rámci tej istej krajiny alebo medzi rôznymi krajinami. Starostlivosť Cirkvi sa týka zvlášť tých, ktorí utekajú pred vojnou, násilím, politickým alebo náboženským prenasledovaním, pred prírodnými katastrofami spôsobenými aj klimatickými zmenami a extrémnou chudobou. Mnohí z nich sú mladí. Vo všeobecnosti hľadajú príležitosť pre seba a svoju rodinu. Snívajú o lepšej budúcnosti a túžia si vytvoriť podmienky, aby sa mohla stať skutočnosťou.“⁴⁴ Migranti „nám pripomínajú základné aspekty našej viery, že sme ‚na tejto zemi iba cudzincami a pútnikmi‘ (Hebr 11, 13)“⁴⁵

92. Iných migrantov „priťahuje západná kultúra, pričom v sebe živia nerealistické očakávania, ktoré ich vystavujú ťažkým sklamaniam. Špekulanti bez škrupúl, často napojení na drogové kartely a obchod so zbraňami, využívajú slabosť migrantov, ktorí sa počas dlhej cesty príliš často stretávajú s násilím, obchodovaním s ľuďmi, so psychologickým aj fyzickým zneužívaním a s nevýslovným utrpením. Je známe, že zvlášť zraniteľní sú mladiství migranti bez sprievodu a tí, ktorí sú nútení stráviť veľa rokov v utečeneckých táboroch alebo ktorí zostávajú dlho blokovaní v tranzitných krajinách bez možnosti študovať či uplatniť svoje talenty. V niektorých cieľových krajinách fenomén migrácie vyvoláva poplach a obavy, ktoré sa často podnecujú a využívajú na politické ciele. Šíri sa tak mentalita xenofóbie, keď sa ľudia uzatvárajú a sťahujú do seba, proti čomu treba reagovať s rozhodnosťou.“⁴⁶

93. „Migrujúci mladí zakusujú odlúčenie od svojho pôvodného prostredia a často aj kultúrne a náboženské vykorenenie. Zlom sa týka aj pôvodných komunít, ktoré strácajú najpevnejšie a najpodnikavejšie súčasti, a rodín, zvlášť keď migruje jeden alebo obaja rodičia a deti nechávajú v krajine pôvodu. Cirkev zohráva dôležitú rolu ako miesto, na ktoré sa môžu obrátiť mladí z týchto rozdelených rodín. Príbehy migrantov sú však aj príbehmi stretnutia medzi ľuďmi a kultúrami. Pre komunity a spoločnosti, do ktorých prichádzajú, sú príležitosťou na obohatenie a na integrálny ľudský rozvoj všetkých. Z tohto pohľadu majú dôležitú úlohu iniciatívy pohostinnosti v rámci Cirkvi, pričom môžu revitalizovať komunity, ktoré sú schopné ich realizovať.“⁴⁷

---

⁴³ Dokument z predsynodálneho stretnutia na prípravu 15. riadneho generálneho zhromaždenia Synody biskupov (24. marca 2018), I, 4.

⁴⁴ ZD 25.

⁴⁵ Tamže.

⁴⁶ Tamže, 26.

⁴⁷ Tamže, 27.

94. „Vďaka tomu, že synodálni otcovia pochádzajú z rôznych častí sveta, na synode sa diskutovalo na tému migrantov z rôznych hľadísk, najmä medzi krajinami, odkiaľ migranti odchádzajú, a cieľovými krajinami. Okrem toho zaznel alarmujúci hlas z cirkví, ktorých členovia sú nútení utekať pred vojnou a prenasledovaním a v tejto nútenej migrácii vidia hrozbu pre svoju existenciu. Práve skutočnosť, že Cirkev vo svojom vnútri zahŕňa všetky tieto rozmanité perspektívy, jej umožňuje vykonávať v spoločnosti v súvislosti s migráciou prorockú úlohu.“⁴⁸ Prosím zvlášť mladých, aby nepadali do siete tých, čo ich chcú postaviť proti iným mladým prichádzajúcim do ich krajín, keď ich opisujú ako nebezpečné subjekty, ako keby nemali tú istú neodcudziteľnú dôstojnosť ľudskej bytosti.

Skoncovat' s každou formou zneužívania

95. V poslednom čase sa nám dostala dôrazná požiadavka počúvať hlas obetí rôznych druhov zneužívania, spáchaných niektorými biskupmi, kňazmi, rehoľníkmi a laikmi. Tieto hriechy spôsobujú obetiam „utrpenie, ktoré môže trvať celý život a ktoré nemôže vyliečiť žiadne pokánie. Tento jav je v spoločnosti veľmi rozšírený, týka sa aj Cirkvi a predstavuje vážnu prekážku vo vykonávaní jej poslania“.⁴⁹

96. Je pravda, že „pliaga sexuálneho zneužívania maloletých je, žiaľ, historicky rozšírený jav vo všetkých kultúrach a spoločnostiach“, najmä v rodinách a v rôznych inštitúciách, rozsah ktorých vyšiel na povrch zvlášť „vďaka zmene citlivosti verejnej mienky“. No „všeobecnosť tejto pohromy a jej závažnosť v našich spoločnostiach neumenšuje jej obľudnosť v rámci Cirkvi“ a „v oprávnenom hneve ľudí vidí Cirkev odraz hnevu Boha, ktorého sme zradili a udreli do tváre“.⁵⁰

97. „Synoda znova zdôrazňuje naliehavú potrebu prijať prísne preventívne opatrenia, aby sa zabránilo opakovaniu týchto činov, počnúc výberom a formáciou tých, ktorým sa zverujú rôzne zodpovednosti a výchovné úlohy.“⁵¹ Zároveň sa nesmie upúšťať od rozhodnutia podniknúť príslušné „kroky a uplatniť sankcie, ktoré sú také potrebné“.⁵² A toto všetko s Kristovou milosťou. Už sa nemožno vrátiť späť.

98. „Jestvujú rôzne druhy zneužívania: ekonomické, sexuálne, zneužívanie moci a svedomia. Pred nami je úloha vykoreniť formy vykonávania autority, kde sa tieto formy zahniezdujú, a postaviť sa proti nedostatku zodpovednosti a transparentnosti, vinou ktorých sa v mnohých prípadoch môžu uplatňovať. Túžba ovládať druhých, nedostatok dialógu a transparentnosti, dvojaký život, duchovná prázdnota, ako aj psychologická krehkosť sú terénom, na ktorom sa darí mravnej skazenosti“.⁵³ Klerikalizmus je trvalým pokušením u kňazov, ktorí si vysvetľujú „prijaté ministérium skôr ako vykonávanie *moci* než ako nezištnú a veľkodušnú *službu*, ktorú majú poskytovať. Vedie ich to považovať sa za skupinu, ktorá vlastní všetky odpovede a už nepotrebuje počúvať, ani sa nič učiť“.⁵⁴ Klerikalizmus bezpochyby vystavuje zasvätené osoby riziku stratiť úctu k posvätej a neodcudziteľnej hodnote každej osoby a jej slobody.

⁴⁸ *Tamže*, 28.

⁴⁹ *Tamže*, 29.

⁵⁰ *Príhovor na záver stretnutia o ochrane maloletých v Cirkvi* (24. februára 2019): *L'Osservatore Romano*, 25. – 26. februára 2019, 10.

⁵¹ *ZD* 29.

⁵² *List Božiemu ľudu* (20. augusta 2018), 2: *L'Osservatore Romano*, 20. – 21. augusta 2018, 7.

⁵³ *ZD* 30.

⁵⁴ *Príhovor na 1. generálnom zasadaní 15. riadnej generálnej synody biskupov* (3. októbra 2018): *L'Osservatore Romano*, 5. októbra 2018, 8.

99. Spolu so synodálnymi otcami chcem s láskou a uznaním vyjadriť svoju „vdácnosť tým, ktorí majú odvahu vypovedať o podstúpenom zle. Pomáhajú Cirkvi uvedomiť si, čo sa stalo, a nutnosť reagovať s rozhodnosťou“.⁵⁵ No špeciálne uznanie si zaslúži aj „úprimná zaangažovanosť nespočetných laičiek a laikov, kňazov, zasvätených osôb a biskupov, ktorí sa čestne a obetavo denne venujú službe mladým. Ich dielo je ako les, ktorý rastie bez toho, aby narobil hluk. Aj mnohí spomedzi mladých, ktorí sa zúčastnili na synode, prejavili vdácnosť za tých, ktorí ich sprevádzali, a zdôraznili, že sú veľmi potrební ľudia, o ktorých by sa mohli oprieť“.⁵⁶

100. Kňazov, ktorí sa poškvrnili týmito hroznými zločinmi, nie je, vďaka Bohu, väčšina, ktorá pozostáva z tých, čo vykonávajú svoje ministérium verne a veľkodušne. Mladých prosím, aby sa nechali podnecovať touto väčšinou. A ak zbadáte, že sa niektorý kňaz nachádza v nebezpečenstve, lebo stratil radosť zo svojej služby, hľadá citovú kompenzáciu alebo nastúpil na pomýlenú cestu, majte odvahu pripomenúť mu jeho záväzok voči Bohu a voči jeho ľudu, vy sami mu ohlasujte evanjelium a povzbudte ho, aby zostal na správnej ceste. Keď tak urobíte, poskytnete mu neoceniteľnú pomoc v tom základnom aspekte: zabránite, aby sa vyhol zopakovaniu týchto krutých činov. Tento čierny mrak bude výzvou aj pre mladých, ktorí milujú Ježiša Krista a jeho Cirkev, pretože môžu veľmi prispieť k uzdraveniu tejto rany, ak ponúknu svoju schopnosť obnovovať, nabádať a vyžadovať dôslednosť a svedectvo, vrátiť sa k snom a prichádzať s novými myšlienkami.

101. Toto nie je jediný hriech členov Cirkvi, dejiny ktorej majú veľa tieňov. Naše hriechy sú pred očami všetkých. Neľútostne sa odrážajú na vráskach tisícročnej tváre Cirkvi, ktorá je matkou a učiteľkou, pretože kráča už dvetisíc rokov, prežívajúc „radosti a nádeje, žalosti a úzkosti ľudí“.⁵⁷ A kráča taká, aká je, bez toho, aby sa utiekala k estetickému chirurgii. Nebojí sa ukázať hriechy svojich členov, i keď sa ich niektorí občas usilujú skryť pred ohnivým svetlom obmývajúceho a očisťujúceho Božieho slova. A neprestáva denne s hanbou opakovať: „Zmiluj sa, Bože, nado mnou pre svoje milosrdenstvo... svoj hriech mám stále pred sebou“ (Ž 51, 3. 5). Pripomeňme si však, že matku neopúšťame, keď je zranená, naopak, sprevádzame ju, aby mohla pozbierať všetku svoju silu a schopnosť začať vždy odznova.

102. V hĺbke tejto tragédie, ktorá nám oprávnene zraňuje dušu, „Pán Ježiš, ktorý nikdy neopúšťa svoju Cirkev, jej ponúka silu a prostriedky na novú cestu“.⁵⁸ A tak táto temná chvíľa „môže byť v skutočnosti príležitosťou na reformu epochálneho dosahu“,⁵⁹ aby sme sa otvorili novým Turíciam a začali fázu očisťovania a zmien, ktorá dodá Cirkvi obnovenú mladosť. Ak sa mladí vo svojom srdci cítia byť súčasťou ľudu, ktorý je „verný svätému a trpezlivému Bohu, môžu pomôcť oslobodiť nás od plíagy klerikalizmu, ktorý je živnou pôdou pre všetky tieto ohavnosti“.⁶⁰

Jestvuje východisko

103. V tejto kapitole som sa rozhodol venovať pohľad realite mladých v dnešnom svete. Niektoré ďalšie aspekty sa objavujú v nasledujúcich kapitolách. Ako som už povedal, nemám

---

⁵⁵ ZD 31.

⁵⁶ *Tamže*.

⁵⁷ Druhý vatikánsky koncil, pastoračná konštitúcia *Gaudium et spes*, 1.

⁵⁸ ZD 31.

⁵⁹ *Tamže*, 31.

⁶⁰ *Príhovor na záver stretnutia o ochrane maloletých v Cirkvi* (24. februára 2019): *L'Osservatore Romano*, 25. – 26. februára 2019, 11.

v úmysle podať vyčerpávajúcu analýzu. Vyzývam komunity, aby s rešpektom a vážnosťou skúmali realitu mládeže vo svojom najbližšom prostredí; aby zistili, aký bude najvhodnejší postup pri jej pastorácii. Nechcem však uzavrieť túto kapitolu bez toho, aby som neadresoval niekoľko slov každému z vás.

104. Pripomínam ti dobrú správu, ktorú sme dostali ako dar ráno po vzkriesení: že zo všetkých temných a bolestných situácií, o ktorých hovoríme, jestvuje východisko. Napríklad je pravda, že digitálny svet ťa môže vystaviť riziku, že sa uzavrieš sám do seba, do izolácie alebo do prázdneho pôžitku. Ale nezabúdaj, že sú mladí, ktorí sú aj v tomto priestore kreatívni a dokonca geniálni. Je to prípad mladíka, ctihodného Carla Acutisa.

105. Carlo veľmi dobre vedel, že mechanizmy komunikácie, reklamy a sociálnych sietí možno použiť tak, že z nás urobia ľudí zaspätých, závislých od konzumu a novostí, ktorých si možno kúpiť, ľudí posadnutých voľným časom, uzavretých do negatívosti. On však vedel používať novú komunikačnú techniku na odovzdávanie evanjelia, hodnôt a krásy.

106. Carlo sa nechtyl do pasce. Videl, že mnohí mladí ľudia, ktorí chcú byť iní, stávajú sa rovnakými ako ostatní, lebo bežia za tým, čo im mocní tohto sveta vnucujú prostredníctvom mechanizmov konzumu a ohurovania. Nemôžu tak rozvíjať dary, ktoré im dal Pán, ani poskytnúť svetu svoje jedinečné osobné schopnosti, ktoré Boh zasial do každého z nich. Potom sa stáva, hovoril Carlo, že „všetci sa rodia ako originály, ale mnohí zomierajú ako fotokópie“. Nedopuť, aby sa to stalo aj tebe!

107. Nedopuť, aby ti ukradli nádej a radosť, nedaj sa nimi znarkotizovať, aby ťa potom mohli použiť ako otroka svojich záujmov. Maj odvahu byť niečím viac, pretože to, kým si, je dôležitejšie ako čokoľvek iné. Nepotrebuješ vlastniť ani sa navonok niečím zdať. Môžeš sa stať tým, čím Boh, tvoj Stvoriteľ, vie, že si, ak si uvedomiš, že si povoláný na veľké veci. Vyzývaj Ducha Svätého a kráčaj s dôverou k veľkej méte: k svätosti. Takto nebudeš fotokópiou, budeš naplno sám sebou.

108. Preto si potrebuješ uvedomiť jednu základnú pravdu: byť mladým neznamena len vyhľadávať krátkotrvajúce pôžitky a povrchné úspechy. Ak roky tvojej mladosti majú viesť v tvojom živote k cieľu, musia byť časom veľkodušného darovania sa, úprimnej oddanosti a obiet, ktoré nás niečo stoja, ale robia nás plodnými. A ako povedal veľký básnik:

*„Ak na záchranu toho, čo som zachránil,
musel som najprv stratiť, čo som stratil,
ak na získanie toho, čo som získal,
musel som znášať, čo som znášal,*

*ak nato, aby som bol teraz zamilovaný,
musel som byť zranený,
považujem za správne, že som vytrpel, čo som vytrpel,
považujem za správne, že som oplakal, čo som oplakal.*

*Lebo napokon som zistil,
že sa nemôžeme tešiť z toho, z čoho sme sa kedysi tešili,
ak sme za to netrpeli.*

Pretože po tom všetkom som pochopil:

*čo má strom v kvete,
žije z toho, čo má pod zemou.* ⁶¹

109. Ak si mladý vekom, ale cítiš sa slabý, unavený, sklamaný, popros Ježiša, aby ti dal nové sily. S ním ti nezapadne nádej. To isté môžeš urobiť, ak si ponorený do nerestí, do zlých návykov, egoizmu alebo chorobnej pohodlnosti. Ježiš plný života ti chce pomôcť, aby sa ti oplátilo byť mladým. Tak nepripravíš svet o príspevok, ktorý mu môžeš dať len ty, keďže si jedinečný a neopakovateľný.

110. Chcem ti však pripomenúť aj to, že „je veľmi ťažké bojovať proti svojej žiadostivosti a proti nástrahám a pokušeniam diabla a egoistického sveta, ak sme izolovaní. Ich bombardovanie je také silné, že ak sme príliš sami, ľahko nás zvedie a stratíme zmysel pre realitu, pre vnútornú jasnosť, a podľahneme“.⁶² Toto platí najmä pre mladých, pretože keď ste spoloču, máte obdivuhodnú silu. Keď sa oduševníte za spoločný život, budete schopní veľkých obiet pre druhých a pre komunitu. Izolácia vás však oslabuje a vystavuje najhorším druhom zla našich čias.

---

⁶¹ Francisco Luis Bernárdez, „Sonet“, in *Cielo de tierra*, Buenos Aires 1937.

⁶² Apoštolská exhortácia *Gaudete et exsultate* (19. marca 2018), 140.

Štvrtá kapitola

Úžasná správa pre všetkých mladých

111. Odhliadnuc od všetkého ostatného chcem teraz všetkým mladým oznámiť to najdôležitejšie, tú jedinou vec, o ktorej nikdy nesmieme mlčať. Ide o správu zahŕňajúcu tri veľké pravdy, ktoré potrebujeme počúvať stále a viackrát.

Boh, ktorý je láska

112. Prvá pravda, ktorú chcem povedať každému z vás, znie: „Boh ťa miluje.“ Neprekáža, ak si to už počul, ale chcem ti to znova pripomenúť: Boh ťa miluje. Nikdy o tom nepochybuj, čokoľvek by sa ti v živote stalo. Nech by sa dialo čokoľvek, si nekonečne milovaný.

113. Možno skúsenosť otcovstva, akú si prežil, nebola najlepšia, tvoj pozemský otec bol možno ďaleko a neprítomný, alebo naopak, bol panovačný a vlastnícky; alebo jednoducho nebol otcom, akého si potreboval. Neviem. No s absolútnou istotou ti môžem povedať, že bezpečne sa môžeš vrhnúť do náručia božského Otca, Boha, ktorý ti dal život a ktorý ti ho dáva v každom okamihu. On ťa bude pevne podopierať a zároveň pocítiš, že úplne rešpektuje tvoju slobodu.

114. V Božom slove nachádzame mnohé vyjadrenia o jeho láske. Ako keby hľadal rozličné spôsoby, ako ti ju prejavíť v nádeji, že niektoré z jeho slov sa dotknú tvojho srdca.

Niekedy sa napríklad predstavuje ako jeden z milujúcich rodičov, ktorí sa hrajú so svojimi deťmi: „*Povrazmi ľudskosti som ich tiahol, lanami lásky; bol som ako kto dvíha jarmo ponad ich líca a skláňal som sa k nemu chovať ho*“ (Oz 11, 4).

Inokedy hovorí o sebe, že je plný lásky ako matky, ktoré úprimne milujú svoje deti hlbokou láskou, takže nie sú schopné na ne zabudnúť ani ich opustiť: „*Či zabudne žena na svoje nemluvňa a nemá zľutovania nad plodom svojho lona? I keby ona zabudla, ja nezabudnem na teba*“ (Iz 49, 15).

Niekedy sa dokonca prirovnáva k zamilovanému človeku, ktorý si vytetuje milovanú osobu do dlane, aby mal stále nablízku jej tvár: „*Hľa, do dlaní som si ťa vryl*“ (Iz 49, 16).

Inokedy zdôrazňuje silu a pevnosť svojej lásky, ktorú nič nepremôže: „*Nech i vrchy odstúpia a kopce nech sa otrasú: moja milosť neodstúpi od teba, zmluva môjho mieru sa neotrasie*“ (Iz 54, 10).

Alebo nám hovorí, že nás od vekov očakáva, pretože sme sa na tomto svete neocitli náhodou. Ešte skôr ako sme začali existovať, boli sme v plánoch jeho lásky: „*Láskou odvekou som ťa miloval, preto som ti zachoval priazeň*“ (Jer 31, 3).

Alebo nám dáva na známosť, že vidí našu krásu, ktorú nepozná nikto iný: „*Pretože si drahý mojím očiam, vzácny a ja ťa milujem*“ (Iz 43, 4).

Alebo nám pomáha objaviť, že jeho láska nie je smutná, ale je to čistá radosť, ktorá sa obnovuje, keď mu dovolíme, aby nás miloval: „*Uprostred teba je Pán, tvoj Boh, spásonosný hrdina; zajasá nad tebou od radosti, obnoví tvoju lásku, výskat' bude od plesania*“ (Sof 3, 17).

115. Pre neho si skutočne vzácny; nie si nevýznamný, si pre neho dôležitý, pretože si dielom jeho rúk. Preto ti venuje pozornosť a spomína si na teba s láskou. Musíš dôverovať, že Boh na teba pamätá. „Jeho pamäť nie je ‚chladný disk‘, ktorý nahráva a archivuje naše údaje; jeho pamäť je nežné, súcitné srdce, ktoré sa teší, keď z nás môže definitívne vymazať každú stopu zla.“⁶³ Nechce si pamätať tvoje chyby a vždy ti pomôže, aby si sa poučil zo svojich pádov, pretože ťa miluje. Snaž sa zostať chvíľu v tichu a nechaj sa od neho milovať. Usiluj sa umlčať všetky vnútorné hlasy a zostaň chvíľu v objatí jeho lásky.

116. Je to láska, „ktorá sa nenanucuje a negniavi; láska, ktorá nevysúva na okraj, nenúti mlčať a nemlčí; láska, ktorá neponižuje a nepodrobuje si druhého. Je to Pánova láska, láska každodenná, diskretná a úctivá, láska, ktorá je slobodná a oslobodzuje, láska, ktorá uzdravuje a pozdvihuje. Je to Pánova láska, ktorá skôr pozdvihuje ako zráža, ktorá skôr zmieruje ako zakazuje, ktorá skôr ponúka nové možnosti ako odsudzuje, ktorá sa skôr zameriava na budúcnosť ako na minulosť“.⁶⁴

117. Keď od teba niečo žiada alebo keď dopustí, aby si čelil životným výzvam, očakáva, že mu dáš priestor, aby ťa pobádal ísť dopredu a aby ti pomáhal dozrievať. Neobťažuje ho, keď mu vyjadríš svoje pochybnosti; skôr ho znepokojuje, keď s ním nehovoriš, keď sa úprimne neotvoriš dialógu s ním. Biblia hovorí, že Jakub zápasil s Bohom (porov. Gn 32, 25 – 31), ale toto ho nevzdialilo od Pánovej cesty. V skutočnosti nás on sám vyzýva: „Pod'ťe, pravot'me sa!“ (Iz 1, 18). Jeho láska je taká reálna, taká opravdivá, taká konkrétna, že nám ponúka vzťah plný úprimného a plodného dialógu. Vyhľadávaj teda blízkosť svojho nebeského Otca v tvárach jeho odvážnych svedkov tu na zemi!

Kristus je spasiteľ

118. Druhou pravdou je, že Kristus z lásky obetoval seba samého, aby ťa spasil. Jeho rozpäté ruky na kríži sú najcennejším gestom priateľa, ktorý je ochotný ísť až do krajnosti: „*Pretože miloval svojich, čo boli na svete, miloval ich do krajnosti*“ (Jn 13, 1).

Svätý Pavol o sebe povedal, že žije v odovzdanosti tejto láske, ktorá dala všetko: „*Život, ktorý teraz žijem v tele, žijem vo viere v Božieho Syna, ktorý ma miluje a vydal seba samého za mňa*“ (Gal 2, 20).

119. Kristus, ktorý nás na kríži vykúpil z našich hriechov, mocou svojho úplného sebadarovania nás aj dnes zachraňuje a vykupuje. Pozri sa na jeho kríž, primkni sa k nemu, prijmi jeho spásu, lebo „tí, ktorí mu dovoľia, aby ich spasil, sú oslobodení od hriechu a smútku, od vnútornej prázdnoty a izolácie“.⁶⁵ A ak zhrešíš a vzdiališ sa, on ťa znova pozdvihne mocou svojho kríža. Nikdy nezabudni, že „on odpúšťa sedemdesiatšedemkrát. Znova a znova sa vracia, aby si nás naložil na plecía. Nikto nás nebude môcť obrať o dôstojnosť, ktorú nám dáva táto nekonečná a neochvejná láska. S nežnosťou, ktorá nikdy

⁶³ Homília pri omši na 31. svetové dni mládeže v Krakove (31. júla 2016): AAS 108 (2016), 923.

⁶⁴ Príhovor na slávnosť otvorenia 34. svetových dní mládeže v Paname (24. januára 2019): L'Osservatore Romano, 26. januára 2019, 12.

⁶⁵ Apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium* (24. novembra 2013), 1: AAS 105 (2013), 1019.

nesklame, ale ktorá je vždy schopná obnoviť našu radosť, nám umožní zdvihnúť hlavu a začať odznova“.⁶⁶

120. „Ježiš nás spasil, pretože nás miluje a nemôže konať inak. Môžeme mu urobiť čokoľvek, on nás aj tak miluje a zachraňuje. Pretože iba to, čo je milované, môže byť zachránené. Iba to, čo je prijímané, môže byť premenené. Pánova láska je väčšia ako všetky naše protirečenia, všetky naše krehkosti a všetky naše biedy. Ale práve cez naše protirečenia, krehkosti a biedy chce písať tento príbeh lásky. Objal márnотratného syna, objal Petra po jeho zrade a aj nás vždy, vždy, vždy objíma po našich pádoch, pomáha nám vstať a znova sa postaviť na nohy. Pretože skutočný pád – a tu dajte pozor – skutočný pád, ktorý nám môže zničiť život, je ten, keď zostaneme na zemi a neprijmeme pomoc.“⁶⁷

121. Jeho odpustenie a jeho spása nie sú ničím, čo si môžeme kúpiť alebo čo máme získať svojimi skutkami alebo svojím úsilím. On nám odpúšťa a oslobodzuje nás zdarma. Jeho darovanie sa na kríži je niečo také veľké, čo nedokážeme splatiť, musíme to len prijať s nesmiernou vďačnosťou a radosťou, že sme oveľa viac milovaní, ako si to vieme predstaviť: „On prvý miloval nás“ (*I Jn 4, 19*).

122. Pánom milovaní mladí, akí musíte byť vzácní, keď vás vykúpila prevzácna Kristova krv! Drahí mladí, vašu „cenu nemožno vyjadriť v peniazoch! Vy nie ste kusy, ktoré sa predávajú na dražbe! Prosím vás, nedajte sa kúpiť, nedajte sa zviazať, nedajte sa zotročiť ideologickou kolonizáciou, ktorá nám vkladá do hlavy čudné myšlienky, aby sme sa nakoniec stali otrokmi, závislými, neúspešnými ľuďmi. Vašu cenu nemožno vyjadriť v peniazoch. Musíte si to stále opakovať: nie som na dražbe, moju cenu nemožno vyjadriť v peniazoch. Som slobodný, som slobodný! Zamilujte si túto slobodu, ktorú vám ponúka Ježiš“.⁶⁸

123. Pozeraj sa na rozpäťte ruky ukrižovaného Krista a dovoľ, aby ťa znova a znova zachraňoval. A keď sa pôjdeš vyznať zo svojich hriechov, ver pevne v jeho milosrdenstvo, ktoré ťa oslobodzuje od viny. Kontempluj jeho krv vyliatu s takou veľkou láskou a nechaj sa ňou očistiť. Tak sa budeš môcť vždy znova prebudiť k životu.

On žije!

124. Je tu však aj tretia pravda, ktorá je neoddeliteľná od predchádzajúcej: Kristus žije! Treba si to často pripomínať, pretože sme vystavení riziku, že budeme brať Krista len ako dobrý príklad z minulosti, ako spomienku, ako niekoho, kto nás spasil pred dvetisíc rokmi. Toto by nám vôbec neosožilo, zostali by sme rovnakí ako predtým, neoslobodilo by nás to. On, ktorý nás naplňa svojou milosťou, ktorý nás oslobodzuje, premieňa, uzdravuje a utešuje, je niekto, kto žije. Je to vzkriesený Kristus, plný nadprirodzenej vitality, odetý do nekonečného svetla. Preto svätý Pavol hovorí: „A keď Kristus nevstal, vaša viera je márna“ (*I Kor 15, 17*).

125. Ak Kristus žije, potom môže byť naozaj prítomný v tvojom živote, v každom okamihu, aby ťa naplnil svetlom a aby si už nikdy nebol osamotený a opustený. A keby aj všetci odišli, on ostane, ako sľúbil: „Ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“ (*Mt 28, 20*). On naplňa tvoj život svojou neviditeľnou prítomnosťou, a kamkoľvek by si šiel, on ťa bude

---

⁶⁶ *Tamže*, 3: 1020.

⁶⁷ *Príhovor na vigíliu 34. svetových dní mládeže v Paname* (26. januára 2019): *L'Osservatore Romano*, 28. – 29. januára 2019, 6.

⁶⁸ *Príhovor na stretnutí s mladými počas synody* (6. októbra 2018): *L'Osservatore Romano*, 8. – 9. októbra 2018, 7.

čakať. Pretože on neprišiel iba v minulosti, ale prichádza k tebe každý deň, aby ťa pozval ísť v ústrety stále novým horizontom.

126. Kontempluj Ježiša, ktorý je šťastný a prekypuje radosťou. Teš sa so svojim Priateľom, ktorý zvíťazil. Zabili svätého, spravodlivého, nevinného, ale on zvíťazil. Zlo nemá posledné slovo. Ani v tvojom živote nebude mať zlo posledné slovo, pretože tvoj Priateľ, ktorý ťa miluje, chce v tebe zvíťaziť. Tvoj Spasiteľ žije.

127. Ak Ježiš žije, je to záruka, že dobro si v našom živote prerazí cestu a že naše námahy budú mať zmysel. Môžeme sa teda prestať sťažovať a môžeme sa pozerat' dopredu, pretože s ním je to vždy možné. Toto je istota, ktorú máme. Ježiš je večne živý. Keď sa k nemu primkneme, budeme žiť a budeme chránení pred všetkými formami smrti a násilia, ktoré sa môžu skrývať na našej ceste.

128. Každé iné riešenie bude slabé a dočasné. Možno bude užitočné na nejaký čas, potom sa však znova ocitneme bezbranní, opustení, vystavení nepohode. S Ježišom však naše srdce zakúsi istotu, ktorá je pevne zakorenená a stála. Svätý Pavol hovorí, že chce byť zjednotený s Kristom, „aby poznal jeho, moc jeho zmŕtvychvstania“ (Flp 3, 10). Táto moc sa veľa rás prejaví aj v tvojom živote, pretože on prišiel, aby ti dal život, a to „život v hojnosti“ (Jn 10, 10).

129. Ak v srdci dokážeš oceniť krásu tohto posolstva, ak budeš ochotný stretnúť sa s Pánom, ak mu dovoľíš, aby ťa miloval a spasil, ak s ním uzavrieš priateľstvo a začneš sa so živým Kristom zhovárať o konkrétnych záležitostiach svojho života, bude to veľká skúsenosť, bude to základná skúsenosť, ktorá bude oporou tvojho kresťanského života. Bude to skúsenosť, o ktorú sa budeš môcť podeliť s inými mladými ľuďmi. Pretože „na začiatku toho, že sa človek stane kresťanom, nie je nejaké etické rozhodnutie alebo veľká myšlienka, ale skôr stretnutie s udalosťou, s Osobou, ktorá dáva životu celkom nový horizont a tým aj zásadné smerovanie“.⁶⁹

Duch Svätý dáva život

130. V týchto troch pravdách – Boh ťa miluje, Kristus je spasiteľ, on žije – sa objavuje Boh Otec a objavuje sa Ježiš. Kde je Otec a Syn, tam je aj Duch Svätý. On pripravuje a otvára srdcia na prijatie tohto posolstva, on udržuje živou skúsenosť spásy, on ti pomáha rásť v tejto radosť, ak ho necháš pôsobiť. Duch Svätý naplňa srdce vzkrieseného Krista a odtiaľ ako z prameňa preteká do tvojho života. A keď ho prijmeš, Duch Svätý ti umožní čoraz viac prenikať do Kristovho srdca, aby si sa čoraz väčší naplňal jeho láskou, svetlom a silou.

131. Každý deň vzývaj Ducha Svätého, aby ustavične v tebe obnovoval skúsenosť tohto veľkého posolstva. Prečo nie? Nič nestratíš a on môže zmeniť tvoj život, môže ho naplniť svetlom a dať mu lepší smer. Neobmedzí ťa, nič ti nevezme, naopak, pomôže ti nájsť to, čo potrebuješ, ešte lepším spôsobom. Potrebuješ lásku? Nenájdeš ju v bezuzdnosti, vo využívaní druhých alebo v ich vlastníctve či ovládaní. Nájdeš ju v spôsobe, ktorý ťa urobí naozaj šťastným. Hľadáš intenzívny život? Nenájdeš ho zhromažďovaním predmetov, míňaním peňazí, zúfalým zháňaním sa za vecami tohto sveta. Ak sa dáš viesť Duchom Svätým, príde v oveľa krajšej a uspokojujúcejšej podobe.

---

⁶⁹ Benedikt XVI., encyklika *Deus caritas est* (25. decembra 2005), 1: AAS 98 (200), 217.

132. Hľadáš vášeň? Ako hovorí jedna pekná báseň: Zamiluj sa! (alebo dovoľ, aby si sa zamiloval), pretože „nič nemôže byť dôležitejšie, ako stretnúť Boha, čiže zamilovať sa do neho definitívnym a absolútnym spôsobom. To, do čoho sa zamiluješ, ovládne tvoju predstavivosť a všetko ovplyvní. Rozhodne o tom, čo ti pomôže ráno vstať z postele, čo budeš robiť večer, ako budeš tráviť víkendy, čo budeš čítať, koho spoznáš, čo ti zlomí srdce a čo ťa naplní radosťou a vďačnosťou. Zamiluj sa! Vytrvaj v láske a všetko bude iné“.⁷⁰ Táto láska k Bohu, ktorá zasiahne vášňou celý tvoj život, je možná vďaka Duchu Svätému, pretože „Božia láska je rozliata v našich srdciach skrze Ducha Svätého, ktorého sme dostali“ (*Rim 5, 5*).

133. On je prameňom dokonalejšej mladosti. Lebo ten, kto dôveruje Pánovi, „je ako strom zasadený pri vode, čo si vystiera k potoku korene, nebojí sa, keď prichádza horúčosť, lístie mu ostáva zelené“ (*Jer 17, 8*). Zatiaľ čo „mládež ustáva a omdlieva“ (*Iz 40, 30*), tí, čo skladajú dôveru v Pána, „dostávajú novú silu, získavajú krídla ako orly, utekať budú a neustanú, budú putovať a neomdlejú“ (*Iz 40, 31*).

---

⁷⁰ Pedro Arrupe, *Enamórate*.

Piata kapitola

Cesty mladých

134. Čo znamená prežívať mladosť, keď sa necháme prežiť a premeniť veľkou zvesťou evanjelia? Je dôležité položiť si túto otázku, pretože mladosť nie je zásluhou, mladosť je Božím darom: „Byť mladým je milosť, je to šťastie.“⁷¹ Je to dar, ktorý môžeme neužitočne premrhať, alebo ho môžeme prijať s vďačnosťou a prežívať ho v plnosti.

135. Boh je pôvodcom mladosti a pôsobí v každom mladom človeku. Mladosť je požehnaným časom pre mladých a je požehnaním aj pre Cirkev a svet. Je to radosť, pieseň nádeje a blahoslavenstvo. Oceniť mladosť znamená vnímať toto obdobie života ako vzácnu chvíľu a nie prechodnú fázu, v ktorej sa mladí cítia postrkovaní do dospelosti.

Čas snov a rozhodnutí

136. Prechod z detstva do dospelosti za Ježišových čias bol vytúženým životným krokom, ktorý bol s radosťou oslavovaný. Preto keď Ježiš vrátil život „malému dievčaťu“ (*Mk 5, 39*), vyzval ho urobiť ďalší krok, umožnil mu dorásť a stať sa „dievčaťom“ (*Mk 5, 41*). Keď mu povedal: „Dievča, vstaň!“ (*Talitha kum*), zároveň ho urobil zodpovednejším za svoj život tým, že mu otvoril brány mladosti.

137. „Mladosť, obdobie rozvoja osobnosti, je poznačené snami, ktoré sa postupne zhmotňujú, vzťahmi, ktoré sú čoraz pevnejšie a vyváženejšie, pokusmi a experimentmi, rozhodnutiami, ktoré postupne budujú projekt života. V tomto období života sú mladí povolani kráčať dopredu bez toho, aby sa odrezali od svojich koreňov; budovať svoju samostatnosť, ale nie osamotenosť.“⁷²

138. Láska k Bohu a náš vzťah so živým Kristom nám nebránia snívať, nevyžadujú, aby sme zúžili svoje horizonty. Naopak, táto láska nás pobáda, stimuluje a inšpiruje k lepšiemu a krajšiemu životu. Slovo „nepokoj“ zahŕňa mnohé túžby srdca mladých ľudí. Ako hovoril svätý Pavol VI., „práve v nespokojnosti, ktorá vás sužuje [...], je prvok svetla“.⁷³ Neuspokojený nepokoj spolu so schopnosťou hľadať s úžasom na novosti, ktoré sa objavujú na horizonte, otvárajú cestu odvahe, ktorá ich podnecuje, aby zobrali život do vlastných rúk a stali sa zodpovednými za svoje poslanie. Tento zdravý nepokoj, ktorý sa prebúda najmä v mladosti, je charakteristický pre každé srdce, ktoré zostáva mladé, disponibilné, otvorené. S touto hlbokou nespokojnosťou môže spolunažívať pravý vnútorný pokoj. Svätý Augustín povedal: „Pre seba si nás stvoril, Pane, a nepokojné je naše srdce, kým nespočinie v tebe.“⁷⁴

139. Pred nejakým časom sa ma priateľ spýtal, čo vidím, keď myslím na mladého človeka. Odpovedal som: „Vidím chlapca alebo dievča, ktorí hľadajú svoju cestu, ktorí chcú lietať oboma nohami, stavajú sa zoči-voči svetu a pozerajú sa na horizont očami plnými nádeje, plnými budúcnosti a aj ilúzií. Mladý človek stojí na oboch nohách podobne ako dospelí, ale na rozdiel od dospelých, ktorí ich majú paralelne vystreté, mladý človek má vždy jednu nohu pred druhou, pripravený vyraziť, vymrštiť sa. Mladí sa vždy vrhajú dopredu. Hovoríť

⁷¹ Sv. Pavol VI., *Prihovor pri beatifikácii Nunzia Sulprizia* (1. decembra 1963): *AAS* 56 (1964), 28.

⁷² *ZD* 65.

⁷³ *Homília počas omše s mladými* v Sydney (2. decembra 1970): *AAS* 63 (1971), 64.

⁷⁴ *Vyznania*, I, 1, 1: *PL* 32, 661.

o mladých znamená hovoriť o prísľuboch, znamená to hovoriť o radošti. Mladí majú veľkú silu, sú schopní pozeráť dopredu s nádejou. Mladý človek je prísľubom života, ktorému je vlastný istý stupeň húževnatosti; je príliš pohlázený nato, aby podliehal ilúziám, ale dostatočne pohotový, aby sa dokázal vyliečiť zo sklamaní spôsobených ilúziami.⁷⁵

140. Niektorí mladí možno odmietajú túto etapu života, lebo by chceli zostať deťmi, alebo si túžia „predĺžiť“ dospievanie na neurčitý čas a odkladať s rozhodnutiami; strach z niečoho definitívneho plodí istý druh paralýzy v rozhodovaní. Mladosť však nemožno len tak prerušiť: je to vek rozhodovaní, a práve v tom spočíva jej čaro a jej najväčšia úloha. Mladí sa rozhodujú v profesionálnej, sociálnej, politickej oblasti aj v iných, radikálnejších oblastiach, ktoré dávajú ich životu určujúcu podobu⁷⁶. Robia rozhodnutia, aj čo sa týka lásky, výberu partnera alebo prvých detí. Tieto témy budeme hlbšie rozoberať v posledných kapitolách, venovaných osobnému povolaniu a jeho rozlišovaniu.

141. Ale oproti snom, ktoré sú inšpiráciou rozhodnutí, vždy stojí „hrozba bedákania, rezignácie. Tieto prenechajme tým, ktorí sa klaňajú ‚bohyni lamentovania‘! Keď sa zdá, že všetko ustrnulo a stagnuje, keď nás znepokojujú osobné problémy, neriešia sa primerane sociálne otázky, nie je dobré zaujať porazeneckú pozíciu. Ježiš je cesta; dovol' mu nastúpiť do ‚lodky‘ a zatahni s ním na hĺbinu! On je Pán! On mení náš pohľad na život. Viera v Ježiša vedie k nádeji, ktorá siaha ďalej, k istote spočívajúcej nielen na našich kvalitách a schopnostiach, ale na Božom slove, na pozvaní, ktoré prichádza od neho. Bez prílišných ľudských výpočtov a overovania si, či sa realita, ktorá vás obklopuje, zhoduje s vašimi istotami, zatahnite na hĺbinu a vyjdite zo seba“⁷⁷.

142. Musíme vytrvať na ceste snov. Preto treba dávať pozor na pokušenie, ktoré s nami často škaredo zažartuje. Je ním úzkosť. Môže sa stať naším veľkým nepriateľom, ak nás nabáda vzdať sa, keď zistíme, že výsledky sa nedostavili okamžite. Najkrajšie sny sa dobývajú nádejou, trpezlivosťou a úsilím, ale bez náhlivosti. Najkrajšie sny možno naplniť pomocou nádeje, trpezlivosti a úsilia, ale bez náhlivosti. Zároveň sa netreba dať blokovať neistotou, netreba mať strach riskovať a robiť chyby. Skôr sa musíme báť žiť paralyzovaní, ako živé mŕtvoly, ako ľudia, ktorí nežijú, lebo nechcú riskovať, nie sú vytrvalí vo svojich záväzkoch alebo majú strach urobiť chybu. Aj keď urobíš chybu, vždy môžeš vstať a začať odznova, pretože nikto nemá právo ukradnúť ti nádej.

143. Drahí mladí, nezriekajte sa tohto najlepšieho vo svojej mladosti, nepozorujte život z balkóna. Nemýľte si šťastie s gaučom a netrávte celý život pred obrazovkou. Nebuďte smutným obrazom opusteného vozidla. Nebuďte zaparkovanými autami, ale snívajte a robte dobré rozhodnutia. Riskujte, aj keď sa zmýlite. Neprežívajte svoj život pod anestetikami a nepozerajte sa na svet tak, ako keby ste boli turisti. Dajte o sebe počuť! Odožeňte od seba strachy, ktoré vás paralyzujú, nestaňte sa mladými múmiami. Žite! Usilujte sa o to najlepšie v živote! Otvorte dvierka na kľetke a vyleťte von! Prosím vás, neodíďte predčasne do dôchodku!

Chuť žiť a experimentovať

144. Pohľad smerom do budúcnosti, o ktorej mladí snívajú, neznamená, že sú úplne zameraní na budúcnosť, pretože zároveň je ich silnou túžbou prežívať prítomnosť a maximálne využiť

⁷⁵ *Boh je mladý. Rozhovor s Thomasom Leoncinim*, Miláno 2018, 16.

⁷⁶ DF 68.

⁷⁷ *Príhovor k mladým v Cagliari* (22. septembra 2013): AAS 105 (2013), 904 – 905.

možnosti, aké im život dáva. Tento svet je plný krásy! Ako by sme mohli pohádzať Božími darmi?

145. Na rozdiel od toho, čo si mnohí myslia, Pán nechce oslabiť túto chuť po živote. Je dobré pripomenúť si, čo učí istý mudrc v Starom zákone: „Synu, ak máš z čoho, dopraj si. [...] Nepripusť, aby ti unikol radostný deň, a nech ťa neminie dobrá čiastka, ktorú dostaneš“ (*Sir* 14, 11. 14). Pravý Boh, ktorý ťa miluje, chce, aby si bol šťastný. Práve preto nachádzame v Biblii aj takúto radu adresovanú mladým: „Mladík, raduj sa zo svojej mladosti! [...] Odstráň (každú) mrzutosť zo svojho srdca“ (*Kaz* 11, 9 – 10). Pretože Boh „nám hojne dáva všetko na užívanie“ (*I Tim* 6, 17).

146. Ako môže byť vd'ačný Bohu niekto, kto nie je schopný tešiť sa z každodenných malých darov, kto sa nedokáže zastaviť pri jednoduchých a príjemných veciach, s ktorými sa stretá na každom kroku? Pretože „niet horšieho od toho, kto sám sebe závidí“ (*Sir* 14, 6). Nejde o to, aby sme boli nenásytní, neustále posadnutí pôžitkami, lebo to by ti prekážalo prežívať prítomnosť. Treba si otvoriť oči a zastaviť sa, aby sme dokázali naplno a s vd'ačnosťou prežívať každý malý dar života.

147. Je jasné, že Božie slovo ťa pozýva prežívať prítomnosť, nielen sa pripravovať na budúcnosť: „Nebud'te ustarostení o zajtrajšok, zajtrajší deň sa postará sám o seba. Každý deň má dosť svojho trápenia“ (*Mt* 6, 34). To však neznamená oddať sa nezodpovednej neviazanosti, lebo pod jej vplyvom budeme prázdni a stále nespokojní. Znamená to žiť naplno prítomnú chvíľu, využívať energiu na dobré veci, pestovať bratstvo, nasledovať Ježiša a vážiť si každú malú radosť života ako dar Božej lásky.

148. V tejto súvislosti by som chcel spomenúť kardinála Františka Xaverského Nguyena Van Thuna. Keď ho uväznili v koncentračnom tábore, nechcel, aby jeho dni spočívali v čakani na možné oslobodenie v budúcnosti. Rozhodol sa „prežívať prítomný okamih, naplňajúc ho láskou“, a spôsob, akým to robil, bol nasledovný: „Chytám sa príležitostí, aké sa naskytujú každý deň, aby som konal obyčajné skutky neobyčajným spôsobom.“⁷⁸ Zatiaľ čo bojuješ, aby si uskutočnil svoje sny, ži naplno dnešok, celkom ho daruj a v každom okamihu ho naplňaj láskou. Pretože je pravda, že tento deň tvojej mladosti môže byť posledný, a teda sa oplatí prežiť ho s takou túžbou a hĺbkou, ako je to len možné.

149. Toto platí aj pre ťažké chvíle, ktoré treba prežívať dôkladne, aby ich poslanstvo bolo pre nás ponaučením. Ako to učia švajčiarski biskupi: „On je tam, kde sme si mysleli, že nás opustil, a že už niet žiadnej možnosti zachrániť sa. Je to paradox, ale utrpenie a temnota sa pre mnohých kresťanov stali [...] miestom stretnutia s Bohom.“⁷⁹ Okrem toho túžbu žiť a nadobúdať nové skúsenosti cítia aj mnohí mladí, ktorí sú fyzicky, psychicky a zmyslovo nespôsobilí. Hoci nemôžu získať tie isté skúsenosti ako ich rovesníci, majú prekvapujúce, nepredstaviteľné zdroje, ktoré niekedy prevyšujú priemer. Pán Ježiš im dáva iné dary, ktoré má komunita uznať a oceniť, aby mohli objaviť jeho plán lásky pre každého z nich.

V priateľstve s Ježišom

150. Akokoľvek budeš žiť a získať skúsenosti, neprenikneš do hĺbky mladosti a nespoznáš jej plnosť, ak sa každý deň nestretneš s veľkým Priateľom, ak nebudeš prežívať priateľstvo s Ježišom.

⁷⁸ *Cinque pani e due pesci. Dalla sofferenza del carcere una gioiosa testimonianza di fede*, Miláno 2014, 20.

⁷⁹ Konferencia biskupov Švajčiarska, *Prendre le temps: pour toi, pour moi, pour nous*, 2. februára 2018.

151. Priateľstvo je dar života a Boží dar. Prostredníctvom priateľov nás Pán očisťuje a pomáha nám dozrievať. Verní priatelia, ktorí stoja pri nás v ťažkých chvíľach, sú zároveň odrazom Pánovej lásky, jeho útechy a milujúcej prítomnosti. Keď máme priateľov, učíme sa otvárať, chápať, starať sa jedni o druhých, vychádzať zo svojho pohodlia a izolácie, spoločne prežívať život. Preto platí, že „verného priateľa nemožno kúpiť“ (Sir 6, 15).

152. Priateľstvo nie je prchavý a prechodný vzťah, ale stabilný, pevný a verný zväzok, ktorý časom ešte viac dozrieva. Je to vzťah lásky, pri ktorom cítime, že sme zjednotení, a zároveň je to veľkodušná láska, ktorá nás vedie usilovať sa o dobro priateľa. Aj keď sa priatelia môžu navzájom veľmi líšiť, vždy majú niečo spoločné, čo ich robí blízkymi – je to dôvernosť, ktorú prežívajú s úprimnosťou a dôverou.

153. Priateľstvo je také dôležité, že aj Ježiš sa predstavuje ako priateľ: „Už vás nenazývam sluhami... ale nazval som vás priateľmi“ (Jn 15, 15). Vďaka darovanej milosti nás natoľko pozdvihol, že sme naozaj jeho priateľmi. Môžeme ho milovať tou istou láskou, akú nám dáva, pričom zahrňujeme jeho láskou iných v nádeji, že aj oni nájdu svoje miesto v priateľskom spoločenstve, ktoré založil Ježiš Kristus.⁸⁰ A hoci on už ako vzkriesený prežíva dokonalé šťastie, môžeme byť voči nemu veľkodušní, keď mu pomáhame budovať jeho kráľovstvo na tomto svete a keď ako jeho nástroje prinášame jeho posolstvo, svetlo a najmä jeho lásku druhým (porov. Jn 15, 16). Učeníci počuli Ježišovu výzvu, aby sa stali jeho priateľmi. Bolo to pozvanie, ktoré ich nedonucovalo, ale jemne apelovalo na ich slobodu: „Podťe a uvidíte,“ povedal im, a oni „šli a videli, kde býva, a zostali v ten deň u neho“ (Jn 1, 39). Po tomto nečakanom a dôvernom stretnutí zanechali všetko a išli s ním.

154. Priateľstvo s Ježišom je nerozlučné. On nás nikdy neopustí, aj keď sa niekedy zdá, že mlčí. Keď ho potrebujeme, dá sa nám nájsť (porov. Jer 29, 14) a je pri nás, kamkoľvek ideme (porov. Joz 1, 9). On nikdy neporušuje zmluvu. Od nás žiada, aby sme ho neopúšťali: „Ostaňte vo mne a ja vo vás“ (Jn 15, 4). Ale ak sa vzdialime, „on zostáva verný, lebo seba samého zaprieť nemôže“ (2 Tim 2, 13).

155. S priateľom sa rozprávame, delíme o tie najskrytejšie tajomstvá. Aj s Ježišom sa rozprávame. Modlitba je výzva a dobrodružstvo. A aké dobrodružstvo! Umožňuje nám čoraz lepšie ho poznať, úplne sa do neho ponoriť a rásť v čoraz pevnejšom spolení. Modlitba nám umožňuje porozprávať mu, čo sa s nami deje, a dôverne spočinúť v jeho objatí. Zároveň nám dáva chvíle vzácnnej dôvernosti a lásky, v ktorých Ježiš do nás prelieva svoj život. Keď sa modlíme, „nahrávame mu“, dávame mu priestor, „aby mohol pôsobiť, vstúpiť a zvíťaziť“.⁸¹

156. Takto možno zakúsiť trvalú jednotu s ním, ktorá prevyšuje všetko, čo môžeme prežiť s inými: „Už nežijem ja, ale žije vo mne Kristus“ (Gal 2, 20). Nezbavuj svoju mladosť tohto priateľstva. Môžeš ho vnímať vedľa seba nielen vtedy, keď sa modlíš. Zistíš, že kráča s tebou v každej chvíli. Usiluj sa ho objaviť a prežiješ krásnu skúsenosť vo vedomí, že ťa stále sprevádza. Niečo podobné zažili aj emauzskí učeníci, keď kráčali po ceste a sklúčení sa zhovárali. Pridal sa k nim Ježiš a „kráčal s nimi“ (Lk 24, 15). Jeden svätý povedal, že „kresťanstvo nie je celok právd, v ktoré treba veriť, zákonov, ktoré treba zachovávať,

⁸⁰ Porov. sv. Tomáš Akvinský, *Summa theologiae* II-II, q. 23, čl. 1.

⁸¹ *Príhovor k dobrovoľníkom na 34. svetových dňoch mládeže v Paname* (27. januára 2019): *L'Osservatore Romano*, 28. – 29. januára 2019, 11.

a zákazov. Takto sa javí odpudzujúco. Kresťanstvo je osoba, ktorá ma miluje, ktorá sa domáha mojej lásky. Kresťanstvo je Kristus“.⁸²

157. Ježiš môže zjednotiť všetkých mladých Cirkvi do jediného sna, „veľkého sna, kde bude mať každý svoje miesto. Je to sen, za ktorý Ježiš položil svoj život na kríži, za ktorý Duch Svätý zostúpil v deň Turíc a priniesol oheň do srdca každého muža a každej ženy, do každého srdca. Tento oheň vtlačil aj do tvojho srdca v nádeji, že v ňom nájde priestor na rast a rozvoj. Je to sen zvaný Ježiš, ktorý zasial Otec v dôvere, že bude rásť a žiť v každom srdci. Je to sen konkrétny, ktorý je osobou, prúdi v našich žilách, rozochvieva srdce a roztancúva ho“.⁸³

Rast a dozrievanie

158. Mnohí mladí sa starajú o svoje telo, snažia sa rozvíjať svoju fyzickú silu alebo vylepšovať svoj vzhľad. Iní sa usilujú zveľadiť svoje schopnosti a vedomosti, lebo tak sa cítia istejší. Ďalší mieria vyššie, chcú dokázať viac a chcú duchovne rásť. Svätý Ján povedal: „Napísal som vám, mládenci: Ste silní, Božie slovo ostáva vo vás“ (1 Jn 2, 14). Hľadať Pána, zachovávať jeho slovo, usilovať sa odpovedať naň svojím životom, rásť v čnostiach – toto robí srdcia mladých silnými. Preto treba udržiavať „spojenie“ s Ježišom, byť s ním „online“, lebo iba svojimi silami a svojím rozumom nebudeš rásť v šťastí a vo svätosti. Tak ako sa staráš o to, aby si nestratil pripojenie na internet, snaž sa aj o to, aby si zostal spojený s Pánom. Znamená to neprerušit' s ním dialóg, počúvať ho, porozprávať mu o svojich veciach, a keď ti nie je jasné, čo máš robiť, pýtať sa ho: „Ježišu, čo by si robil na mojom mieste?“⁸⁴

159. Dúfam, že si budeš natoľko ctiť seba samého a budeš sa natoľko brať vážne, že sa budeš usilovať o duchovný rast. Okrem nadšenia typického pre mladosť je tu aj krásne úsilie „o spravodlivosť, vieru, lásku a pokoj“ (2 Tim 2, 22). Toto neznamená stratiť spontánnosť, sviežosť, entuziazmus, nežnosť. Pretože stať sa dospelými neznamená zanechať najlepšie hodnoty tohto vekového obdobia. Inak by nám to Pán mohol raz vyčítať: „Spomínam na milotu tvojej mladosti, na lásku tvojich zásnub, keď si ma nasledoval na pustatine“ (Jer 2, 2).

160. Na druhej strane aj dospelý musí dozrievať, a pritom nestratiť hodnoty mladosti. Pretože v skutočnosti každé obdobie života je trvalá milosť, obsahuje hodnotu, ktorá nesmie pominúť. Dobré prežitá mladosť zostane navždy v našich srdciach a v dospelosti sa prehĺbi a naďalej bude prinášať ovocie. Ak je mladý človek prirodzene priťahovaný nekonečnom, ktoré sa pred ním otvára a začína,⁸⁵ riziko dospelosti s jej istotami a pohodlím spočíva v čoraz väčšom zanedbávaní tohto horizontu a v strácaní hodnoty, ktorá je vlastná rokom mladosti. Pritom by sa mal diať pravý opak: ako postupne dozrievame, stávame sa staršími a organizujeme svoj život, nemali by sme nikdy stratiť zápal, otvorenosť a čaro zoči-voči realite, ktorá je stále niečím novým. V každom okamihu života môžeme obnovovať a nechať rásť svoju mladosť. Keď som začal svoju službu ako pápež, Pán rozšíril moje obzory a obdaril ma obnovenou mladosťou. To isté sa môže stať dlhoročným manželom alebo mníchovi v kláštore. Sú veci, ktoré sa rokmi potrebujú usadiť, ale toto dozrievanie môže jestvovať súčasne s ohňom, ktorý sa obnovuje, so stále mladým srdcom.

⁸² Sv. Oscar A. Romero, *Homília* (6. novembra 1977): *Su pensamiento*, I-II, San Salvador 2000, 312.

⁸³ *Prihovor na slávnosť otvorenia 34. svetových dní mládeže v Paname* (24. januára 2019): *L'Osservatore Romano*, 26. januára 2019, 12.

⁸⁴ Porov. *Stretnutie s mladými v národnej svätyni v Maipú, Santiago de Chile* (17. januára 2018): *L'Osservatore Romano*, 19. januára 2018, 7.

⁸⁵ Porov. Romano Guardini, *Le età della vita: Opera omnia* IV/1, Brescia 2015, s. 209.

161. Rásť znamená zachovávať a živiť tie najvzácnejšie veci, ktoré nám dáva mladosť, ale zároveň to znamená otvoriť sa očisťovaniu od toho, čo nie je dobré, a prijímať nové dary od Boha, ktorý ťa povoláva rozvíjať to, čo má cenu. Niekedy pre komplex menejcennosti nechceš vidieť svoje chyby a slabosti, a takto sa uzatváraš pred rastom a dozrievaním. Nechaj sa radšej milovať od Boha, ktorý ťa miluje takého, aký si, ktorý si ťa váži a rešpektuje, ale ponúka ti aj oveľa viac – väčšie priateľstvo s ním, väčšiu horlivosť v modlitbe, väčší smäd po jeho slove, väčšiu túžbu prijímať Krista v Eucharistii, väčšiu chuť žiť podľa evanjelia, väčšiu vnútornú silu, väčší pokoj a duchovnú radosť.

162. No pripomínam ti, že nebudeš svätý a nebudeš sa môcť realizovať, keď budeš kopírovať druhých. Ani nasledovať svätých neznamená kopírovať ich spôsob života a prežívania svätosti: „Svedectvá sú užitočné nato, aby nás stimulovali a motivovali, ale nie nato, aby sme ich kopírovali, lebo by nás to dokonca mohlo vzdialiť od jedinečnej a špecifickej cesty, akú Pán vyhradil pre nás.“⁸⁶ Ty musíš odhaliť, kým si, a rozvíjať svoj osobný spôsob prežívania svätosti nezávisle od toho, čo hovoria alebo si myslia iní. Stať sa svätým znamená stať sa naplno sebou samým, tým, kým ťa Boh chcel mať, ako si ťa predstavoval a stvárnil; on nechce, aby si bol fotokópiou. Tvoj život musí byť prorockým stimulom, ktorý bude inšpiráciou pre druhých a ktorý zanechá v tomto svete jedinečnú stopu, akú môžeš zanechať len ty. No ak budeš kopírovať druhých, pripravíš túto zem a aj nebo o to, čo nikto iný nemôže ponúknuť namiesto teba. Pamätám si, že svätý Ján z Križa vo svojej *Duchovnej piesni* píše, že každý má použiť svoje duchovné rady „svojím spôsobom“⁸⁷, pretože Boh chcel prejaviť svoju milosť „niektorým jedným, druhým iným spôsobom“.⁸⁸

Cesty bratstva

163. Tvoj duchovný rast sa prejavuje najmä veľkodušnou a milosrdnou bratskou láskou. Povedal to aj sv. Pavol: „Pán nech zveľadí a rozhojní vašu lásku navzájom i voči všetkým tak, ako ju máme my voči vám“ (*1 Sol 3, 12*). Kiež by si mohol čoraz väčšmi prežívať „extázu“, ktorá spočíva v tom, že vyjdeš zo seba a budeš sa usilovať o dobro druhých až po obetovanie života.

164. Ak sa stretnutie s Bohom nazýva „extázou“, je to tak preto, že nás vytrháva z nás samých, pozdvihuje nás a uchvacuje láskou a krásou Boha. Môžeme však zakúsiť extázu aj vtedy, keď v každej ľudskej bytosti objavíme jej skrytú krásu, dôstojnosť a veľkosť ako obraz Boha a Otcovho dieťaťa. Duch Svätý nás chce povzbudiť, aby sme vyšli zo seba, s láskou objali druhých a hľadali ich dobro. Preto je vždy lepšie prežívať vieru pospolu a vyjadrovať svoju lásku v spoločnom živote, deliac sa tak s ostatnými mladými o lásku, čas, vieru a starosti. Cirkev ponúka veľa rozličných priestorov na prežívanie viery v spoločenstve, pretože spoločne ide všetko ľahšie.

165. Prijaté rany ťa môžu viesť k pokušeniu izolovať sa, stiahnuť sa do seba, živiť nenávisť; ale nikdy neprestaň počúvať Boha, ktorý ťa pozýva, aby si odpustil. Ako správne učia biskupi Rwandy, „zmierenie s druhým človekom si vyžaduje, aby sme v ňom objavili dobro, ktoré v ňom stvoril Boh. [...] Z tohto zorného uhla je podstatné rozlišovať medzi hriešnikom a jeho hriechom a urážkou, aby sme dosiahli autentické zmierenie. Znamená to, že nenávidíš zlo,

⁸⁶ Apoštolská exhortácia *Gaudete et exsultate* (19. marca 2018), 11.

⁸⁷ *Duchovná pieseň B*, Prológ, 2.

⁸⁸ *Tamže*, XIV – XV, 2.

ktoré ti iný spôsobuje, ale neprestávaš ho milovať, pretože spoznávaš jeho slabosť a vidíš v ňom Boží obraz“.⁸⁹

166. Niekedy sa celá energia, sny a entuziazmus mladosti oslabujú pre pokušenie uzavrieť sa do seba, do svojich problémov, zranených citov, bedákania a pohodlia. Nedopuť, aby sa ti to stalo, pretože sa predčasne staneš vnútorne starým. Každý vek má svoju krásu a mladosti nesmie chýbať komunitárna utópia, schopnosť spoločne snívať, široké horizonty, na ktoré hľadáme spolu.

167. Boh miluje radosť mladých a pozýva ich predovšetkým k radosti, ktorá sa prežíva v bratskom spoločenstve, k úžasnej radosti toho, kto sa dokáže podeliť, pretože „blaženejšie je dávať, ako prijímať“ (*Sk* 20, 35) a „veselého darcu Boh miluje“ (*2 Kor* 9, 7). Bratská láska znásobuje našu schopnosť radovať sa, lebo nás robí schopnými tešiť sa z dobra druhých: „Radujte sa s radujúcimi“ (*Rim* 12, 15). Nech sa spontánnosť a impulzivnosť tvojej mladosti postupne premieňajú na spontánnu bratskú lásku, na stálu ochotu odpúšťať, na veľkodušnosť a túžbu budovať spoločenstvo. Jedno africké príslovie hovorí: „Ak chceš ísť rýchlo, kráčaj sám. Ak chceš dôjsť ďaleko, kráčaj s druhými.“ Nedajme si ukradnúť bratstvo.

Zaangažovaní mladí

168. Zoči-voči realite plnej násilia a egoizmu môžu byť niekedy mladí vystavení riziku, že sa uzavru do malých skupiniek a vyhnú sa tak výzvam a problémom, ktoré na nich kladie život v spoločnosti a v širšom svete. Cítia, že žijú bratskú lásku, ale ich spoločenstvo sa možno stalo len predĺžením ich ja. Je to oveľa vážnejšie, najmä ak sa povolanie laika chápe iba ako služba v rámci Cirkvi (lektori, akolyti, katechéti...), a zabúda sa na to, že povolaním laika je predovšetkým láska v rodine a láska sociálna či politická. Je to konkrétna, z viery vychádzajúca angažovanosť za budovanie novej spoločnosti; je to život uprostred sveta a spoločnosti s cieľom evanjelizovať jednotlivé jej inštancie, napomáhať mier, spolunažívanie, spravodlivosť, ľudské práva, milosrdenstvo, a tak šíriť Božie kráľovstvo vo svete.

169. Navrhujem mladým, aby prekročili hranice priateľských skupín a budovali „sociálne priateľstvo a hľadali spoločné dobro. Sociálne nepriateľstvo je deštruktívne. A rodina sa ničí pre nepriateľstvo. Krajina sa ničí pre nepriateľstvo. Svet sa ničí pre nepriateľstvo. A najväčším nepriateľstvom je vojna. Dnes vidíme, že svet sa ničí vojnou. Pretože nie sú schopní sadnúť si a porozprávať sa. [...] Preto hľadajte cesty a budujte sociálne priateľstvo“.⁹⁰ Nie je to ľahké, treba sa vždy niečoho zrieknuť, treba vyjednávať, ale ak to budeme robiť s myšlienkou na dobro všetkých, urobíme úžasnú vec, a síce že dáme bokom rozdiely a budeme bojovať za spoločný cieľ. Ak sa nám uprostred mnohých odlišností podarí nájsť body, v ktorých sa zhodujeme, toto úsilie, ktoré si vyžaduje umenie a niekedy námahu stavať mosty, budovať mier vyhovujúci všetkým, bude to zázrak kultúry stretnutia, ktoré môžu mladí prežívať s odvahou a so zaniatením.

170. Synoda konštatovala, že „sociálna zaangažovanosť je špecifickou črtou dnešných mladých, aj keď odlišnou formou, ako to bolo v predchádzajúcich generáciách. Povedľa niektorých ľahostajných je tu mnoho iných, ktorí sú ochotní zaangažovať sa do iniciatív

⁸⁹ Konferencia biskupov Rwandy, *List katolíckych biskupov veriacim počas zvláštneho roka zmierenia v Rwande*, Kigali (18. januára 2018), 17.

⁹⁰ *Pozdrav mladým Kultúrneho centra Padre Félix Varela v Havane* (20. septembra 2015): *L'Osservatore Romano*, 21. – 22. septembra 2015, 6.

dobrovoľníctva, aktívneho občianstva a sociálnej solidarity, aby sprevádzali a povzbudzovali pri objavovaní talentov, schopností a tvorivosti mladých a podnecovali ich prevziať zodpovednosť. Sociálna zaangažovanosť a priamy kontakt s chudobnými zostávajú hlavnou príležitosťou na objavovanie a prehĺbovanie viery a rozlišovanie povolania. [...] Sú signály aj o ochote mladých angažovať sa v politickej oblasti na budovanie spoločného dobra“.⁹¹

171. Dnes majú, vďaka Bohu, skupiny mladých z farností, škôl, hnutí alebo univerzít vo zvyku robiť spoločnosť starým a chorým alebo navštevovať chudobné štvrte, alebo idú spoločne pomôcť núdznym počas takzvaných „nocí činnej lásky“. Často zisťujú, že pri týchto aktivitách viac dostávajú, ako dávajú, pretože keď majú odvahu nadviazať kontakt s utrpením iných, veľa sa naučia a rýchlo dozrievajú. Okrem toho chudobní majú skrytú múdrosť a môžu nám jednoduchými slovami pomôcť odhaliť hodnoty, ktoré nevidíme.

172. Iní mladí sa zúčastňujú na sociálnych programoch zameraných na stavbu domov pre tých, čo nemajú strechu nad hlavou, alebo na meliorovanie zamorených území, či zhromažďujú pomoc pre najbiednejších. Bolo by dobré, aby sa táto komunitárna energia uplatňovala nielen v sporadických akciách, ale stabilne, s jasnými cieľmi a dobrou organizáciou, ktorá by pomohla realizovať trvalejšiu a účinnejšiu činnosť. Univerzitní študenti sa môžu spojiť interdisciplinárne a aplikovať svoje poznatky na riešenie sociálnych problémov a v tejto úlohe môžu pracovať bok po boku s mladými iných cirkví alebo iných oblastí.

173. Tak ako pri Ježišovom zázraku, chlieb a ryby, o ktoré sa postarali mladí, sa môžu rozmnožiť (porov. *Jn* 6, 4 – 13). Ako sa to deje v podobenstve, malé zrnká zasiaté mladými sa stanú stromami a ovocím, ktoré možno zberať (porov. *Mt* 13, 23. 31 – 32). Všetko toto je možné, ak vychádzame zo živého prameňa Eucharistie, v ktorej sa náš chlieb a naše víno premieňajú tak, aby nám darovali večný život. Mladým sa zveruje obrovská a ťažká úloha. S vierou vo Vzkrieseného jej budú môcť čeliť s kreativitou a nádejou, vždy pripravení slúžiť ako obsluhujúci na svadobnej hostine, užasnutí spolupracovníci pri prvom Ježišovom znamení, ktorí sa len pridržali odporúčania jeho matky: „Urobte všetko, čo vám povie“ (*Jn* 2, 5). Milosrdenstvo, kreativita a nádej umožňujú, aby sa život rozvíjal.

174. Chcem ťa povzbudiť, aby si prevzal túto úlohu, pretože viem, že „tvoje srdce, mladé srdce, chce budovať lepší svet. Sledujem správy zo sveta a vidím, že mnohí mladí v mnohých častiach sveta vyšli do ulíc, aby vyjadrili túžbu po spravodlivejšej a bratskejšej civilizácii. Mladí na uliciach. Mladí chcú byť protagonistami zmeny. Prosím vás, nedopušte, aby protagonistami zmien boli iní! Vy ste tí, čo majú budúcnosť v rukách! Vaším prostredníctvom vstupuje do sveta budúcnosť. Žiadam vás, aby ste boli protagonistami tejto zmeny. Máte v rukách kľúče od budúcnosti! Nadalej premáhajte apatiu a ponúkajte kresťanskú odpoveď na sociálne a politické nepokoje, ktoré sú prítomné v rôznych častiach sveta. Žiadam vás, aby ste boli budovateľmi sveta, aby ste sa pustili do práce za lepší svet. Drahí mladí, prosím vás, nepozerajte sa na život ‚z balkóna‘, zaradte sa do neho. Ježiš nezostal na balkóne, ale vstúpil do života. Nepozerajte sa na život ‚z balkóna‘, vstúpte do neho, ako to urobil Ježiš“.⁹² Ale predovšetkým tým či iným spôsobom bojujte za spoločné dobro, buďte služobníkmi chudobných, buďte protagonistami revolúcie lásky a služby, schopní odolávať patológiám konzumného a povrchného individualizmu.

Odvážni misionári

⁹¹ ZD 46.

⁹² *Príhovor na vigíliu 34. svetových dní mládeže v Riu de Janeiro* (27. júla 2013): AAS 105 (2013), 663.

175. Mladí ľudia, zamilovaní do Krista, sú povolaní všade dosvedčovať evanjelium svojím životom. Svätý Albert Hurtado hovoril, že „byť apoštolmi neznamená nosiť na saku odznak, neznamená hovoriť o pravde, ale žiť ju, vteliť sa do nej, premeniť sa na Krista. Byť apoštolom nespočíva v tom, že budeme v rukách nosiť pochodeň, nie v tom, že budeme vlastniť svetlo, ale že budeme svetlom [...]. Evanjelium [...] je viac príkladom ako lekciou. Je to poslanstvo prenesené do konkrétneho života“.⁹³

176. Hodnota svedectva nespočíva v tom, že slovo má utíchnuť. Prečo nehovoriť o Ježišovi, nevyrozprávať druhým, že on nám dáva silu žiť, že je krásne rozprávať sa s ním, že nám robí dobre uvažovať o jeho slovách? Mladí, nedopustite, aby vás svet zatiahol len do negatívnych alebo povrchných vecí. Buďte schopní ísť proti prúdu a dokážte sa podeliť o Ježiša, odovzdávať vieru, ktorú vám on daroval. Želám vám, aby ste v srdci cítili ten istý neodolateľný impulz, aký hýbal svätým Pavlom, keď hovoril: „Beda mi, keby som evanjelium nehlásal!“ (1 Kor 9, 16).

177. „Kam nás posieľa Ježiš? Niet hraníc, niet obmedzení. Posieľa nás k všetkým. Evanjelium je pre všetkých, a nie iba pre niektorých. Nie je len pre tých, ktorí sa nám zdajú bližší, vnímavejší, prístupnejší. Je pre všetkých. Nemajte strach ísť a prinášať Krista do každého prostredia až po existenciálne periférie, aj tomu, kto sa zdá byť vzdialenejší, ľahostajnejší. Pán hľadá všetkých, chce, aby všetci cítili teplo jeho milosrdenstva a jeho lásky.“⁹⁴ Pozýva nás, aby sme boli neohrozenými misionármi, kdekoľvek sa nachádzame a v spoločnosti kohokoľvek sme: na sídlisku, pri štúdiu, pri športe, keď si s priateľmi vyjdeme von, pri dobrovoľníctve alebo v práci, vždy je dobré a vhodné podeliť sa o radosť evanjelia. Toto je spôsob, akým sa Pán približuje k všetkým. A vás, mladí, chce mať ako svoje nástroje, cez ktoré chce vyžarovať svetlo a nádej, pretože chce rátať s vašou odvahou, s vašou sviežosťou a s vašim entuziazmom.

178. Nemyslíte si, že toto poslanie bude ľahké a pohodlné. Niektorí mladí radšej položili život, ako by zabrzdili svoj misijný zápal. Kórejskí biskupi sa vyjadrili takto: „Máme nádej, že budeme môcť byť obilnými zrnami a nástrojmi na spásu ľudstva, nasledujúc príklad mučeníkov. Aj keď je naša viera malá ako horčičné zrnko, Boh jej dá vzrásť a použije ju ako nástroj pre svoje dielo spásy.“⁹⁵ Priatelia, nečakajte do zajtra, aby ste spolupracovali na premene sveta svojou energiou, odvahou a kreativitou. Váš život nie je akýmsi „mediobdobím“. Vy ste Božie *teraz*, Boh vás chce mať plodných.⁹⁶ Pretože „keď dávame, dostávame“⁹⁷ a najlepší spôsob, ako pripraviť dobrú budúcnosť, je žiť prítomnosť dobre, obetavo a veľkodušne.

---

⁹³ *Ustedes son la luz del mundo*, Discurso en el Cerro San Cristóbal, Chile, 1940: <https://www.padrealbertohurtado.cl/escritos-2>.

⁹⁴ *Homília pri omši na 28. svetových dňoch mládeže v Riu de Janeiro* (28. júla 2013): *AAS* 105 (2013), 665.

⁹⁵ Konferencia katolíckych biskupov Kórey, *Pastiersky list na 150. výročie mučeníctva počas prenasledovania Byeong-in* (30. marca 2016).

⁹⁶ Porov. *Homília pri omši na 34. svetových dňoch mládeže v Paname* (27. januára 2019): *L'Osservatore Romano*, 28. – 29. januára 2019, 12.

⁹⁷ Modlitba „*Pane, urob ma nástrojom svojho pokoja*“, inšpirovaná sv. Františkom Assiským.

Šiesta kapitola

Mladí s koreňmi

179. Niekedy som pozoroval mladé a krásne stromy. Ich konáre sa dvíhali k nebu, smerujúc čoraz vyššie. Vyzerali ako pieseň nádeje. No neskôr po búrke som ich našiel padnuté na zemi, bez života. Keďže mali málo koreňov, vystierali svoje konáre do výšky, no nezapustili do zeme hlboké korene, a tak podľahli sile prírody. Preto ma bolí, keď vidím, ako niektorí navrhujú mladým, aby budovali budúcnosť bez koreňov, ako keby sa svet začínal len teraz. Pretože „nie je možné rásť, ak nemáme silné korene, ktoré nám pomáhajú stáť pevne na nohách, zakorenení v zemi. Ľahko sa stane, že ‚uletíme‘, ak sa nemáme čoho zachytiť, ak sa nemáme kde usadiť“.⁹⁸

Nedovoľ, aby ťa vytrhli zo zeme

180. Táto otázka nie je druhoradá a zdá sa mi vhodné, aby som jej venoval krátku kapitolu. Ak ju pochopíme, pomôže nám to odlíšiť radosť mladosti od jej nepravého kultu, čo niektorí využívajú na to, aby zvedli mladých a využili ich na svoje ciele.

181. Pomyslíte si na toto: ak vám niekto dá návrh a povie vám, aby ste ignorovali dejiny, aby ste odmietli skúsenosť starých, pohrdali všetkým, čo je minulosťou, a pozerali sa len na budúcnosť, ktorú vám ponúka, nie je to azda ľahký spôsob, ako vás zlákať robiť len to, čo vám povie? Tento človek potrebuje, aby ste boli prázdni a vykorenení, aby ste boli voči všetkému nedôverčiví, a mohli sa tak spoľahnúť len na jeho sľuby a podriaďiť sa jeho plánom. Takto fungujú ideológie rôzneho sfarbenia, ktoré ničia (alebo de-konstruujú) všetko, čo je odlišné, aby tak mohli vládnuť bez opozície. Na tento cieľ potrebujú mladých, ktorí pohrdajú dejinami, odmietajú ľudské a duchovné bohatstvo, ktoré sa odovzdávalo naprieč generáciami. Potrebujú mladých, ktorí ignorujú všetko, čo bolo pred nimi.

182. Títo manipulátori používajú aj ďalší zdroj: zvelebujú mladosť, ako keby všetko to, čo nie je mladé, bolo opovrhnutiahodné a zastarané. Mladé telo sa stáva symbolom tohto nového kultu, a teda všetkému, čo má do činenia s týmto telom, sa klaňajú ako modle a bezhranične po ňom túžia, kým na všetko, čo nie je mladé, sa pozerá s pohrdaním. Je to zbraň, ktorá však v prvom rade degraduje mladých, keďže ich oberá o reálne hodnoty a používa ich na dosiahnutie osobných, ekonomických alebo politických výhod.

183. Drahí mladí, nedovoľte, aby používali vašu mladosť na napomáhanie povrchného života, ktorý si zamieňa krásu s výzorom. Naopak, dokážte odhaliť, že jestvuje krásna robotníka, ktorý sa vracia domov špinavý a neupravený, ale s radosťou, že zarobil na chlieb pre svoje deti. Existuje zvláštna krásna v rodinnom spoločenstve, zhromaždenom okolo stola, ktoré sa štedro delí o chlieb, aj keď to, čo je na stole, je veľmi skromné. Je krásna neučesaná a trocha zostarnutá manželka, ktorá sa nad svoje sily a napriek svojmu upadajúcemu zdraviu vytrvalo stará o chorého manžela. Aj keď je už veľmi vzdialený čas dvorenia, je krásna vernosť dvojíc, ktoré sa milujú aj v jeseni života, ako aj starších ľudí, ktorí sa prechádzajú, držiac sa za ruky. Jestvuje krásna, ktorá presahuje zjav alebo módnou estetiku u mužov a žien, ktorí s láskou prežívajú svoje osobné povolanie v nezištnej službe komunite, vlasti, vo veľkodušnej práci zameranej na šťastie rodiny, v tvrdej, anonymnej a nezištnej práci na obnovení sociálnej

---

⁹⁸ *Príhovor na vigíliu 34. svetových dní mládeže v Paname (26. januára 2019): L'Osservatore Romano, 28. – 29. januára 2019, 6.*

harmónie. Objaviť, ukázať a zdôrazniť túto krásu, ktorá pripomína krásu Krista na kríži, znamená položiť základy pravej sociálnej solidarity a kultúry stretnutia.

184. Spolu so stratégiami nepravého kultu mladosti a vonkajšieho vzhľadu sa dnes presadzuje duchovnosť bez Boha, citovosť bez spoločenstva a bez pomoci trpiacim, strach z chudobných, na ktorých sa pozerá ako na nebezpečné subjekty, a rad ponúk, ktoré vás chcú presvedčiť, aby ste verili v rajsú budúcnosť, ktorá sa však bude stále viac a viac odsúvať do diaľky. Ja vám toto nechcem ponúknuť, a so všetkou svojou láskou vás chcem varovať, aby ste sa nedali ovládnuť touto ideológiou, ktorá vám už nedovolí byť mladými, ale vás premení na otrokov. Predkladám vám inú cestu, na ktorej je sloboda, nadšenie, kreativita, nové obzory, ale zároveň sa na nej pestujú korene, ktoré ju vyživujú a podopierajú.

185. V tejto perspektíve chcem zdôrazniť, že „mnohí synodálni otcovia, pochádzajúci z prostredí mimo Západu, signalizujú, že v ich krajinách globalizácia so sebou prináša autentické formy kultúrnej kolonizácie, ktoré vykoreňujú mladých z ich kultúrnej a náboženskej príslušnosti. Je tu potrebné úsilie Cirkvi sprevádzať mladých na tejto ceste, aby nestratili najcennejšie črty svojej identity“.⁹⁹

186. V súčasnosti sme svedkami tendencie „homogenizovať“ mladých, likvidovať rozdiely vyplývajúce z miesta a pôvodu, premeniť ich na manipulovateľné subjekty sériovej výroby. Tak vzniká kultúrna deštrukcia, ktorá je rovnako závažná ako vyhynutie živočíšnych a rastlinných druhov.¹⁰⁰ Preto som v posolstve domorodým mladým, zhromaždeným v Paname, povzbudzoval „starat’ sa o svoje korene, pretože z koreňov vychádza sila, ktorá vám pomôže rásť, prekviatať a prinášať ovocie“.¹⁰¹

Tvoj vzťah so starými

187. Na synode zaznelo, že „mladí sú zameraní na budúcnosť a čelia životu s energiou a dynamizmom. No [...] niekedy majú tendenciu neprikladať veľkú váhu pamäti minulosti, z ktorej pochádzajú, zvlášť veľkým darom, ktoré pochádzajú od ich rodičov, starých rodičov a z kultúrnej skúsenosti spoločnosti, v ktorej žijú. Pomáhať mladým objaviť živé bohatstvo minulosti, urobiť si z nej pamäť a vedieť ju využiť pri svojich rozhodnutiach a možnostiach je skutočným skutkom lásky k nim vzhľadom na ich rast a rozhodnutia, ktoré sú povolaním vykonať“.¹⁰²

188. Božie slovo odporúča nestrácať kontakt so starými ľuďmi, aby sme mohli prijať ich skúsenosť: „Do zástupu skúsených starcov postav sa a s (celým) srdcom sa oddaj ich múdrosti. [...] Ak uzrieš rozumného muža, už za rána choď k nemu a tvoja noha nech otiera schody, ktoré vedú k jeho dverám“ (*Sir* 6, 35 – 36). Dlhé roky, ktoré prežili, a všetko, čo sa im v živote prihodilo, nás majú priviesť k tomu, aby sme na nich hľadeli s úctou: „Pred šedivou hlavou vstaň“ (*Lv* 19, 32), pretože „ozdobou mladých je ich moc, okrasou starcov sú ich šediny“ (*Prís* 20, 29).

189. Biblia od nás žiada: „Poslúchaj svojho otca, ktorý ti je rodičom, a nepohrdaj svojou matkou na jej staré dni!“ (*Prís* 23, 22). Prikázanie čtiť si otca a matku „je prvým prikázáním

---

⁹⁹ ZD 14.

¹⁰⁰ Porov. encyklika *Laudato si'* (24. mája 2015), 145: *AAS* 107 (2015), 906.

¹⁰¹ *Videoposolstvo pre Svetové stretnutie mladých domorodcov v Paname* (17. – 21. januára 2019): *L'Osservatore Romano*, 19. januára 2019, 8.

¹⁰² ZD 35.

s prisľúbením“ (Ef 6, 2; porov. Ex 20, 12; Dt 5, 46; Lv 19, 3) a prisľub znie: „Aby ti dobre bolo a aby si dlho žil na zemi“ (Ef 6, 3).

190. To neznamená, že musíš súhlasiť so všetkým, čo hovoria, ani nemusíš schvaľovať všetko, čo robia. Mladý človek by mal vždy mať kritického ducha. Svätý Bazil Veľký, odvolávajúc sa na starých gréckych autorov, odporúčal mladým čítať si ich, ale brať si z nich len to, čo dobré ich môžu naučiť.¹⁰³ Ide jednoducho o to, aby sme boli otvorení a prijímali múdrosť, ktorá sa odovzdáva z generácie na generáciu, ktorá môže spolunažívať s niektorými ľudskými biedami a ktorá nemá dôvod zaniknúť zoči-voči novostiam konzumu a trhu.

191. Svetu nikdy neosožilo preťatie medzigeneračných vzťahov. Budúcnosť bez koreňov, bez zakorenenia je spev sirén. Je to lož, ktorá ťa chce presvedčiť, aby si veril, že len to, čo je nové, je dobré a krásne. Existencia medzigeneračných vzťahov zahŕňa aj to, že v komunitách bude akási kolektívna pamäť, pretože každá generácia preberá učenie predchodcov a zanecháva dedičstvo nástupcom. Toto je referenčný rámec na upevnenie novej spoločnosti. Ako hovorí príslovie: „Keby mladý vedel a starý mohol, toho by nebolo, čo by sa nedalo.“

Sny a vízie

192. V Joelovom proroctve nachádzame slová, ktoré nám veľmi pekne pomôžu pochopiť túto vetu. Hovorí: „Potom vylejem svojho ducha na každé telo a budú prorokovať vaši synovia i vaše dcéry; vaši starci budú mávať sny a vaši mládenci budú mať videnia“ (Joel 3, 1; porov. Sk 2, 17). Ak sa mladí aj starí otvoria Duchu Svätému, spolu utvoria zázračnú kombináciu. Starí majú sny a mladí majú videnia. Ako sa tieto dve veci navzájom dopĺňajú?

193. Starí majú sny utkané zo spomienok, z obrazov prežitých vecí, poznačených skúsenosťou a rokmi. Ak sa mladí zakorenia v snoch starých, preniknú do budúcnosti, budú mať videnia, ktoré im rozšíria horizont a ukážu im nové cesty. Ale ak starí nemajú sny, mladí nebudú jasne vidieť horizont.

194. Je krásne nachádzať medzi vecami, čo naši rodičia zachovali, nejakú spomienku, ktorá nám umožní predstaviť si, o čom snivali pre nás naši starí otcovia a naše staré mamy. Skôr ako sa ľudská bytosť narodí, dostáva od svojich starých rodičov ako dar požehnanie sna plného lásky a nádeje: dar lepšieho života. A ak by ho nemala od niektorého zo starých rodičov, určite o ňom snival a tešil sa kvôli nemu niektorý prastarý rodič, keď rozjímal nad kolískou svojich detí a neskôr svojich vnúčat. Úplne prvý sen, stvoriteľský sen Boha, nášho Otca, predchádza a sprevádza život všetkých jeho detí. Spomienka na toto požehnanie, ktorá prechádza z generácie na generáciu, je vzácnym dedičstvom, ktoré si máme zachovať živé, aby sme ho zasa my mohli odovzdať ďalej.

195. Preto je dobré počúvať dlhé rozprávania starých, ktoré sa niekedy zdajú mytologické, trochu bizarné – sú to sny starých ľudí –, ale často sú plné vzácnej skúsenosti, výrečných symbolov, skrytých posolstiev. Tieto rozprávania si vyžadujú čas a je potrebné, aby sme sa nezištne disponovali počúvať ich a pochopiť, pretože sú dlhšie ako naše odkazy posielané cez sociálne siete. Musíme akceptovať, že múdrosť, ktorú potrebujeme pre život, nemožno uzavrieť do hraníc, aké kladú súčasné zdroje komunikácie.

196. V knihe *Múdrosť času*¹⁰⁴ som vyjadril niektoré prania formou požiadaviek. „Čo žiadam od starých, medzi ktorých zarátavam aj seba? Žiadam, aby sme boli strážcami pamäti. My

¹⁰³ Porov. *List mladým*, I, 2: PG 31, 565.

starí otcovia a staré mamy potrebujeme vytvoriť chór. Predstavujem si starcov ako trvalý chór v dôležitej duchovnej svätyni, v ktorej prosebné modlitby a modlitby chvál podporujú celú komunitu, ktorá pracuje a bojuje na poli života.¹⁰⁵ Je krásne, že „mládenci a panny, starci a junáci chvália meno Pánovo“ (Ž 148, 12 – 13).

197. Čo môžeme dať mladým my starí? „Dnešným mladým, ktorí žijú v zmesi heroických ambícií a neistôt, môžeme pripomenúť, že život bez lásky je život sterilný.“¹⁰⁶ Čo im môžeme povedať? „Bojazlivým mladým môžeme povedať, že strach z budúcnosti možno prekonať.“¹⁰⁷ Čo ich môžeme naučiť? „Mladých, ktorí sa príliš starajú o seba, môžeme poučiť, že väčšiu radosť pocítíme, keď dávame, ako keď dostávame, a že láska sa nedokazuje len slovami, ale aj skutkami.“¹⁰⁸

Spolu riskovať

198. Láska, ktorá sa dáva a ktorá koná, sa často mylí. Ten, kto koná, kto riskuje, sa často dopúšťa chýb. Z tohto pohľadu sa môže javiť zaujímavým svedectvo Marie Gabriely Perinovej, ktorá stratila svojho otca krátko po narodení: uvažuje, ako to ovplyvnilo jej život vo vzťahu, ktorý netrval dlho, ale ktorý z nej urobil matku a teraz starú mamu: „Viem určite, že Boh tvorí príbehy. Vo svojej geniálnosti a vo svojom milosrdenstve berie do rúk naše víťazstvá a naše zlyhania a utkáva z nich krásne gobelíny plné irónie. Druhá strana látky sa môže zdať chaotická s chumáčmi nití – udalostí v našom živote –, a možno je to tá strana, ktorá nás nenecháva na pokoji, keď sme v pochybnostiach. No vrchná strana gobelínu ukazuje skvelý príbeh, a to je strana, ktorú vidí Boh.“¹⁰⁹ Keď starí ľudia pozorne hľadajú na život, často inštinktívne chápu, čo je za chuchvalcami nití, a spoznávajú, čo Boh kreatívne koná dokonca aj s našimi chybami.

199. Ak mladí aj starí kráčame spolu, môžeme byť pevne zakorenení v prítomnosti a z tejto pozície pozeráť do minulosti aj do budúcnosti. Pozeráť sa do minulosti, aby sme sa poučili z dejín a uzdravili staré rany, ktoré nás ešte stále znepokojujú. Pozeráť sa do budúcnosti, aby sme živili nadšenie, dali vyklíčiť snom, vzbudili proroctvá, nechali prekviatať nádeje. Takto spoločne sa budeme môcť učiť jedni od druhých, zohrievať srdcia, inšpirovať svoje mysle svetlom evanjelia a dodávať novú silu svojim rukám.

200. Korene nie sú kotvy, ktoré nás pripútavajú k starým časom a bránia nám zapojiť sa do súčasného sveta, aby sa mohlo zrodiť niečo nové. Naopak, sú miestom zakorenenia, ktoré nám umožňuje rásť a odpovedať na nové výzvy. Nie je teda dobré ani to, „aby sme si sadli a s nostalgiou spomínali na minulé časy; musíme si vziať k srdcu našu kultúru s realizmom a láskou a naplniť ju evanjeliom. Dnes sme poslaní ohlasovať Ježišovu radostnú zvesť novým časom. Musíme milovať našu dobu s jej možnosťami aj rizikami, s jej radosťami a bolesťami, s jej bohatstvom aj s jej obmedzeniami, s jej úspechmi aj omylmi.“¹¹⁰

---

¹⁰⁴ Porov. *La saggezza del tempo. In dialogo con Papa Francesco sulle grandi questioni della vita*. Zostavil Antonio Spadaro, Benátky 2018.

¹⁰⁵ *Tamže*, 12.

¹⁰⁶ *Tamže*, 13.

¹⁰⁷ *Tamže*.

¹⁰⁸ *Tamže*.

¹⁰⁹ *Tamže*, 162 – 163.

¹¹⁰ Eduardo Pironio, *Posolstvo mladým Argentínčanom na národnom stretnutí mladých v Cordobe* (12. – 15. septembra 1985), 2.

201. Na synode jeden z mladých audítorov, pochádzajúci z ostrovov Samoa, povedal, že Cirkev je čln, v ktorom starí pomáhajú udržať smer na základe postavenia hviezd, a mladí rýchlo veslujú a predstavujú si, čo ich čaká. Nedajme sa zviest' na scestie ani mladými, ktorí si myslia, že dospelí sú minulosťou, ktorá sa už neráta, už je prekonaná, ani dospelými, ktorí si myslia, že vždy vedia, ako by sa mali mladí správať. Nasadnime radšej všetci do toho istého člna a spolu hľadáme lepší svet za stále nového pôsobenia Ducha Svätého.

Siedma kapitola

Pastorácia mladých

202. Pastorácia mladých, ako sme ju tradične robievali, podstúpila nápor sociálnych a kultúrnych zmien. V obvyklých štruktúrach mladí často nenachádzajú odpovede na svoje znepokojenia, požiadavky, na svoje problémy a zranenia. Šírenie a nárast združení a hnutí s prevažne mládežníckymi charakteristikami možno interpretovať ako pôsobenie Ducha, ktorý otvára nové cesty. Je však potrebné prehĺbiť ich účasť na spoločnej pastorácii Cirkvi, ako je potrebné aj väčšie spojenie medzi nimi a lepšia koordinácia ich činností. Aj keď nie je vždy ľahké priblížiť sa k mladým, dve hľadiská sú čoraz jasnejšie: celá komunita si musí uvedomiť, že má byť zapojená do ich evanjelizácie, a na mladých ľuďoch je zasa kladená naliehavá výzva, aby sa čoraz viac zapájali do pastoračných ponúk.

Synodálna pastorácia

203. Chcem zdôrazniť, že samotní mladí ľudia sú činiteľmi pastorácie mladých. My ich síce sprevádzame a vedieme, ale sú slobodní, aby odvážne a tvorivo nachádzali stále nové cesty. Bolo by preto zbytočné predložiť nejakú príručku pastorácie mladých alebo praktického sprievodcu. Treba im skôr pomôcť, aby využili svoju šikovnosť, dôvtip a poznanie, ktoré majú vzhľadom na senzibilitu, jazyk a problematiku iných mladých ľudí.

204. Mladí ľudia nám ukazujú potrebu osvojiť si nové spôsoby a nové stratégie. Napríklad, zatiaľ čo dospelí sa snažia mať všetko naprogramované s pravidelnými stretnutiami a stabilným časovým rozvrhom, väčšinu mladých ľudí dnes až tak nepritiahujú pastoračné schémy. Pastorácia mladých musí byť flexibilnejšia: je potrebné pozvať mladých na podujatia, kde nielen prijímajú formáciu, ale kde sa môžu porozprávať, kde môžu oslavovať, spievať, počúvať konkrétne svedectvá a zakúsiť komunitné stretnutie so živým Bohom.

205. Zároveň by bolo veľmi žiaduce ešte väčšmi zvažovať dobré praktiky: také metodológie, jazyk a motivácie, o ktorých sa vie, že sú účinné a prítiahlivé, aby pritiahli mladých ku Kristovi a k Cirkvi. Nezáleží na tom, akej sú farby, či sú „konzervatívne alebo pokrokové“, či sú „pravé alebo ľavé“. Dôležité je využiť všetko, čo prinieslo dobré ovocie a je účinné pri odovzdávaní radosti z evanjelia.

206. Pastorácia mladých nemôže byť iná ako synodálna, teda schopná vytvoriť „spoločnú cestu“, ktorá zahŕňa „využitie chariziem, aké Duch dáva podľa povolania a úlohy každého člena Cirkvi prostredníctvom dynamizmu spoluzodpovednosti. [...] Oživovaní týmto duchom budeme môcť smerovať k zaangažovanej a spoluzodpovednej Cirkvi, ktorá je schopná využiť bohatstvo svojej rozmanitosti, s vďačnosťou prijímať aj prínos veriacich laikov, medzi nimi aj mladých mužov a žien, ženského aj mužského typu zasväteného života a spoločenstiev, združení a hnutí. Nikoho neslobodno postaviť bokom alebo dovoliť, aby sa musel postaviť bokom“.¹¹¹

207. Keď sa budeme učiť jedni od druhých, budeme môcť lepšie zobrazovať ten úžasný mnohostenný útvar, ktorým má byť Cirkev Ježiša Krista. Bude môcť pritiahnúť mladých

---

¹¹¹ ZD 123.

práve preto, že nie je monolitická, ale je sieťou najrozličnejších darov, ktoré na ňu Duch neustále vylieva, a napriek jej biedam ju robí stále novou.

208. Na synode sa objavili mnohé konkrétne návrhy zamerané na to, ako obnoviť pastoračiu mladých a oslobodiť ju od schém, ktoré už nie sú účinné, pretože nevedú dialóg so súčasnou kultúrou mladých. Prirodzene, nie je možné, aby som ich tu zhrnul všetky. Niektoré z nich však možno nájsť v záverečnom dokumente synody.

Hlavné línie činnosti

209. Chcel by som v krátkosti zdôrazniť, že pastoračia mladých obsahuje dve veľké línie činnosti. Jednou z nich je *hľadanie* spôsobu, pozývanie, volanie, ktoré by pritiahlo nových mladých, aby prežili skúsenosť s Pánom. Druhou je *rast*, spôsob, akým pomáhame dozrievať tým, čo už prežili túto skúsenosť.

210. Pokiaľ ide o prvý bod, *hľadanie*, verím v schopnosť mladých ľudí, že dokážu nájsť príťažlivé cesty, na ktoré by mohli iných mladých pozývať. Dokážu zorganizovať festivaly, športové súťaže, a dokážu aj evanjelizovať cez sociálne siete posolstvami, piesňami, videami a inými vstupmi. Musíme len motivovať mladých a dať im slobodu konať, aby sa nadchli za misiu v prostrediach mladých. Prvé ohlasovanie môže prebudiť hlbokú skúsenosť viery, či k nemu príde počas intenzívnej duchovnej obnovy, pri rozhovore v kaviarni, cez prestávku na fakulte alebo vďaka niektorej z nepreskúmateľných Božích ciest. Ale najdôležitejšie je, aby každý mladý človek našiel odvahu zasiať semeno prvého ohlasovania posolstva do úrodnej pôdy, ktorou je srdce iného mladého človeka.

211. Pri tomto hľadaní treba uprednostniť jazyk blízkosti, jazyk veľkodušnej, osobnej a životodarnej lásky, ktorá sa dotýka srdca, má dosah na život, prebúdzá nádej a túžbu. K mladým sa treba priblížiť gramatikou lásky, nie prozelytizmom. Jazyk, ktorému mladí rozumejú, je jazykom tých, čo dávajú život, ktorí sú tu pre ich vec a pre nich, a tých, ktorí sa napriek svojim obmedzeniam a slabostiam usilujú prežívať vieru dôsledne. Zároveň musíme s ešte väčšou citlivosťou skúmať, ako vteliť *kerygmu* evanjeliového hlásania do jazyka dnešných mladých.

212. Pokiaľ ide o *rast*, chcel by som upozorniť na niečo dôležité. Na niektorých miestach sa stáva, že mladým pomôžeme prežiť intenzívnu skúsenosť s Bohom, stretnutie s Ježišom, ktoré sa dotklo ich srdca. Ale pri následnej starostlivosti im predkladáme „formačné“ stretnutia, ktorých predmetom sú vieroučné a mravoučné otázky, zlá súčasného sveta, Cirkev, sociálna náuka, čistota, manželstvo, kontrola pôrodnosti a iné témy. Výsledkom je, že mnohí mladí sa nudia, strácajú oheň zo stretnutia s Kristom a radosť z jeho nasledovania, mnohí opúšťajú začatú cestu a iných sa zmocňuje smútok a stanú sa negatívnymi. Zmiernime svoju vôľu odovzdať im veľké množstvo náuky, a predovšetkým sa usilujme vzbudiť a upevniť v nich veľké skúsenosti, ktoré sú oporou kresťanského života. Ako hovoril Romano Guardini: „Keď zakúsime veľkú lásku [...], všetko, čo sa udeje, stáva sa jej súčasťou.“¹¹²

213. Zaiste, každý formačný plán, každá cesta rastu mladých musí zahŕňať vieroučnú a mravoučnú formáciu. No je rovnako dôležité, aby sa sústreďovala okolo dvoch hlavných osí: jednou je prehĺbenie *kerygmy*, základnej skúsenosti stretnutia s Bohom prostredníctvom Krista, ktorý zomrel a vstal z mŕtvych. Druhou je rast bratskej lásky v živote spoločenstva a v službe.

¹¹² *L'essenza del cristianesimo*, Brescia 1984, 12.

214. Na toto som veľmi naliehal v *Evangelii gaudium* a myslím si, že je to vhodné pripomenúť. Bolo by vážnym omylom myslieť si, že „kerygmu treba opustiť v prospech formácie, o ktorej sa domnievame, že je „solídnejšia“. Nie je nič solídnejšie, hlbšie, bezpečnejšie, trvalejšie a múdrejšie ako prvotné ohlasovanie. Celá kresťanská formácia je predovšetkým prehĺbením *kerygmy*, ktorá sa čoraz viac a výraznejšie stáva súčasťou nášho života.¹¹³ Pastorácia mladých by preto vždy mala zahŕňať momenty, ktoré pomáhajú obnoviť a prehĺbiť osobnú skúsenosť s Božou láskou a so živým Ježišom Kristom. Môže sa to uskutočniť rôznymi spôsobmi, ako sú svedectvá, spevy, adorácie, čas na duchovné uvažovanie nad Svätým písmom alebo aj rôzne podnety zo sociálnych sietí. Ale túto radostnú skúsenosť zo stretnutia s Pánom nikdy nemožno nahradiť nejakým druhom „indoktrinácie“.

215. Každý plán pastorácie mládeže však musí jasne pojať rôzne prostriedky a zdroje, ktoré pomôžu mladým rásť v bratstve, pomáhať si navzájom, vytvárať spoločenstvo, slúžiť iným, byť nablízku chudobným. Ak je bratská láska „novým prikázaním“ (*Jn 13, 34*), ak je „naplnením zákona“ (*Rim 13, 10*), ak je tým, čo lepšie dokazuje našu lásku k Bohu, potom musí zaujímať význačné miesto v každom pláne formácie a rastu mladých.

Vhodné prostredia

216. Vo všetkých našich inštitúciách musíme oveľa viac rozvíjať a upevňovať našu schopnosť srdečne prijímať druhých, pretože mnohí mladí, ktorí sa u nás ocitajú, sa nachádzajú v situácii hlbokoj osirelosti. A nemyslím tu len na určité rodinné konflikty, ale na skúsenosť, ktorá sa týka rovnako detí, mladých a dospelých, matiek, otcov a detí. Mnohým sirotám, našim súčasníkom – a možno nám samotným – by komunity, akými sú farnosti a školy, mali ponúknuť cestu bezodplatnej lásky a podpory, uplatnenia a rastu. Mnohí mladí ľudia sa dnes cítia deťmi neúspechu, pretože sny ich rodičov a starých rodičov zhoreli na hranici nespravodlivosti, sociálneho násillia, postojov „zachráň sa, kto môžeš“. A to je vykorenenie! Ak mladí rastú vo svete popola, nebude pre nich ľahké udržiavať oheň veľkých túžob a plánov. Ak vyrástli na púšti bez zmyslu, ako budú mať chuť obetovať sa a siať semeno? Skúsenosť diskontinuity, vykorenenia a krachu základných istôt, ktoré ešte väčšmi napomáha súčasná mediálna kultúra, vyvoláva hlboký pocit osirelosti, na ktorú musíme reagovať vytváraním prítlačlivých priestorov bratstva, kde žiť má zmysel.

217. Vytvárať „domov“ znamená „vytvárať rodinu; znamená to učiť sa, aby sme sa cítili spojení s inými ľuďmi bez utilitaristických alebo účelových vzťahov, byť zjednotení tak, aby sa náš život zdal trochu ľudskejší. Vytvárať domov znamená umožniť, aby sa proroctvo stalo skutočnosťou a urobilo naše hodiny a naše dni menej nehostinnými, menej ľahostajnými a anonymnými. Znamená to vytvárať putá, ktoré sa budujú jednoduchými, každodennými skutkami, ktoré môžeme konať všetci. Veľmi dobre vieme, že domov potrebuje spoluprácu všetkých. Nikto nemôže byť ľahostajný alebo nezúčastnený, pretože každý je v jeho stavbe nevyhnutným kameňom. Toto zahŕňa aj prosieť Pána, aby nám dal milosť naučiť sa trpezlivosti, naučiť sa odpúšťaniu, naučiť sa každý deň začínať odznova. A koľkokrát máme odpúšťať a znova začínať? Sedemdesiatšedemkrát, zakaždým, keď je to potrebné. Vytvárať pevné vzťahy si vyžaduje dôveru, ktorá sa denne živí trpezlivosťou a odpustením. A tak sa uskutočňuje zázrak skúsenosti, že tu sa možno znova narodiť, že tu sa všetci rodíme znova, pretože účinne pociťujeme Božie pohladenie, ktoré nám umožňuje snívať o ľudskejšom, a tým aj božskejšom svete“.¹¹⁴

¹¹³ Č. 165: *AAS* 105 (2013), 1089.

218. V našich inštitúciách musíme ponúknuť mladým vhodné miesta, ktoré môžu riadiť podľa svojho uváženia a kde môžu slobodne vychádzať a vychádzať, miesta prijatia, kam môžu prísť spontánne a s dôverou, aby sa tam stretli s inými mladými vo chvíľach utrpenia alebo nudy, alebo keď chcú osláviť niečo, z čoho majú radosť. Niečo podobné sa realizovalo v oratóriách a iných mládežníckych strediskách, ktoré sú v mnohých prípadoch prostredím, kde mladí prežívajú skúsenosť priateľstva a zamilovanosti; kde sa schádzajú, môžu sa venovať hudbe, rekreačným aktivitám, športu, ale aj uvažovaniu a modlitbe. Na týchto miestach možno pri nízkych nákladoch veľa ponúknuť. Takto sa môže uskutočniť nevyhnutné ohlasovanie posolstva od človeka k človeku, ktoré nemožno nahradiť žiadnym iným pastoračným prostriedkom alebo pastoračnou stratégiou.

219. „Priateľstvo a diskusia, často aj vo viac-menej štruktúrovaných skupinách, sú príležitosťou posilniť sociálne schopnosti a vytváranie vzťahov v kontexte, kde nikto nikoho nehodnotí a neposudzuje. Skúsenosť spoločenstva je aj veľkou príležitosťou na rozhovory o viere a na vzájomnú pomoc vo vydávaní svedectva. Mladí sú schopní viesť iných mladých a uskutočňovať pravý apoštolát medzi svojimi priateľmi.“¹¹⁵

220. To neznamená, že by sa mali izolovať a stratiť kontakt s farskými komunitami, hnutiami a inými cirkevnými inštitúciami. Mladí sa však ľahšie začleňujú do spoločenstiev, ktoré sú otvorené, prežívajú svoju vieru, túžia vyžarovať Ježiša Krista, sú radostné, slobodné, bratské a zaangažované. Tieto spoločenstvá môžu byť kanálmi, kde cítia, že je možné pestovať hodnotné vzťahy.

Pastorácia výchovných inštitúcií

221. Škola je bezpochyby platformou na priblíženie sa deťom a mladým. Je privilegovaným miestom na rozvíjanie osoby, a preto jej kresťanské spoločenstvo vždy venovalo veľkú pozornosť jednak formovaním vyučujúcich a riadiacich pracovníkov, jednak tým, že zakladalo vlastné školy každého druhu a stupňa. V tejto oblasti vzbudil Duch Svätý nespočetné charizmy a svedectvá svätosti. No škola potrebuje prejsť naliehavou sebakritikou, ak berieme do úvahy výsledky pastorácie mnohých výchovných inštitúcií, pastorácie zameranej na náboženskú výchovu, ktorá je často neschopná rozvíjať trvalú skúsenosť viery. Zdá sa, že niektoré katolícke školy sú organizované len preto, aby sa udržali. Strach zo zmien ich robí neschopnými znášať neistotu a uzatvára ich pred nebezpečenstvami – reálnymi alebo imaginárnymi –, ktoré so sebou prináša každá zmena. Karikatúrnym vyjadrením tejto tendencie je škola, ktorá sa premenila na „*bunker*“, chrániaci pred omylmi „*zvonka*“. Tento obraz provokačne odráža to, čo skusujú mnohí mladí, keď vychádzajú z niektorých výchovných inštitúcií: zisťujú, že je neprekonateľná priepasť medzi tým, čo ich učili, a svetom, v ktorom majú žiť. Ani náboženské a morálne ponuky, ktorých sa im dostalo, ich nepripravili na konfrontáciu so svetom, ktorý sa im vysmieva, a neosvojili si ani rozličné formy modlitby a prežívania viery, ktoré by ich mohli posilňovať uprostred rýchleho rytmu dnešnej spoločnosti. Lebo jednou z najväčších radostí vychovávateľa je vidieť žiaka, ktorý sa prejavuje ako silná, celistvá, protagonistická osoba, schopná dávať.

222. Katolícka škola neprestáva byť podstatným priestorom na evanjelizáciu mladých. Je dôležité uvedomiť si niektoré inšpiračné kritériá naznačené v apoštolskej konštitúcii *Veritatis gaudium* o obnove a oživení škôl a univerzít vzhľadom na misijné pôsobenie. Sú to:

---

¹¹⁴ *Príhovor na návšteve Domu milosrdného Samaritána v Paname* (27. januára 2019): *L'Osservatore Romano*, 28. – 29. januára 2019, 10.

¹¹⁵ ZD 36.

skúsenosť *kerygmy*, dialóg na všetkých úrovniach, interdisciplinárnosť a transdisciplinárnosť, napomáhanie kultúry stretnutia, naliehavá potreba „vytvárať siete“ a voľba v prospech posledných, ktorých spoločnosť skartuje a vyhadzuje.¹¹⁶ Podobne je dôležitá aj schopnosť integrovať poznanie rozumu, srdca a rúk.

223. Na druhej strane nemôžeme oddelovať duchovnú formáciu od formácie kultúrnej. Cirkev vždy chcela vytvárať pre mladých priestory na najlepšie vzdelanie. Nemá sa toho zriekať, pretože mladí naň majú právo. „Dnes zvlášť právo na vzdelanie znamená dbať na múdrosť, to jest na ľudské a humanizujúce poznanie. Príliš často sme podmienení banálnymi a menlivými životnými modelmi, ktoré nás podnecujú ísť za lacným úspechom, znevažujú obeť a vstúpajú myšlienku, že štúdium nie je užitočné, ak neprináša okamžité konkrétne výsledky. Nie, štúdium je nato, aby sme si kládli otázky, aby sme sa nedali uspať banalnosťou, aby sme hľadali zmysel života. Musíme si nárokovať právo neumožniť, aby odlákali našu pozornosť sirény, ktoré dnes odvádzajú ľudí od takéhoto hľadania. Keď Odyseus nechcel podľahnúť spevu sirén, ktoré počarovali námorníkom a spôsobili, že stroskotali na útesoch, priviazal sa o stožiar lode a spoločníkom zapchal uši. No Orfeus urobil niečo iné, aby nepodľahol vábeniu sirén. Zanočil krajšiu melódiu, ktorá sirény očarila. A toto je vaša veľká úloha: na paralyzujúce refrény kultúrneho konzumizmu odpovedať dynamickými a silnými rozhodnutiami, skúmaním, poznaním a zdieľaním.“¹¹⁷

Rôzne prostredia na rozvoj pastorácie

224. Mnohí mladí sa naučili vychutnávať ticho a dôvernosť s Bohom. Rastie počet skupín, ktoré sa stretávajú na adorácii Najsvätejšej sviatosti a na modlitbe nad Božím slovom. Netreba podceňovať mladých, ako keby boli neschopní otvoriť sa ponuke kontemplanť. Treba len nájsť vhodné spôsoby a možnosti, ako ich uviesť do tejto hodnotnej skúsenosti. Pokiaľ ide o prostredia kultu a modlitby, „mladí katolíci z rôznych prostredí žiadajú o príležitosť na modlitbu a sviatosťné slávenia, ktoré sú schopné zasiahnuť ich každodenný život prostredníctvom sviežej, autentickej a radostnej liturgie“.¹¹⁸ Je dôležité využiť silné chvíle liturgického roka, zvlášť Veľký týždeň, Turíce a Vianoce. Mladým sa však páčia aj iné sviatočné stretnutia, ktoré prerušia *rutinu* a pomáhajú im zažiť radosť z viery.

225. Privilegovanou príležitosťou na rast a na otvorenosť voči Božiemu daru viery a lásky je služba. Mnohých mladých priťahuje možnosť pomáhať druhým, najmä deťom a chudobným. Často je táto služba prvým krokom k objaveniu a znovuobjaveniu kresťanského a cirkevného života. Mnohých mladých unavujú naše programy náukovej a duchovnej formácie, a niekedy sa dožadujú možnosti byť protagonistami v činnostiach, v ktorých by mohli niečo urobiť pre druhých.

226. Nemôžeme zabudnúť na umelecké oblasti, ako je divadlo, výtvarné umenie a iné. „Osobitne dôležitá je hudba, ktorá je skutočným a vlastným prostredím, do ktorého sú mladí ponorení, ako aj kultúra a jazyk schopné vzbudiť emócie a stvárať identitu. Jazyk hudby je aj pastoračným zdrojom, ktorý má osobitný vplyv zvlášť na liturgiu a jej obnovu.“¹¹⁹ Spev môže byť veľkým stimulom pre cestu mladých životom. Svätý Augustín povedal: „Spievaj, ale kráčaj ďalej; uľahčuj si prácu spevom, vyhýbaj sa lenivosti: spievaj a kráčaj. [...] Ak

¹¹⁶ Porov. apoštolská konštitúcia *Veritatis gaudium* (8. decembra 2017), 4: *AAS* 110 (2018), 7 – 8.

¹¹⁷ *Prihovor na stretnutí so študentmi a akademickým svetom na Piazza San Domenico v Bologni* (1. októbra 2017): *AAS* 109 (2017), 1115.

¹¹⁸ *ZD* 51.

¹¹⁹ *Tamže*, 47.

napreduješ, kráčaj. No napreduj v dobre, v sieti viery, v dobrých skutkoch: spievaj a kráčaj.¹²⁰

227. „Rovnako dôležitý je význam, aký medzi mladými zaujíma šport. Cirkev by nemala podceňovať jeho výchovnú a formáčnú silu, mala by v ňom udržiavať solídnu prítomnosť. Svet športu potrebuje pomoc na prekonanie jeho problematických aspektov, ako je mýtizovanie šampiónov, podliehanie logike obchodu a ideológii úspechu za každú cenu.“¹²¹ V základe skúsenosti športu je „radosť: radosť z pohybu, radosť, že sme spolu, radosť zo života a z darov, ktoré nám Stvoriteľ dáva každý deň“.¹²² Niektorí cirkevní otcovia využili príklad športovej aktivity na výzvu mladým, aby rástli v sile a v premáhaní ospalosti alebo pohodlnosti. Keď sa svätý Bazil Veľký obracal na mladých, ako príklad použil úsilie, aké si vyžaduje šport, a tak im vštepoval schopnosť obetovať sa, aby rástli v čnostiach: „Títo muži priniesli tisíce a tisíce obetí, aby všetkými prostriedkami zveľadili svoju fyzickú silu, potili sa pri únavných cvičeniach na ihrisku [...] a potom trénovali, takže celé obdobie, ktoré predchádzalo veľkej skúške, bolo len prípravou [...] na zveľadenie všetkých fyzických a psychických zdrojov, aby získali iba korunu [...]. A my, ktorí čakáme v inom živote takú mimoriadnu odmenu, akú nemôže žiaden jazyk náležite opísať, myslíme azda, že ju dosiahneme, stráviac život v bezstarostnosti a nečinnosti?“¹²³

228. U mnohých dospievajúcich a mladých má zvláštnu príťažlivosť kontakt s prírodou. Sú citliví na ochranu životného prostredia, ako je to v prípade skautov a iných skupín, ktoré organizujú dni v prírode, tábory, prechádzky, výlety a kampane za ochranu životného prostredia. V duchu svätého Františka z Assisi sú to skúsenosti, ktoré môžu načrtnúť cestu, ako sa začleniť do školy univerzálneho bratstva a učiť sa kontemplatívnej modlitbe.

229. Pre tieto a rôzne iné možnosti, aké sa otvárajú evanjelizácii mladých, nesmieme zabudnúť, že navzdory dejinným zmenám a zmenám v citlivosti mladých sú tu Božie dary, ktoré sú stále aktuálne, obsahujú silu, ktorá je nad všetkými epochami a nad všetkými okolnosťami. Je to vždy živé a účinné Pánovo slovo, prítomnosť Krista v Eucharistii, ktorá nás živí, sviatosť zmierenia, ktorá nás oslobodzuje a posilňuje. Môžeme spomenúť aj nevyčerpatelné duchovné bohatstvo, ktoré Cirkev uchováva vo svedectve svätých a v náuke veľkých duchovných učiteľov. Aj keď musíme rešpektovať rôzne fázy rastu a niekedy musíme trpezlivo čakať na vhodnú chvíľu, nemôžeme nepozývať mladých k týmto prameňom nového života, nemáme právo zbaviť ich toľkého dobra.

Ludová pastorácia mladých

230. Okrem obvyklej pastoračnej práce, ktorú uskutočňujú farnosti a hnutia podľa určitých schém, je veľmi dôležité dať priestor „ľudovej pastorácii mladých“, ktorá má iné spôsoby, iný čas, iný rytmus, inú metodológiu. Je to širšia a flexibilnejšia pastorácia, ktorá na rozličných miestach, kde sa konkrétne pohybujú mladí, stimuluje prirodzených vodcov a charizmy, ktoré Duch Svätý už zasial medzi nimi. Predovšetkým ide o to, aby sme pred týchto mladých veriacich, ktorí sú prirodzenými vodcami vo svojich štvrtiach a rozličných prostrediach, nestavali prekážky, predpisy, kontroly a povinné štruktúry. My sa musíme obmedziť iba na to, aby sme ich sprevádzali a motivovali, dôverujúc trocha viac fantázii Ducha Svätého, ktorý pôsobí, ako chce.

¹²⁰ *Sermo* 256, 3: *PL* 38, 1193.

¹²¹ *ZD* 47.

¹²² *Príhovor k delegácii „Special Olympics International“* (16. februára 2017): *L'Osservatore Romano*, 17. februára 2017, 8.

¹²³ *List mladým*, VIII, 11 – 12: *PG* 31, 580.

231. Hovoríme o naozaj „ľudových“ lídroch, nie o tých elitných alebo uzavretých do malých skupiniek vyvolených. Aby boli schopní podnieť ľudovú pastoráciu vo svete mladých, je potrebné, aby sa „naučili vnímať cítenie ľudí, stali sa ich hovorcami a pracovali na ich pozdvihnutí“.¹²⁴ Keď hovoríme o „ľude“, nemyslíme tým spoločenské alebo cirkevné štruktúry, ale skôr ľudí, ktorí putujú nie ako jednotlivci, ale ako úzko spojené spoločenstvo všetkých a pre všetkých, ktoré nemôže dovoliť, aby najchudobnejší a najslabší zostali vzadu: „Ľud chce, aby všetci mali podiel na spoločných dobrách, a preto sa prispôsobuje kroku posledných, aby všetci spolu prišli do cieľa.“¹²⁵ Ľudoví vodcovia sú teda tí, čo majú schopnosť zapojiť všetkých, zahrnúť medzi mladých aj tých najchudobnejších, najslabších, najviac obmedzovaných a zranených. Nie sú pre nich nepohodlní ani mladí, ktorí sú posiatí ranami a pribití na kríž, a ani sa ich neľakajú.

232. V tej istej línii najmä u mladých, ktorí nevyrástli v kresťanských rodinách alebo v kresťanských inštitúciách a sú na ceste pomalého dozrievania, musíme podnecovať dobro, aké je len možné.¹²⁶ Kristus nás upozornil, aby sme si nemysleli, že všetko je len dobré zrno (porov. *Mt* 13, 24 – 30). Niekedy preto, že chceme mať pastoráciu mladých aseptickú, čistú, ktorú charakterizujú abstraktné myšlienky, vzdialenú od sveta a ochránenú pred akoukoľvek poškvrnou, redukuje evanjelium na ponuku, ktorá je jalová, nepochopiteľná, vzdialená od kultúry mladých a vhodná len pre elitu kresťanskej mládeže, ktorá sa cíti odlišná, ale v skutočnosti sa vznáša na hladine izolácie bez života a plodnosti. A tak spolu s kúkoľom, ktorý odmietame, vytrhávame alebo udúšame tisícky klíčkov, ktoré sa usilujú rásť v rámci svojich hraníc.

233. Namiesto toho, aby sme mladých „udúšali systémom pravidiel, ktoré vytvárajú redukovaný a moralistický obraz kresťanstva, sme povolani spoliehať sa na ich odvalu a vychovávať ich tak, aby preberali zodpovednosť, a pritom mať istotu, že aj chyby, zlyhania a krízy sú skúsenosti, ktoré môžu posilniť ich ľudskosť“.¹²⁷

234. Na synode odznela výzva vyvinúť pastoráciu mladých, schopnú vytvárať priestory, ktoré by pojali všetkých, kde by bolo miesto pre každý typ mladého človeka a kde by sa reálne prejavilo, že sme Cirkev otvorených dverí. A nato, aby niekto mohol mať podiel na niektorých našich priestoroch venovaných mladým, nie je potrebné ani to, aby prijal v úplnosti celé učenie Cirkvi. Stačí postoj otvorenosti voči všetkým tým, ktorí majú túžbu a ochotu stretnúť sa so zjavenou Božou pravdou. Niektoré pastoračné ponuky si môžu vyžadovať, aby účastníci už mali za sebou určitú cestu viery, ale potrebujeme ľudovú pastoráciu mladých, ktorá by otvorila cesty a dala priestor všetkým a každému s jeho pochybnosťami, traumami, problémami a hľadaním identity, s jeho omylmi, príbehmi, skúsenosťou s hriechom a všetkými ťažkosťami.

235. Musí tu byť priestor aj pre „všetkých tých, čo majú iné životné vízie, vyznávajú inú vieru alebo o sebe vyhlasujú, že im je cudzí náboženský horizont. Všetci mladí, nikoho nevynímajúc, sú v Božom srdci, a teda aj v srdci Cirkvi. Musíme však úprimne uznať, že toto tvrdenie, ktoré znie z našich perí, nie vždy nachádza reálne vyjadrenie v našej pastoračnej činnosti: často zostávame uzavretí vo svojich prostrediach, kam neprenikne ich hlas, alebo sa venujeme menej náročným a vd'áčnejším aktivitám, udúšajúc zdravý pastoračný nepokoj,

---

¹²⁴ Konferencia biskupov Argentíny, *Declaración de San Miguel*, Buenos Aires 1969, X, 1.

¹²⁵ Rafael Tello, *La nueva evangelización*, Tomo II (Anexos I y II), Buenos Aires 2013, 111.

¹²⁶ Porov. apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium* (24. novembra 2013), 44 – 45: *AAS* (2013), 1038 – 1039.

¹²⁷ *ZD* 70.

ktorý nás pohýna vyjsť z našich domnelých istôt. Evanjelium od nás však žiada, aby sme nabrali odvalu, a my to chceme robiť bez domýšľavosti, bez prozelytizmu, a tak dosvedčovať Pánovu lásku a podať ruku všetkým mladým sveta“.¹²⁸

236. Keď pastorácia mladých prestane byť elitárska a rozhodne sa stať „ľudovou“, bude to pomalý, úctivý, trpezlivý, neúnavný a zanietený proces plný dôvery. Na synode bol predložený príklad emauzských učeníkov (porov. *Lk* 24, 13 – 35), ktorý môže byť modelom toho, čo sa deje v pastorácii mladých.

237. „Ježiš kráča s dvomi učeníkmi, ktorí nepochopili zmysel toho, čo sa s ním stalo, a vzdávajú sa od Jeruzalema a zo spoločenstva. Aby mohol byť v ich spoločnosti, ide cestou s nimi. Klade im otázky a trpezlivo počúva ich verziu faktov, aby im pomohol *spoznať*, čo prežívajú. Potom im s láskou a energicky ohlasuje Božie slovo, vedie ich, aby si udalosti, ktoré prežili, *vyložili* vo svetle Písem. Prijíma pozvanie, aby sa u nich zdržal, a keď sa začalo zvečerievať, vstupuje do ich noci. Keď ho počúvajú, zohrieva sa im srdce a myseľ osvecuje, pri lámaní chleba sa im otvoria oči. Teraz sa oni sami *rozhodnú* vydať bez váhania na cestu opačným smerom, aby sa vrátili do spoločenstva a podelili sa o skúsenosť zo stretnutia so vzkrieseným Pánom.“¹²⁹

238. Rôzne prejavy ľudovej zbožnosti, zvlášť púte, priťahujú mladých, ktorí sa nezačleňujú ľahko do cirkevných štruktúr, a sú konkrétnym prejavom ich dôvery v Boha. Týmto formami hľadania Boha, prítomnými najmä u najchudobnejších mladých, ale aj na iných úsekoch spoločnosti, netreba pohrdáť, ale treba ich povzbudzovať a stimulovať. Pretože ľudová zbožnosť „je legitímnym spôsobom prežívania viery“¹³⁰ a je „vyjadrením spontánnej misijnej činnosti Božieho ľudu“.¹³¹

Vždy misionármi

239. Chcem pripomenúť, že nie je potrebná dlhá cesta nato, aby sa mladí stali misionármi. Môžu nimi byť svojím spôsobom aj tí najslabší, hendikepovaní a zranení, pretože vždy treba umožniť, aby sa dobro odovzdávalo, aj keď koexistuje s mnohými krehkosťami. Mladý človek, ktorý ide na púť, aby si vyprosil pomoc Panny Márie, a pozve priateľa alebo spolužiaka, aby šiel s ním, robí týmto jednoduchým gestom vzácny misijný čin. Popri ľudovej pastorácii mladých je neoddeliteľne prítomná aj nekontrolovateľná ľudová misia, ktorá vybočuje zo všetkých cirkevných schém. Spreádzajme ju, povzbudzujme, ale nenárokujme si príliš ju riadiť.

240. Ak vieme počúvať, čo nám hovorí Duch, musíme si uvedomiť, že pastorácia mladých musí byť vždy pastoráciou misionárskou. Mladí sa veľmi obohacujú, keď prekonávajú bojzivosť a nachádzajú odvahu navštevovať domy, a takto nadväzovať kontakt so životom ľudí. Učia sa pozeráť poza hranice svojej rodiny a svojej skupiny, začínajú chápať život v širšej perspektíve. Zároveň si posilňujú vieru a zmysel pre príslušnosť do Cirkvi. Misie mladých, ktoré sa po období prípravy obyčajne organizujú počas prázdnin, môžu u nich obnoviť skúsenosť viery a umožniť im aj seriózný prístup k povolaniu.

---

¹²⁸ *Tamže*, 117.

¹²⁹ *Tamže*, 4.

¹³⁰ Apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium* (24. novembra 2013), 124: *AAS* 105 (2013), 1072.

¹³¹ *Tamže*, 122: 1071.

241. Mladí sú však schopní vytvárať nové misijné formy v najrozličnejších prostrediach. Napríklad, keďže sa tak dobre pohybujú v sociálnych sieťach, treba ich zapojiť do tejto činnosti, aby ich naplňali Bohom, bratstvom, angažovanosťou.

Sprevádzanie zo strany dospelých

242. U mladých treba rešpektovať ich slobodu, ale potrebujú aj to, aby ich niekto sprevádzal. Rodina by mala byť prvým miestom sprevádzania. Pastorácia mladých predkladá projekt života založený na Kristovi: stavbu domu, rodiny postavenej na skale (porov. *Mt 7, 24 – 25*). Tento projekt, táto rodina sa zväčša konkretizuje v manželstve a manželskej láske. Preto je potrebné, aby pastorácia mladých a rodinná pastorácia boli v prirodzenej kontinuite, aby pôsobili koordinovane a integrovane, aby tak mohli primerane sprevádzať proces vývoja a prežívania povolania.

243. Komunita zohráva veľmi dôležitú úlohu v sprevádzaní mladých a celá sa má cítiť zodpovedná za to, aby ich prijímal, motivovala, povzbudzovala a stimulovala. Je v tom obsiahnutá aj skutočnosť, aby sa na mladých pozeralo s pochopením, úctou a láskou, a nie aby sme ich neustále posudzovali alebo vyžadovali od nich dokonalosť, ktorá nezodpovedá ich veku.

244. Na synode „mnohí hovorili o nedostatku skúsených ľudí, ktorí by sa venovali sprevádzaniu. Veriť v teologickú a pastoračnú hodnotu počúvania znamená aj premyslieť a obnoviť formy, akými sa bežne vyjadruje služba kňazov, a preveriť si jej priority. Okrem toho synoda uznáva potrebu prípravy zasvätených a laikov, mužov a žien, ktorí by boli kvalifikovaní na sprevádzanie mladých. Charizma počúvania, ktorú Duch Svätý vzbudzuje v spoločenstvách, by mohla dostať aj formu inštitucionálneho uznania pre cirkevnú službu“.¹³²

245. Okrem toho treba sprevádzať zvlášť mladých, ktorí sa javia ako potenciálni lídri, aby sa mohli formovať a pripravovať. Mladí, ktorí sa zhromaždili pred synodou, žiadali, aby sa vyvinuli „nové programy pre *líderstvo* – na formáciu a neustály rozvoj mladých vodcov. Niektoré mladé ženy vnímajú nedostatok referenčných ženských postáv v Cirkvi, ktorej by aj ony chceli venovať svoje intelektuálne a profesionálne vložky. Okrem toho sme presvedčení, že seminaristi a rehoľníci by mali byť schopnejší v sprevádzaní mladých, keď zastávajú takéto zodpovedné úlohy“.¹³³

246. Samotní mladí nám opísali, aké charakteristické vlastnosti dúfajú nájsť v človeku, ktorý ich sprevádza, a vyjadrili to veľmi jasne: „Sprevádzajúci by mal mať tieto vlastnosti: byť verným kresťanom zaangažovaným v Cirkvi a vo svete; neustále sa usilovať o svätosť; byť niekým, kto dôveruje a nesúdi; aktívne načúvať potrebám mladých a dávať primerané odpovede; byť plný lásky a vedomý si seba samého; uznávať svoje hranice a byť skúsený, pokiaľ ide o radosti a bolesti duchovného života. Vlastnosťou prvoradej dôležitosti u tých, čo sprevádzajú, je uznanie svojej ľudskosti, teda že sú ľudskými bytosťami, ktoré sa niekedy aj mýlia: že nie sú dokonalými ľuďmi, ale hriešnikmi, ktorým sa odpustilo. Niekedy sa sprevádzajúci stavajú na piedestál a ich pád môže mať ničivé následky na schopnosť mladých naďalej sa angažovať v Cirkvi. Sprevádzajúci by nemali viesť mladých, ako keby boli pasívnymi nasledovníkmi, ale mali by kráčať po ich boku a dovoliť, aby sa mladí stali aktívnymi účastníkmi cesty. Mali by rešpektovať slobodu, ktorá je u mladého človeka

---

¹³² ZD 9.

¹³³ Dokument z predsynodálneho stretnutia na prípravu 15. riadneho generálneho zhromaždenia Synody biskupov (24. marca 2018), 12.

súčasťou procesu rozlišovania, a poskytovať prostriedky, aby ho lepšie uskutočnil. Sprevádzajúci by mal byť hlboko presvedčený o schopnosti mladého človeka zúčastňovať sa na cirkevnom živote. Mal by v mladých pestovať semienka viery, ale nemal by očakávať, že bude hneď vidieť ovocie pôsobenia Ducha Svätého. Úloha sprevádzajúceho nie je a nemôže byť vyhradená len kňazom a zasväteným osobám, ale mali by ju zastávať aj laici. Všetci sprevádzajúci by mali dostať solídnu základnú formáciu a usilovať sa o formáciu permanentnú.¹³⁴

247. Cirkevné výchovné inštitúcie sú bezpochyby komunitným prostredím sprevádzania, ktoré umožňuje orientovať mnohých mladých ľudí, najmä keď „sa usilujú prijímať všetkých mladých nezávisle od výberu náboženstva, kultúrneho pôvodu a osobnej, rodinnej alebo sociálnej situácie. Takto Cirkev poskytne základný vklad do integrálnej výchovy mladých v najrozličnejších častiach sveta“.¹³⁵ Nevhodne by redukovali svoju úlohu, ak by stanovili prísne kritériá na prijímanie študentov alebo na ich zotrvanie s nimi, pretože by zbavovali mnohých mladých sprevádzania, ktoré by im pomohlo obohatiť svoj život.

---

¹³⁴ *Tamže*, 10.

¹³⁵ *ZD* 15.

Ôsma kapitola

Povolanie

248. Slovo „povolanie“ možno chápať v širšom zmysle ako Božie volanie. Zahŕňa povolanie k životu, k priateľstvu s Bohom, k svätosti a tak ďalej. Má veľkú hodnotu, pretože sa dotýka celého nášho života zoči-voči Bohu, ktorý nás miluje a pomáha nám pochopiť, že nič nie je výsledkom nezmyselného chaosu, ale naopak, že všetko v našom živote sa môže stať odpoveďou Pánovi, ktorý má s nami úžasný plán.

249. V exhortácii *Gaudete et exsultate* som hovoril o povolaní všetkých rásť a dozrievať na Božiu slávu. Chcel som znova poukázať na cieľ, „aby ešte raz zaznelo povolanie k svätosti, prežívané v našich časoch aj s jeho rizikami, výzvami a príležitosťami“.¹³⁶ Druhý vatikánsky koncil nám pomohol znova si nanovo uvedomiť toto povolanie adresované každému z nás: „Všetci veriaci v Krista akéhokoľvek povolania a stavu [...] sú Pánom povolaní, každý svojou cestou, na takú dokonalú svätosť, ako je dokonalý sám Otec.“¹³⁷

Povolanie na priateľstvo s Bohom

250. Prvá vec, ktorú musíme rozlíšiť a objaviť, je táto: Ježiš chce od každého mladého človeka predovšetkým jeho priateľstvo. Toto rozlišovanie je základom všetkého. V dialógu vzkrieseného Pána s jeho priateľom Šimonom Petrom zaznela veľká otázka: „Šimon, syn Jánov, miluješ ma?“ (*Jn* 21, 16). Inými slovami: chceš ma za priateľa? Poslanie, ktoré Peter dostal, aby sa staral o jeho ovce a baránky, bude vždy súvisieť s touto bezodplatnou, priateľskou láskou.

251. A keby bol potrebný príklad neúspešného stretnutia, pripomeňme si stretnutie Ježiša s bohatým mladíkom, ktoré jasne hovorí, že to, čo mladík nezachytil, bol Pánov pohľad plný lásky (porov. *Mk* 10, 21). Aj keď ho viedol správny motív, odišiel smutný, lebo sa nedokázal vzdať mnohých vecí, ktoré vlastnil (porov. *Mt* 19, 22). Stratil príležitosť, z ktorej zaiste mohlo vyplynúť veľké priateľstvo. A my nevieme, čo by to mohlo znamenať pre nás; čo by mohol urobiť pre ľudstvo ten jediný mladík, na ktorého sa Ježiš pozrel s láskou a ktorému podal ruku.

252. „Život, ktorý nám dáva Ježiš, je príbeh lásky; príbeh života, ktorý sa túži spojiť s naším a zakoreniť sa v pôde nášho života. Tento život nie je spása zavesená ‚v cloude‘, ktorá čaká, že si ju stiahneme; nie je to ani nová ‚aplikácia‘, ktorú máme objaviť, či mentálne cvičenie ako produkt technik osobného rastu. Život, ktorý nám ponúka Boh, nie je ani akýsi *tutoriál*, kde sa môžeme dozvedieť posledné novinky. Spása, ktorú nám dáva Boh, je *pozvanie mať účasť na príbehu lásky*, ktorý je prepletený s našimi osobnými príbehmi; ktorý žije a chce sa zrodiť medzi nami, aby sme mohli prinášať ovocie takí, akí sme, kdekoľvek sme a s kýmkoľvek sme. Tam prichádza Pán, aby sial a bol zasiat.“¹³⁸

Byť tu pre druhých

---

¹³⁶ Č. 2.

¹³⁷ Dogmatická konštitúcia *Lumen gentium*, 11.

¹³⁸ *Príhovor na bdení s mladými na 34. svetových dňoch mládeže v Paname* (26. januára 2019): *L'Osservatore Romano*, 28. – 29. januára 2019, 6.

253. Teraz by som sa chcel zastaviť pri povolaní chápanom v špecifickom zmysle ako povolanie k misijnej službe druhým. Pán nás volá mať účasť na jeho stvoriteľskom diele, aby sme prispeli k spoločnému dobru na základe schopností, ktoré sme prijali.

254. Toto misionárske povolanie sa týka našej služby druhým. Pretože náš život na tejto zemi dosiahne plnosť vtedy, keď sa premení na obeť. Pripomínam, že „poslanie v srdci ľudu nie je úsekom môjho života alebo ozdobou, ktorú môžem odložiť, nie je to privesok alebo jeden z okamihov života. Je to niečo, čo nemôžem vytrhnúť zo svojho bytia, ak sa nechcem zničiť. Ja som misiou na tejto zemi, a preto som na tomto svete“.¹³⁹ V dôsledku toho musíme brať do úvahy, že každá pastorácia sa týka povolania, každá formácia sa týka povolania a každá duchovnosť sa týka povolania.

255. Tvoje osobné povolanie nespočíva iba v činnosti, ktorú konáš, aj keď sa ňou vyjadruje. Tvoje povolanie je niečo viac: je to cesta, ktorá zameriava mnoho úsilia a mnoho činov k jednému smeru, k službe. Preto pri rozlišovaní povolania je dôležité vidieť, či v sebe spoznávaš potrebné schopnosti na takúto špecifickú službu spoločnosti.

256. Toto dáva veľmi veľkú hodnotu všetkému, čo robíte. Svoju činnosť nekonáte iba preto, aby ste si zarobili peniaze, aby ste boli zamestnaní alebo aby ste druhých uspokojili. Všetko toto tvorí povolanie, pretože ste povolaní, je to z vašej strany niečo viac ako len pragmatická voľba. V konečnom dôsledku ide o to spoznať, prečo som stvorený, prečo prechádzam touto zemou, aký je Pánov plán pre môj život. On mi neoznačí všetky miesta, čas a detaily, pretože ja sa budem musieť múdro rozhodnúť. Ale určite bude v mojom živote nejaký smer, ktorý mi musí ukázať, lebo je môj Stvoriteľ, môj hrnčiar, a ja potrebujem počúvať jeho hlas, aby som sa dal stvárnovať a viesť k nemu. Budem teda tým, čím mám byť, a budem aj verný svojej osobnej realite.

257. Aby sme mohli uskutočniť svoje povolanie, je potrebné, aby sme podporovali a rozvíjali všetko, čím sme. Nejde o to, aby sme objavili seba samých alebo aby sme utvárali seba z ničoho, ale aby sme sa spoznali v Božom svetle a nechali prekvitať svoje bytie: „V Božom pláne je každý človek povolaný rozvíjať sa, pretože každý život je povolaním.“¹⁴⁰ Tvoje povolanie ťa vedie vydať zo seba to najlepšie na Božiu slávu a dobro druhých. Nejde len o to niečo robiť, ale robiť to so zmyslom, s orientáciou. V tomto zmysle svätý Alberto Hurtado hovoril mladým, že musia brať veľmi vážne svoje smerovanie: „Nedbalého lodivoda okamžite prepustia, pretože to, čo má v rukách, je príliš posvätné. A v živote nemáme dávať pozor, ktorým smerom ideme? Aký je tvoj smer? Ak by bolo potrebné zastaviť sa trochu viac pri tejto myšlienke, žiadam každého z vás, aby ste jej pripísali maximálnu dôležitosť, pretože uspieť v tomto znamená jednoducho mať úspech; pochybiť v tomto znamená jednoducho zlyhať.“¹⁴¹

258. Toto „byť pre druhých“ sa v živote každého mladého človeka bežne spája s dvomi základnými otázkami: so založením rodiny a s oblasťou pracovného života. Rôzne prieskumy medzi mladými opätovne potvrdzujú, že toto sú dve veľké témy, ktoré v mladých vzbudzujú obavy aj túžby. Obe musia byť predmetom osobitného rozlišovania. Nakrátko sa pri nich zastavme.

---

¹³⁹ Apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium* (24. novembra 2013), 273: *AAS* 105 (2013), 1130.

¹⁴⁰ Sv. Pavol VI., encyklika *Populorum progressio* (26. marca 1967), 15: *AAS* 59 (1967), 265.

¹⁴¹ *Meditación de Semana Santa para jóvenes*, ktorú napísal na palube nákladnej lode pri návrate zo Spojených štátov, 1946: <https://www.padrealbertohurtado.cl/escritos-2/>.

Láska a rodina

259. Mladí silno pociťujú volanie k láske a snívajú, že stretnú tú správnu osobu, s ktorou vytvoria rodinu a vybudujú si spoločný život. Bezpochyby je to povolanie, ktoré sám Boh predkladá cez city, túžby, sny. K tejto téme som sa naširoko vyjadril v exhortácii *Amoris laetitia* a pozývam všetkých mladých, aby si prečítali zvlášť 4. a 5. kapitolu.

260. Teším sa, keď si pomyslím, že „dvaja kresťania, ktorí sa vezmú, spoznali vo svojom príbehu lásky Pánovo povolanie, volanie vytvoriť z dvoch, z muža a ženy, jedno telo, jeden život. A sviatosť manželstva zahŕňa túto lásku Božou milosťou, zakoreňuje ju v samotnom Bohu. S týmto darom, s istotou tohto povolania môžete bezpečne kráčať dopredu, z ničoho nemať strach, čeliť všetkému spolu“!¹⁴²

261. V tomto kontexte pripomínam, že Boh nás stvoril ako pohlavné bytia. On sám „stvoril sexualitu, ktorá je úžasným darom všetkých stvorení“.¹⁴³ V povolaní k manželstvu musíme spoznať a byť vďační za skutočnosť, že „sexualita a sex sú Božím darom. Nie je to žiadne tabu. Je to Boží dar, Pánov dar, ktorý nám dáva. Má dva ciele: milovať sa a plodiť život. Je to vášeň, je to vášnivá láska. Pravá láska je vášnivá. Keď je láska medzi mužom a ženou vášnivá, vždy ťa vedie darovať svoj život. Vždy. A dávať ho telom i dušou“.¹⁴⁴

262. Synoda zdôraznila, že „rodina je aj naďalej pre mladých hlavným referenčným bodom. Deti oceňujú lásku a starostlivosť rodičov, ležia im na srdci rodinné zväzky a dúfajú, že sa aj im raz podarí vytvoriť rodinu. Nárast rozchodov, rozvodov, druhých zväzkov a rodín s jedným rodičom môže mladým nepochybne spôsobovať veľké utrpenie a krízu identity. Niekedy musia preberať zodpovednosť, ktorá nie je primeraná ich veku a núti ich stať sa predčasne dospelými. Starí rodičia často poskytujú rozhodujúcu pomoc v láske a v náboženskej výchove: svojou múdrosťou sú rozhodujúcim článkom vo vzťahu medzi generáciami“.¹⁴⁵

263. Ťažkosti, s akými sa stretávajú v pôvodnej rodine, zaiste vedú mnohých mladých pýtať sa, či sa oplatí zakladať novú rodinu, byť verní, byť veľkodušní. Chcem vám povedať áno, že sa vyplatí stavať na rodinu a že v nej nájdete najlepšie stimuly na dozrievanie a najkrajšie radosti na podelenie sa. Nedovoľte, aby vám ukradli možnosť vážne milovať. Nedajte sa oklamať tými, čo navrhujú neusporiadaný individualistický život, ktorý vedie do izolácie a najhoršej osamotenosti.

264. Dnes vládne kultúra provizória, ktorá je ilúziou. Myslieť si, že nič nemôže byť definitívne, je klam a lož. Často „sa nájde niekto, čo povie, že dnes už manželstvo ‚nie je v móde‘. [...] V kultúre provizória a relativizmu mnohí hlásajú, že dôležité je ‚užívať si‘ prítomný okamih a že sa neoplatí zaväzovať sa na celý život, robiť definitívne rozhodnutia. [...] Ja vás však žiadam, aby ste boli revolucionári; žiadam vás, aby ste šli proti prúdu; áno, v tomto vás žiadam, aby ste sa vzbúрили proti kultúre provizória, v ktorej sa predpokladá, že

¹⁴² *Incontro con i giovani dell'Umbria ad Assisi* (4. októbra 2013): *AAS* 105 (2013), 921.

¹⁴³ Posynodálna apoštolská exhortácia *Amoris laetitia* (19. marca 2016), 150: *AAS* 108 (2016), 369.

¹⁴⁴ *Audiencia mladým z diecézy Grenoble-Vienne, Francúzsko* (17. septembra 2018): *L'Osservatore Romano*, 19. septembra 2018, 8.

¹⁴⁵ *ZD* 32.

nie ste schopní prevziať zodpovednosť, že nie ste schopní ozajstne milovať“.¹⁴⁶ Ja vám však dôverujem, a preto vás povzbudzujem, aby ste si zvolili manželstvo.

265. Na manželstvo sa treba pripraviť. Vyžaduje si to vychovávať seba samých, rozvíjať najlepšie čnosti, zvlášť lásku, trpezlivosť, schopnosť viesť dialóg a slúžiť. Zahŕňa aj výchovu vzhľadom na vlastnú sexualitu, aby bola čoraz menej nástrojom na využívanie iných a čoraz viac schopnosťou plne sa darovať jednej osobe výlučným a veľkodušným spôsobom.

266. Kolumbijskí biskupi učia, že „Kristus vie, že manželia nie sú dokonalí a potrebujú prekonávať svoju slabosť a nestálosť, aby ich láska mohla rásť a pretrvať v čase. Preto udeľuje manželom svoju milosť, ktorá je zároveň svetlom a silou, aby mohli uskutočniť svoj projekt manželského života v súlade s Božím plánom“.¹⁴⁷

267. Tým, čo nie sú povolani do manželstva alebo do zasväteného života, treba stále pripomínať, že prvým a najdôležitejším povolaním je krstné povolanie. Neženať a nevydaté, aj keď nie z vlastného rozhodnutia, sa môžu osobitným spôsobom stať svedkami tohto povolania na ich ceste osobného rastu.

Práca

268. Biskupi Spojených štátov amerických jasne zdôraznili, že keď mladí dosiahnu vek dospelosti, „často to znamená ich vstup do sveta práce. ‚Čím si zarábaš na živobytie?‘ je trvalá téma rozhovorov, pretože zamestnanie je veľmi dôležitou súčasťou ich života. Pre dospelých mladých je táto skúsenosť veľmi nestabilná, pretože prechádzajú z jedného zamestnania do druhého a aj z jednej profesie do druhej. Práca im často určuje využívanie voľného času, ako aj to, čo môžu robiť alebo nadobudnúť. Môže určovať aj kvalitu a množstvo voľného času. Práca u mladého človeka definuje a ovplyvňuje identitu a pojem o sebe a je základným miestom, kde sa rozvíjajú priateľstvá a iné vzťahy, pretože obyčajne nepracujeme sami. Mladí ľudia, muži a ženy, hovoria o práci ako o spĺňaní funkcie a ako o niečom, čo dáva zmysel. Dospelým mladým umožňuje uspokojovať ich praktické potreby, ako aj – a to je dôležitejšie – hľadať zmysel a uskutočnenie ich snov a vízií. Aj keď im práca nemusí pomáhať realizovať ich sny, pre dospelých mladých je dôležitá na pestovanie vízie, nato, aby sa naučili pracovať naozaj osobným spôsobom, uspokojujúcim ich život, a pokračovali v rozlišovaní Božieho povolania“.¹⁴⁸

269. Pozývam mladých, aby nečakali, že budú žiť bez práce, v závislosti od pomoci iných. Toto nie je v poriadku, pretože „práca je nevyhnutnosť, je súčasťou zmyslu života na tejto zemi, cestou dozrievania, ľudského rozvoja a osobnej realizácie. V tomto zmysle musí byť peňažná pomoc chudobným vždy len provizórnym prostriedkom na riešenie naliehavých situácií“.¹⁴⁹ Z toho vyplýva, že „kresťanská spiritualita spolu s kontemplatívnym úžasom nad stvorením, aký nachádzame u svätého Františka z Assisi, rozvinula aj bohaté a zdravé chápanie práce, ako sa o tom môžeme presvedčiť napríklad v živote blahoslaveného Charlesa Foucaulda a jeho stúpencov“.¹⁵⁰

¹⁴⁶ *Stretnutie s dobrovoľníkmi na 28. svetových dňoch mládeže v Riu de Janeiro* (28. júla 2013): *Insegnamenti*, 1, 2, (2013), 125.

¹⁴⁷ Konferencia biskupov Kolumbie, *Mensaje Cristiano sobre el matrimonio* (14. mája 1981).

¹⁴⁸ Konferencia biskupov Spojených štátov, *Sons and Daughters of Light: A Pastoral Plan for Ministry with Young Adults*, 12. novembra 1996, I, 3.

¹⁴⁹ Encyklika *Laudato si'* (24. mája 2015), 128: *AAS* 107 (2015), 898.

¹⁵⁰ *Tamže*, 125: 897.

270. Synoda zdôraznila, že svet práce je prostredím, v ktorom mladí „zakusujú rôzne formy vylúčenia a vysunutia na okraj. Prvou a najzávažnejšou je nezamestnanosť mladých, ktorá v niektorých krajinách dosahuje nadmernú úroveň. Okrem toho, že sa tým stávajú chudobnými, nedostatok práce odrezáva mladých od schopnosti snívať a dúfať a zbavuje ich možnosti prispievať k rozvoju spoločnosti. V mnohých krajinách táto situácia závisí od skutočnosti, že niektoré vrstvy mladej populácie nemajú primerané profesionálne schopnosti, a to aj pre nedostatok vzdelávacieho a formačného systému. Často neistota ohľadom zamestnania, ktorá postihuje mladých, zodpovedá ekonomickým záujmom, ktoré využívajú prácu“.¹⁵¹

271. Jestvuje jedna veľmi chúlživá otázka, ktorú politika musí brať do úvahy ako prioritnú problematiku zvlášť dnes, keď rýchlosť technologického rozvoja spolu s posadnutosťou redukovať náklady na prácu môžu veľmi rýchlo viesť k nahradeniu nespočetných pracovných miest strojovým zariadením. Ide o základnú otázku spoločnosti, pretože práca nie je pre mladého človeka len činnosťou na zabezpečenie príjmu. Je vyjadrením ľudskej dôstojnosti, cestou dozrievania a zaradenia sa do spoločnosti; je trvalým stimulom rásť v zodpovednosti a tvorivosti; je ochranou proti tendencii individualizmu a pohodlnosti a je aj oslavou Boha cez rozvoj vlastných schopností.

272. Nie vždy má mladý človek možnosť rozhodnúť sa, čomu bude venovať svoje úsilie, pri akých úlohách vydá svoju energiu a schopnosť inovovať. Pretože ďaleko od prianí a veľmi ďaleko od schopnosti rozlišovať, čo má u človeka dozrievať, sú tvrdé hranice reality. Je pravda, že bez práce nemôžeš žiť a niekedy musíš prijať, čo nájdeš, ale nikdy sa nezriekni svojich snov, nikdy definitívne nepochovaj svoje povolanie, nikdy sa nevzdávaj. Vždy naďalej hľadaj aspoň čiastočne alebo nedokonale, ako žiť to, čo vo svojom rozlišovaní spoznáš ako autentické povolanie.

273. Keď objavíme, že nás Boh k niečomu volá, že sme pre to stvorení – môže to byť ošetrovatelstvo, stolárstvo, komunikácie, inžinierstvo, vyučovanie, umenie alebo akákoľvek iná práca –, potom budeme schopní nechať v sebe vyklíčiť to najlepšie – obeť, veľkodušnosť a oddanosť. Treba si uvedomovať, že nerobíme preto, aby sme robili, ale že to všetko má svoj význam ako odpoveď na povolanie, ktoré sa ozýva v najväčšej hĺbke nášho bytia, aby sme niečo dali iným; znamená to, že tieto aktivity poskytujú srdcu zvláštnu skúsenosť plnosti. Toto hovorí aj stará biblická *Knihá Kazatel'*: „A tak som videl, že pre človeka niet lepšieho, ako radowať sa zo svojich diel“ (3, 22).

Povolania a špeciálne zasvätenie

274. Ak vychádzame z presvedčenia, že Duch Svätý naďalej vzbudzuje povolania ku kňazstvu a rehoľnému životu, môžeme v Pánovom mene „znova spustiť siete“ v plnej dôvere. Môžeme – a máme – mať odvahu povedať každému mladému človeku, aby sa pýtal na možnosť ísť touto cestou.

275. Niekedy som dal tento návrh mladým, ktorí mi odpovedali takmer posmešným tónom: „Nie, ja naozaj nepôjdem tým smerom.“ No o niekoľko rokov boli v seminári. Pán nemôže nedodržať prísľub, že nenechá Cirkev bez pastierov, bez ktorých by nemohla žiť ani plniť svoje poslanie. Ak niektorí kňazi nevydávajú dobré svedectvo, preto ešte Pán neprestane povolávať. Naopak, urobí tak dvojnásobne, pretože sa neprestáva starať o svoju milovanú Cirkev.

---

¹⁵¹ DF 40.

276. Pri rozlišovaní povolania sa nemá vylúčiť možnosť zasvätiť sa Bohu v kňazstve, v reholnom živote alebo v iných formách zasväteného života. Prečo to vylučovať? Buď si istý, že ak spoznáš Božie volanie a budeš ho nasledovať, bude to niečo, čo dá tvojmu životu plnosť.

277. Ježiš kráča uprostred nás ako kedysi v Galilei. Prechádza našimi ulicami, pokojne sa zastavuje a pozerá sa nám do očí. Jeho volanie je prítlačivé, očarujúce. Dnes však v dôsledku stresu a rýchleho tempa sveta chýba priestor na vnútorné ticho, v ktorom možno vnímať Ježišov pohľad a počuť jeho volanie. Medzitým dostaneš mnoho pekne zabalených ponúk, ktoré sa budú zdať krásne a vzrušujúce, ale po čase ťa nechajú prázdneho, unaveného a osamoteného. Nedovoľ, aby sa ti to stalo, pretože víchor tohto sveta ťa strhne a pobežíš dopredu bez zmyslu, bez smerovania, bez jasných cieľov, a tak sa premárni veľa tvojich námah. Vyhládaj skôr miesta, kde je pokoj a ticho, ktoré ti umožnia uvažovať, modliť sa, jasnejšie sa pozeráť na svet, ktorý ťa obklopuje, a potom budeš môcť spolu s Ježišom spoznať, aké je tvoje povolanie na tejto zemi.

Deviata kapitola

Rozlišovanie

278. O rozlišovaní vo všeobecnosti som sa už zmienil v apoštolskej exhortácii *Gaudete et exsultate*. Rád by som sa vrátil k niektorým úvahám, aby som ich aplikoval na rozlišovanie nášho povolania vo svete.

279. Pripomenul som v nej, že všetci, ale „zvlášť mladí, sú vystavení neustálemu *zappingu*. Je možné pozerat' sa na dve alebo tri obrazovky súčasne a byť zároveň v interakcii s rôznymi virtuálnymi scenármi. Bez múdreho rozlišovania sa môžeme ľahko zmeniť na bábky vydané napospas momentálnym tendenciám“.¹⁵² A „keď sa v živote objaví niečo nové, je mimoriadne dôležité rozlíšiť, či to nové víno pochádza od Boha, alebo je to len klamlivá novosť ducha sveta či ducha diabla“.¹⁵³

280. Toto rozlišovanie, „i keď zahŕňa rozum a rozvážnosť, ich presahuje, pretože ide o pochopenie tajomstva jedinečného a neopakovateľného plánu, ktorý má Boh s každým jedným z nás. [...] Ide o zmysel môjho života pred tvárou Otca, ktorý ma pozná a miluje; ide o opravdivý zmysel môjho života, ktorý nikto nepozná lepšie ako on“.¹⁵⁴

281. Tu má svoje miesto formovanie svedomia, ktoré umožňuje, aby rozlišovanie rástlo do hĺbky a vernosti Bohu: „Formovanie svedomia je cesta na celý život, na ktorej sa učíme žiť v sebe to isté zmyšľanie, aké má Ježiš Kristus, a osvojujeme si kritériá jeho voľby a úmysly jeho konania (porov. *Flp 2, 5*).“¹⁵⁵

282. Obsahom tejto formácie je dať sa premieňať Kristom a zároveň je to „stále konanie dobra, ktoré si overujeme pri spytovaní svedomia – je to cvičenie, pri ktorom nejde len o zistenie hriechov, ale aj o uvedomenie si Božieho pôsobenia v našej každodennej skúsenosti; v udalostiach dejín a kultúr, do ktorých sme začlenení, vo svedectve iných mužov a žien, ktorí nás predišli a sprevádzajú nás svojou múdrosťou. To všetko nám pomáha rásť v čnosti rozvážnosti, spájajúc celkovú orientáciu života s konkrétnymi voľbami, pričom si jasne uvedomujeme svoje dary a hranice“.¹⁵⁶

Ako spoznáš svoje povolanie?

283. Prejavom duchovného rozlišovania je úsilie o spoznanie svojho povolania. Je to úloha, ktorá si vyžaduje priestor samoty a ticha, lebo ide o veľmi osobné rozhodnutie, ktoré nemôže miesto nás urobiť nikto iný: „Aj keď k nám Pán hovorí rozličnými spôsobmi – uprostred práce, prostredníctvom druhých, a to v každej chvíli – nie je možné zanedbať ticho modlitby, aby sme lepšie zachytili jeho reč, aby sme objasnili skutočný zmysel inšpirácií, o ktorých si myslíme, že sme ich dostali, aby sme prekonali svoj strach a usporiadali celú svoju existenciu v Božom svetle.“¹⁵⁷

¹⁵² Apoštolská exhortácia *Gaudete et exsultate* (19. marca 2018), 167.

¹⁵³ *Tamže*, 168.

¹⁵⁴ *Tamže*, 170.

¹⁵⁵ *ZD 108*.

¹⁵⁶ *Tamže*.

¹⁵⁷ Apoštolská exhortácia *Gaudete et exsultate* (19. marca 2018), 171.

284. Toto ticho nie je formou izolácie. „Treba pamätať, že rozlišovanie v modlitbe si vyžaduje, aby sme začali pripravení počúvať: Pána, druhých, realitu, ktorá na nás dolieha vždy novými spôsobmi. Len ten, kto je disponovaný počúvať, bude slobodný a dokáže sa vzdať svojho čiastkového a nedostatočného zorného uhla. [...] Bude disponovaný na prijatie volania, ktoré búra jeho istoty, ale zároveň ho vedie k lepšiemu životu, pretože nestačí len to, že všetko ide dobre, že všetko je v pokoji. Boh nám môže ponúknuť čosi viac, my to však v našej lenivej rozptýlenosti nespoznáme.“¹⁵⁸

285. Keď ide o rozlíšenie povolania, je potrebné klásť si rôzne otázky. Nemá sa začať tým, že sa pýtame, kde sa dá viac zarobiť alebo kde možno získať slávu či spoločenskú prestíž, ale ani tým, aké úlohy by boli pre nás väčším potešením. Aby sme sa nezmýlili, treba zmeniť perspektívu a pýtať sa: Poznám sám seba nezávisle od mojich ilúzií a emócií? Viem, čo môjmu srdcu spôsobuje radosť a z čoho smúti? Aké sú moje silné a slabé stránky? Hneď potom nasledujú ďalšie otázky: Ako môžem lepšie slúžiť a byť užitočnejší pre svet a Cirkev? Aké je moje miesto na tejto zemi? Čo by som mohol ja ponúknuť spoločnosti? Po týchto otázkach nasledujú ďalšie, veľmi realistické: Mám dostatočné schopnosti, aby som mohol poskytnúť takúto službu? Mohol by som ich nadobudnúť a rozvíjať?

286. Tieto otázky si musíme klásť nie natoľko vo vzťahu k sebe, ale skôr vo vzťahu k iným, vzhľadom na nich, aby rozlišovanie postavilo náš život do súvislosti s druhými. Preto chcem pripomenúť veľkú otázku: „Často v živote strácame čas, keď sa pýtame: ‚Kto som ja?‘ Môžeš sa pýtať, kto si, a stráviť celý život takýmto hľadaním. Ale pýtaj sa: ‚Pre koho som tu?‘“¹⁵⁹ Nepochybne si tu pre Boha. Ale on chce, aby si tu bol aj pre druhých, a preto do teba vložil mnoho vlastností, sklonov, darov a chariziem, ktoré nie sú pre teba, ale pre druhých.

Volanie Ježiša, nášho priateľa

287. Na spoznanie svojho povolania treba vedieť, že je to volanie priateľa – Ježiša. Keď chceme dať priateľovi dar, dáme mu to najlepšie. A to nemusí byť nevyhnutne najdrahšia vec alebo taká, ktorú je najťažšie zohnať; musí to byť niečo, o čom vieme, že to druhému urobí radosť. Priatelia sú veľmi vnímaví, takže si vedia predstaviť úsmev na tvári toho druhého, keď otvorí dar. Takéto rozlišovanie v priateľstve predkladám mladým ako vzor, keď chcú pochopiť, aká je Božia vôľa pre ich život.

288. Chcem, aby ste vedeli, že keď Pán myslí na každého jedného z nás, na to, čo mu chce darovať, myslí na neho ako na svojho osobného priateľa. A ak sa rozhodol darovať ti milosť, charizmu, vďaka ktorej budeš prežívať svoj život v plnosti a premení ťa na osobu užitočnú pre iných, na niekoho, kto zanechá pečať v dejinách, bude to určite niečo, čo ťa v najhlbšom vnútri urobí šťastným a nadchne ťa viac ako čokoľvek iné na tomto svete. Nie preto, že to, čo sa ti chystá dať, bude mimoriadna alebo vzácna charizma, ale preto, že bude práve na tvoju mieru, na mieru celého tvojho života.

289. Dar povolania bude nepochybne náročným darom. Božie dary sú interaktívne, a aby si sa z nich mohol tešiť, treba na to veľa stavať, treba riskovať. No nebude to požiadavka povinnosti uloženej niekým zvonka, ale niečo, čo ťa bude podnecovať rásť a robiť rozhodnutia, aby tento dar dozrieval a stal sa darom pre druhých. Keď Pán vzbudzuje

---

¹⁵⁸ *Tamže*, 172.

¹⁵⁹ *Príhovor na modlitebnom bdení v príprave na 34. svetové dni mládeže*, Bazilika Santa Maria Maggiore (8. apríla 2017): *AAS* 109 (2017), 447.

povolanie, myslí nielen na to, čím si, ale na všetko, čím sa spolu s ním a s ostatnými môžeš stať.

290. Životná vitalita a sila osobnosti sa u každého mladého človeka združujú a podnecujú ho ísť za všetky hranice. Nedostatok skúseností dovolí, aby sa tak stalo, i keď sa veľmi rýchlo premení na skúsenosť, často bolestnú. Je dôležité, aby sa táto „mladistvá túžba a ešte neodskúšaná túžba po definitívnom“¹⁶⁰ stretli s bezvýhradným priateľstvom, aké nám ponúka Ježiš. Viac ako zákony a povinnosti nám Ježiš predkladá, aby sme si zvolili jeho nasledovanie, podobne ako je to u priateľov, ktorí idú jeden za druhým, vyhľadávajú sa a navštevujú z čistého priateľstva. Všetko ostatné príde potom, a dokonca aj životné zlyhania môžu byť neoceniteľnou skúsenosťou tohto priateľstva, ktoré sa nikdy nepreruší.

Počúvanie a sprevádzanie

291. Je veľa kňazov, rehoľníkov, laikov, odborníkov a aj kvalifikovaných mladých ľudí, ktorí môžu sprevádzať iných mladých pri rozlišovaní povolania. Keď máme niekomu pomôcť objaviť, aká je jeho životná cesta, prvá vec je počúvať. Počúvanie predpokladá trojakú *sensibilitu* alebo pozornosť. Navzájom sa od seba líšia, ale sa aj dopĺňajú.

292. *Prvú sensibilitu* alebo pozornosť treba venovať *osobe*. Ide o počúvanie druhého, ktorý nám vo svojich slovách dáva seba samého. Znakom tohto počúvania je čas, ktorý venujeme druhému. Nie je to otázka kvantity, ale aby druhý cítil, že môj čas je jeho: čas, aký potrebuje, aby mi mohol vyjadriť, čo chce. Musí cítiť, že ho počúvam bezvýhradne, bez toho, aby som sa urážal, pohoršoval, hneval alebo aby ma to unavovalo. Takto počúval Pán, keď kráčal s emauzskými učeníkmi a zašiel s nimi pekný kúsok cesty, ktorá viedla opačným smerom, ako bola tá správna (porov. *Lk* 24, 13 – 35). Keď sa Ježiš tváril, že ide ďalej, lebo tí dvaja už prišli domov, vtedy pochopili, že im venoval svoj čas, a rozhodli sa venovať mu svoj a ponúkli mu pohostinstvo. Toto pozorné a nezištné počúvanie poukazuje na hodnotu, akú má pre nás druhý človek, odhliadnuc od jeho myšlienok a životných rozhodnutí.

293. *Druhá sensibilita* alebo pozornosť spočíva v *rozlišovaní*. Ide o zachytenie správneho bodu, kde sa odliší milosť od pokušenia. Pretože často veci, ktoré prechádzajú našou predstavivosťou, sú len pokušenia, ktoré nás vzdiaľujú od našej pravej cesty. Tu sa musím pýtať, čo mi presne hovorí táto osoba, čo chce povedať, čo si praje, aby som pochopil, čo sa v nej deje. Tieto otázky mi pomáhajú pochopiť, ako na seba nadväzujú argumenty, ktoré hýbu tým druhým človekom, ako precítiť váhu a rytmus jeho citov ovplyvnených touto logikou. Toto počúvanie sa zameriava na rozlíšenie spásonosných slov dobrého Ducha, ktorý nám predkladá Pánovu pravdu, ale aj nástrah zlého ducha, jeho lži a lákadiel. Treba mať potrebnú odvahu, lásku a jemnosť, aby sme mohli tomu druhému pomôcť rozlíšiť pravdu od ilúzií alebo výhovoriek.

294. *Tretia sensibilita* alebo pozornosť spočíva v *počúvaní impulzov*, ktoré tým druhým hýbu. Je to hlboké počúvanie toho, „kam druhý naozaj chce ísť“. Odhliadnuc od toho, čo si myslí v prítomnosti a čo robil v minulosti, pozornosť sa obracia na to, čím by chcel byť. Niekedy si to vyžaduje, aby osoba nepozerala natoľko na to, čo sa jej páči, na svoje povrchné túžby, ale na to, čo sa viac páči Bohu, aký je jeho plán s jej životom, ktorý sa prejavuje v sklonoch srdca pod povrchom chutí a citov. Toto počúvanie je pozornosť, ktorú venujeme najhlbšiemu úmyslu, ktorý nakoniec rozhodne o živote, pretože jestvuje niekto ako Ježiš, ktorý chápe

---

¹⁶⁰ Romano Guardini, *Le età della vita: Opera omnia* IV/1, Brescia 2015, 209.

a oceňuje najhlbší úmysel srdca. Preto je vždy pripravený každému pomôcť, aby ho spoznal, a preto mu stačí, keď niekto povie: „Zachráň ma, Pane! Maj so mnou zľutovanie!“

295. Iba teraz sa rozlišovanie stáva nástrojom veľkého úsilia lepšie nasledovať Pána.¹⁶¹ Túžba spoznať svoje povolanie tak nadobudne maximálnu intenzitu, odlišnú kvalitu a vyššiu úroveň, ktorá väčšmi zodpovedá dôstojnosti nášho života. Pretože v konečnom dôsledku dobré rozlišovanie je cesta slobody, ktorá vynesie na svetlo jedinečnosť každej osoby, tú skutočnosť, ktorá je natoľko jej, natoľko osobná, že ju pozná iba Boh. Ostatní ju nemôžu ani plne pochopiť, ani zvonka predvídať, ako sa vyvinie.

296. Preto keď niekto takýmto spôsobom počúva toho druhého, v istom bode musí ustúpiť do úzadia a nechať toho druhého, aby nasledoval cestu, ktorú objavil. Musí sa stratiť, ako sa stratil Pán z očí svojich učeníkov, keď ich nechal samých s plameňom v srdci, ktorý sa mení na impulz vydať sa na cestu, na impulz, ktorému nemožno odporovať (porov. *Lk 24, 31 – 33*). Keď sa emauzskí učenici vrátili do spoločenstva, dostalo sa im potvrdenia, že Pán naozaj vstal z mŕtvych (porov. *Lk 24, 34*).

297. Keďže „čas je dôležitejší ako priestor“,¹⁶² musíme vyvolávať a sprevádzať procesy, nie vnucovať naše plány. A ide o procesy osôb, ktoré sú vždy jedinečné a slobodné. Preto je ťažké vyhotovovať receptáre, aj keď sú všetky znaky pozitívne, pretože „nestačí len prijať kladné činitele a odmietnuť záporné. Aj tie pozitívne treba pozorne posúdiť, aby jeden činiteľ nevylučoval druhý, aby sa navzájom neznehodnocovali, ak sa budú absolutizovať a stavať proti sebe. To isté platí aj o negatívnych činiteľoch. Netreba ich všetky bez rozdielu zavrhnúť, lebo v každom z nich môže byť utajená nejaká hodnota, ktorú treba odhaliť, aby mohla vystúpiť v celej svojej pravde“.¹⁶³

298. Ale ak chceš sprevádzať iných na tejto ceste, je potrebné predovšetkým to, aby si ňou ty sám osobne prešiel. Mária to urobila, keď čelila otázkam a ťažkostiam, keď bola ešte veľmi mladá. Nech ona obnoví tvoju mladosť silou svojho orodovania a nech ťa ako Matka vždy sprevádza svojou prítomnosťou.

* * *

A na záver... jedno pranie

299. Drahí mladí, budem šťastný, keď vás uvidím bežať rýchlejšie ako tí, čo sú pomalí a ustráchaní. Bežte „priťahovaní Svätou tvárou, ktorú tak milujete a ktorú adorujeme v Najsvätejšej sviatosti a spoznávame v tele trpiaceho brata. Nech vás Duch Svätý poháňa vpred v tomto behu. Cirkev potrebuje váš elán, vašu intuíciu, vašu vieru. Potrebujeme ich! No a keď dobehnete tam, kam sme sa my ešte nedostali, majte trpezlivosť a počkajte na nás.“

V Lorete, vo Svätyni Svätého domu, 25. marca, na slávnosť Zvestovania Pána v roku 2019, v siedmom roku môjho pontifikátu.

František

---

¹⁶¹ Porov. apoštolská exhortácia *Gaudete et exsultate* (19. marca 2018), 169.

¹⁶² Apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium* (24. novembra 2013), 222: *AAS* 105 (2013), 1111.

¹⁶³ Sv. Ján Pavol II., posynodálna apoštolská exhortácia *Pastores dabo vobis* (25. marca 1992), 10: *AAS* 84 (1992), 672.